

სოციალური კვლევისა და ანალიზის ინსტიტუტი

სწრაფი შეფასების მეთოდით ეროვნული უმცირესობის ქალთა
საჭიროებებისა და პრიორიტეტების გამოვლენა ქვემო ქართლის
რეგიონში

თბილისი

2013

სარჩევი

ძირითადი მიგნებები.....	Error! Bookmark not defined.
1. კვლევის მეთოდოლოგია	10
1. 1 რაოდენობრივი კვლევის მეთოდოლოგიის აღწერა.....	10
1. 2 თვისებრივი კვლევის მეთოდოლოგიის აღწერა.....	11
2. ქვემო ქართლის რეგიონში მცხოვრები ეთნიკური უმცირესობების ქალთა სოციო-დემოგრაფიული დახასიათება.....	13
2.1 განათლებისა და დასაქმების მდგომარეობა, ქართული ენის ცოდნის დონე.....	14
2.1.1 განათლების მიღწეული დონე	14
2.1.2 ქართული ენის ცოდნის დონე.....	15
2.1.3 დასაქმების მდგომარეობა	16
3. ოჯახის ეკონომიკური მდგომარეობა.....	18
4. გენდერული თანასწორობის მიმართ დამოკიდებულება	23
5. ოჯახში ურთიერთობები.....	26
6. განათლების ხელმისაწვდომობა.....	35
6.1 საგანმანათლებლო პროგრამების შესახებ ინფორმირებულობა და ჩართულობა	38
6.2 სხვადასხვა საგანმანათლებლო და კულტურული დაწესებულებებისადმი ხელმისაწვდომობა	41
7. ჯანდაცვის პროგრამების ხელმისაწვდომობა	42
8. ინფორმაციის მიღების ძირითადი წყაროები.....	46
9. სოფლის მეურნეობა	48
10. სოციალურად დაუცველი ოჯახების დახმარება	51
11. ადგილობრივ პოლიტიკაში ჩართულობა; დასახლებისთვის მნიშვნელოვანი პრობლემები	58
12. სამართლებრივი დაცვა და კერძო საკუთრება	64

შემაჯამებელი დასკვნა

კვლევის მიზანია ქვემო ქართლში მცხოვრები ეთნიკური უმცირესობების ქალთა საჭიროებებისა და პრიორიტეტების გამოვლენა (გულისხმება სოციალური, ეკონომიკური და პოლიტიკური საჭიროებები). გარდა ამისა, კვლევა ითვალისწინებდა სხვადასხვა სოციალური და სამართლებრივი სერვისებისადმი ხელმისაწვდომობის, საჯარო ცხოვრებაში ეთნიკური უმცირესობების ქალთა მონაწილეობის ბარიერების, საოჯახო საქმეების განაწილების არსებული პრაქტიკების და გენდერული თანასწორობის მიმართ დამოკიდებულებების შესწავლას.

კვლევა მოიცავს როგორც **თვისებრივ**, ისე **რაოდენობრივ კომპონენტებს**. თვისებრივი კვლევა განხორციელდა ფოკუს-ჯგუფის (ჯგუფური დისკუსიის) მეთოდის გამოყენებით. თვისებრივ კვლევას ჰქონდა რაოდენობრივი კვლევის დამხმარე ფუნქცია, კერძოდ, რაოდენობრივი კვლევისათვის ემპირიული ინდიკატორების დადგენა.

რაოდენობრივი კვლევა ჩატარდა **გამოკითხვის**, კერძოდ, **პირისპირ ინტერვიუს მეთოდის** გამოყენებით. კვლევის ინსტრუმენტს წარმოადგენდა კითხვარი. გამოკითხვნენ ქვემო ქართლის რეგიონში მცხოვრები (18 წლის და მეტი) ქალები როგორც ქ. რუსთავში, ისე ბოლნისის, გარდაბნის, დმანისის, მარნეულის, თეთრიწყაროსა და წალკის რაიონებში. შერჩევითი ერთობლიობის მოცულობაა 500 რესპონდენტი. გამოყენებულ იქნა მრავალსაფეხურიანი სტრატეგიცირებული (კლასტერული) შერჩევა, რომლის მთავარი იდეაა კვლევაში გეოგრაფიული და დემოგრაფიული მახასიათებლების რეპრეზენტატულობა.

გამოკითხვა ჩატარდა 2013 წლის 14-22 სექტემბერს.

კვლევა ჩატარდა გაეროს ქალთა ფონდის (UN WOMEN) დაკვეთით.

გამოკითხვის ძირითადი მიგნებებია:

სოციალურ-დემოგრაფიული პროფილი

- ✓ ეთნიკური უმცირესობის ქალთა 7% წერა-კითხვის უცოდინარია, 33%-ს არასრული საშუალო განათლება აქვს, 45%-ს - საშუალო განათლება, 10%-ს - საშუალო-პროფესიული, 1.4% უმაღლესი სასწავლებლის სტუდენტია, ხოლო 5%-ს კი უმაღლესი განათლება აქვს.
- ✓ ქვემო ქართლის რეგიონში მცხოვრებ ეთნიკურ უმცირესობათა ქალებისათვის ქართული ენის ცოდნა და ამ ენაზე კომუნიკაცია ერთ-ერთ მნიშვნელოვან

პრობლემას წარმოადგენს. ქალთა 63.4% ვერ ახერხებს ქართულად მეტყველებას, წერა-კითხვას და საუბრის გაგებას. აზერბაიჯანელმა ქალებმა უფრო ნაკლებად იციან ქართული, ვიდრე სომხებმა (აზერბაიჯანელთა შორის ქართული ენა არ იცის 65%-მა, ხოლო სომხებს შორის - 59%-მა); სოფლად მცხოვრებმა ქალებმა უფრო ნაკლებად იციან ქართული, ვიდრე ქალაქის მცხოვრებლებმა. ქართული ენის ცოდნის დონე განსხვავდება რაიონების მიხედვით და ყველაზე დაბალი მარნეულისა და ბოლნისის რაიონებშია.

- ✓ ინფორმაციის მიღების ძირითადი წყარო ქალთა 91%-თვის ტელევიზიაა; სხვა საინფორმაციო წყაროების (როგორც ძირითადის) ხვედრითი წილი უმნიშვნელოა (მეზობლები და მეგობრები (4.5%), ოჯახის წევრები (1.8%), ინტერნეტი (1.7%) და ა.შ.). ქალების უმრავლესობა (54%) ამბობს, რომ ძირითადად აზერბაიჯანულენოვან ტელევიზიას უყურებს. ძირითადად ქართულენოვან ტელევიზიას ქალთა მხოლოდ 6% უყურებს.
- ✓ ქვემო ქართლში მცხოვრებ ეთნიკური უმცირესობების ქალთა დასაქმების მდგომარეობა (სუბიექტური თვითშეფასების და არა დასაქმების ობიექტური კრიტერიუმების მიხედვით) ასეთია: მხოლოდ 14% მიიჩნევს თავს დასაქმებულად.
- ✓ ქვემო ქართლის რეგიონში მცხოვრებ ეთნიკური უმცირესობების ქალთა ოჯახების ყოველთვიური შემოსავალი, მათივე თვითშეფასებით, საშუალოდ 290 ლარია. ოჯახების 5%-ს 100 ლარზე დაბალი საშუალო თვიური შემოსავალი აქვს; ხოლო 40%-ის საშუალო ყოველთვიური შემოსავალი 100-200 ლარს შეადგენს. ქალების უმრავლესობას (59%) ყოველთვიური პირადი შემოსავალი არ აქვს. ოჯახების შემოსავლის ძირითად წყაროდ სასოფლო-სამეურნეო პროდუქცია (37%) და პენსია (30%) სახელდება. ოჯახის შემოსავლის ძირითადი ნაწილი უმეტეს შემთხვევებში საკვებსა და გადასახადებზე იხარჯება. ქალაქად მცხოვრები მოსახლეობის შემოსავლის ძირითადი ნაწილი გადასახადებზე იხარჯება (41%), ხოლო სოფლად მცხოვრები მოსახლეობის შემოსავლის ძირითადი ნაწილი - მედიკამენტებზე (49%).

გენდერული თანასწორობის მიმართ დამოკიდებულება; საოჯახო საქმეების განაწილება

- ✓ ქვემო ქართლის რეგიონში მცხოვრებ ეთნიკური უმცირესობების ქალთა შორის ტრადიციული საზოგადოებისათვის დამახასიათებელი გენდერული სტერეოტიპები მყარია. ქალთა გამოკვეთილი უმრავლესობა (74%) ეთანხმება დებულებას, რომ ქალისთვის ყველაზე მნიშვნელოვანია შექმნას ოჯახი და გააჩინოს შვილები, მამაკაცისთვის კი - გაიკეთოს კარიერა და იშოვოს ფული. გენდერული სტერეოტიპების სიმყარეზე მიუთითებს ის ფაქტიც, რომ ქალთა 47%-ის მოსაზრებით, ოჯახი უნდა შეინარჩუნო ნებისმიერ შემთხვევაში, მაშინაც კი,

როდესაც ქმარი ძალადობს ცოლზე. მეორე მხრივ, დებულებას, რომ სამსახურში მამაკაცის აყვანა სჯობს, ვიდრე ქალის, რადგან მამაკაცს უფრო ხარისხიანად შეუძლია საქმის კეთება ქალთან შედარებით, რესპონდენტთა მხოლოდ 18% ეთანხმება. ჩანს, რომ ქალების დამოკიდებულება გენდერული თანასწორობისადმი გარემოს მიერაა ნაკარნახევი, საკუთრივ მათ კი დაბალი თვითშეფასება არ აქვთ.

- ✓ ეთნიკურ უმცირესობათა ქალებში გავრცელებულია ადრეულ ასაკში ქორწინების პრაქტიკა. ქორწინებაში მყოფ ქალთა 32% აცხადებს, რომ 18 წლამდე ასაკში დაქორწინდა. 13-14 წლის ასაკში დაქორწინებულთა ხვედრითი წილი 5%-ია, ხოლო 15-16 წლის ასაკში დაქორწინებულთა ხვედრითი წილი 16%-ს აღწევს.
- ✓ ოჯახში ძირითადი შემომტანები მამაკაცები არიან. ქალთა 43% აცხადებს, რომ ფულს მხოლოდ მათი მეუღლე გამოიმუშავებს. ქალებს შორის კი 6% ამბობს, რომ ფულს მხოლოდ თავად გამოიმუშავებენ. შესაბამისად, ეთნიკურ უმცირესობათა ქალების გამოკვეთილი უმრავლესობა (72%) მატერიალურად მეუღლეზეა დამოკიდებული. იმ ქალთა ხვედრითი წილი, რომლებიც აცხადებენ, რომ მატერიალურად მეუღლისგან მეტ-ნაკლებად ან სრულიად დამოუკიდებლები არიან, 12%-ს შეადგენს.
- ✓ აშკარაა, რომ საოჯახო საქმეების შესრულებაში მამაკაცები ნაკლებად მონაწილეობენ; მათი ძირითადი ვალდებულება ოჯახის ფინანსური უზრუნველყოფა და ოჯახისთვის ფინანსებთან დაკავშირებული საკითხების შესახებ გადაწყვეტილებების მიღებაა.

კონფლიქტები ოჯახში

- ✓ თითქმის ყოველ კვირა მეუღლეებთან კონფლიქტის ქონას გამოკითხულ ქალთა 3% აღიარებს, ხოლო მეუღლეებთან თვეში რამდენჯერმე კონფლიქტზე ქალთა 6% მიუთითებს
- ✓ ქალების უმრავლესობას (სულ მცირე, 51%-ს), ხშირად დიდ უმრავლესობას, მათივე განცხადებით, ბოლო 12 თვის განმავლობაში ოჯახში ფიზიკური ძალადობის სხვადასხვა შემთხვევები (ფორმები) არ გამოუცდია.
- ✓ საკითხის სენსიტიურობის მიუხედავად, გამოვლინდა ოჯახში ქალებზე ძალადობის სხვადასხვა პრაქტიკები:
 - ოჯახში ძალადობის პრაქტიკებს შორის ყველაზე მეტად გავრცელებული ფორმა ყვრილია. რესპონდენტთა 62% აცხადებს, რომ მის მეუღლეს მისთვის ბოლო 12 თვის განმავლობაში ერთხელ მაინც უყვირია (3% უარს ამბობს პასუხზე).

- ასევე, მეტ-ნაკლებად გავრცელებულია სიტყვიერი შერაცხეოფის პრაქტიკა: ქალების 27% აღნიშნავს, რომ ბოლო 12 თვის განმავლობაში მეუღლემ სიტყვიერი შეურაცხეოფა მიაყენა (5% - უარი პასუხზე).
- რესპონდენტთა 10% ღიად აცხადებს, რომ ბოლო 12 თვის განმავლობაში მისთვის მეუღლეს ერთხელ მაინც უკრავს ხელი (6% -უარი პასუხზე).
- ქალების 6% აღნიშნავს, რომ ბოლო 12 თვის განმავლობაში მეუღლეს მათთვის გაურტყამს ხელი, უსროლია ნივთი და ა.შ., რამაც მათ ფიზიკური ტკივილი მიაყენა (5% -უარი პასუხზე)
- ქალების 3% მიუთითებს, რომ ოჯახში ცეცხლსასროლი იარაღით ან დანით დამუქრების შემთხვევა ბოლო 12 თვის განმავლობაში ერთხელ მაინც ჰქონია (4% - უარი პასუხზე).
- ქალების 1.4% ამბობს, რომ მეუღლეს ჩაუკეტავს ოთახში ან სხვა დახურულ სივრცეში (4% -უარი პასუხზე);
- 6% აღნიშნავს, რომ ქმარს სხვების თანდასწრებით დაუმცირებია;
- 20% მიუთითებს, რომ ქმარს მათთვის რაიმე ნივთის შესაძენად ფულის დახარჯვა აუკრძალავს.

სხვადასხვა ინსტიტუტების და სერვისების/პროგრამების შესახებ ინფორმირებულობა და ხელმისაწვდომობა

- ✓ *სკოლამდელი განათლება* : საბავშვო ბაღი ხელმიუწვდომელია იმ ქალთა 80%-თვის, რომლებსაც სკოლამდელი განათლების საჭიროების ასაკის ბავშვები ჰყავთ. იმ ქალთა 83%, რომელთათვისაც საბავშვო ბაღი ხელმიუწვდომელია, აცხადებს, რომ მათ დასახლებაში საბავშვო ბაღი არ არის; ხოლო 9% აღნიშნავს, რომ საბავშვო ბაღი შორსაა და ტრანსპორტირების რესურსები არ აქვთ. *სასკოლო განათლება* : იმ ქალთა 99%, რომლებსაც სასკოლო ასაკის შვილები ჰყავთ, აცხადებს, რომ მათი შვილებისთვის სასკოლო განათლების მიღება ხელმისაწვდომია. ოჯახთა 1%, რომელთა შვილებისთვისაც სასკოლო განათლება ხელმისაწვდომი არ არის, ამის ძირითად მიზეზად იმას ასახელებს, რომ ბავშვ(ებ)ისთვის ვერ ყიდულობენ ტანსაცმელს/ფეხსაცმელს და სკოლისთვის საჭირო ნივთებს. *უმაღლესი განათლება*: რესპონდენტთა დიდი უმრავლესობა (89%) აცხადებს, რომ ის ან მისი ოჯახის წევრი არ სწავლობს/სწავლობდა უმაღლეს სასწავლებელში. ძირითადი მიზეზი, რის გამოც რესპონდენტები (ან მათი ოჯახის ქალი წევრები) უმაღლეს განათლებას არ იღებენ, სწავლის სურვილის არქონაა (49%); ხოლო 14% უმაღლესი განათლების არმიღების მიზეზად დროის არქონას ასახელებს.
- ✓ ეთნიკური უმცირესობების ქალთა გამოკვეთილ უმრავლესობას (69%) არ სმენია საქართველოს მთავრობის ინიციატივის შესახებ, მისცენ ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენლებს შესაძლებლობა შეღავათიანი პირობებით

ჩარიცხონ უმაღლეს სასწავლებლებში. უმაღლეს სასწავლებელში შეღავათიანი პირობებით ჩარიცხვის პროგრამით რესპონდენტთა 8%-ის ოჯახის წევრს უსარგებლია/სარგებლობს.

- ✓ საქართველოში მოქმედი სხვადასხვა საგანმანათლებლო პროგრამების შესახებ ეთნიკურ უმცირესობათა ქალები ცუდად არიან ინფორმირებული. ერთადერთი პროგრამა, რომლის შესახებაც ინფორმაციას მეტნაკლებად ფლობენ, საქართველოს საჯარო სკოლების მოსწავლეების უფასო სახელმძღვანელოებით უზრუნველყოფაა (49% ინფორმირებულია); სახელმწიფო სკოლებში ეროვნულ უცმირესობათა ენების სწავლების ხარისხის გაუმჯობესების პროგრამის შესახებ ინფორმირებულია ქალთა 11%.
- ✓ ქალების 14% აცხადებს, რომ მათი ოჯახის წევრები სარგებლობენ ინგლისური ენის სწავლის გაძლიერებისა (საზაფხულო სკოლა) და განსაკუთრებით ნიჭიერი ბავშვებისა და ახალგაზრდების მხარდაჭერის პროგრამებით. იკვეთება, რომ ეთნიკური უმცირესობების ქალები არ სარგებლობენ სახელმწიფო პროგრამით - „პროფესიული განათლება დასაქმებისათვის“. ძირითადი მიზეზი, რის გამოც სხვადასხვა საგანმანათლებლო პროგრამებით ვერ სარგებლობენ, ინფორმაციის არქონაა; მიზეზად სახელდება, აგრეთვე, ინფორმაციის დაგვიანებული მიღება.
- ✓ ქვემო ქართლში ეთნიკური უმცირესობების ქალთა უმრავლესობისათვის (56-დან 72%-მდე) სხვადასხვა საგანმანათლებლო და კულტურული დაწესებულებები (ბიბლიოთეკები, კინო/თეატრები, ზრდასრულთა განათლების ცენტრები, სხვადასხვა სახელოვნებო წრეები და ა.შ.) ხელმიუწვდომელია. ამის ძირითადი მიზეზი ის არის, რომ, რესპონდენტთა განცხადებით, მათ საცხოვრებელ ადგილას საგანმანათლებლო და კულტურული დაწესებულებები არ არსებობს.
- ✓ ქალების გამოკვეთილ უმრავლესობას (69%) ბოლო 12 თვის განმავლობაში ჯანმრთელობის პრობლემა ჰქონდა; მათ შორის 38%-ს - ქრონიკულ დაავადებასთან დაკავშირებული პრობლემა, რომელიც საჭიროებდა ხანგრძლივ/რეგულარულ მკურნალობას. ხოლო 31%-ს - ჯანმრთელობის მცირე პრობლემა. პრაქტიკულად ჯანმრთელი, ქალთა სუბიექტური თვითშეფასებით, 25%-ია.
- ✓ ჯანდაცვის სფეროში არსებული სხვადასხვა სახელმწიფო პროგრამის შესახებ რესპონდენტთა გამოკვეთილ უმრავლესობას ინფორმაცია არ აქვს. სხვა პროგრამებთან შედარებით, მეტად არიან ინფორმირებული „სასწრაფო გადაუდებელი დახმარებისა და სამედიცინო მკურნალობის სახელმწიფო პროგრამის“ შესახებ (37% ინფორმირებულია). რესპონდენტთა 20-21%-ს სმენია

ნარკომანიის სახელმწიფო პროგრამის, სოფლის ექიმის პროგრამისა და სამხედრო ძალებში გასაწვევ მოქალაქეთა სახელმწიფო პროგრამის შესახებ.

- ✓ საქართველოს მთავრობის მიერ განხორციელებული სოფლის მეურნეობის პროგრამებიდან მცირემიწიან ფერმერთა საგაზაფხულო სამუშაოების ხელშეწყობისა და შეღავათიანი აგროკრედიტების პროგრამები, სხვა პროგრამებისგან განსხვავებით, სოფლის მოსახლეობისთვის ნაცნობია; კერძოდ, გამოკითხულთა უმრავლესობას (53.1%) მცირემიწიან ფერმერთა საგაზაფხულო სამუშაოების ხელშეწყობის სახელმწიფო პროგრამის შესახებ ინფორმაცია აქვს; მათგან 75.6% აღნიშნული პროგრამით სარგებლობს კიდევ. შეღავათიანი აგროკრედიტის პროგრამის შესახებ ინფორმაცია გამოკითხულთა 75.5%-ს აქვს; მათგან ამ სახელმწიფო პროგრამით მხოლოდ 23.4% სარგებლობს.
- ✓ სოციალურად დაუცველი ოჯახების დახმარების სახელმწიფო პროგრამის შესახებ გამოკითხულთა 73.7%-ია ინფორმირებული. სოციალურად დაუცველი ოჯახების დახმარების მისაღებად განაცხადი გამოკითხულთა ოჯახების მეხუთედს ჰქონდა შეტანილი, ხოლო 26% - აპირებს შეიტანოს.
- ✓ ადგილობრივი თვითმართველობისა და მმართველობის ორგანოების საქმიანობისა და მათი მოვალეობების შესახებ არ არის ინფორმირებული გამოკითხულთა 77.6%. სოფლად მცხოვრებ რესპონდენტებს შორის არაინფორმირებული უფრო მეტია (81.4%), ვიდრე - ქალაქელებს შორის (66.4%).

მოსახლეობისათვის მნიშვნელოვანი პრობლემები

- ✓ გამოვლინდა ის ძირითადი საკითხები, რომლებიც პრობლემატურია ქვემო ქართლის მოსახლეობისთვის. ყველაზე პრობლემური, როგორც აღმოჩნდა, დასაქმებაა (93.6%). მოუგვარებელ პრობლემებს შორის რესპონდენტებმა დაასახელეს გართობის საშუალებების (კინო, თეატრი და ა.შ.) ნაკლებობა (84.5%), საგანმანათლებლო–შემეცნებითი დაწესებულებების (ბიბლიოთეკა, მუზეუმი და ა.შ.) არარსებობა (81.8%), კანალიზაციის მუშაობა (75.3%), სკოლამდელი დაწესებულებების (ბაგა–ბაღი) მუშაობა/არსებობა (66.1%), გზების მოწესრიგება (57.8%), გარე განათება (56.8%) და ნაგვის გატანა (54.9%).
- ✓ როგორც აღმოჩნდა, სამართლებრივი პრობლემები ქვემო ქართლის მოსახლეობას იშვიათად ექმნება. შედარებით ხშირია სოციალური დახმარების მიცემაზე უარის თქმა (7%), არასწორად დარიცხული კომუნალური გადასახადები (6.9%), სოციალური დახმარების უკანონო შეწყვეტა ან არგაცემა (5.6%), შინაური ცხოველების ქურდობა (4.1%), მაღაზიაში ვაჭრობისას მოტყუება/უხარისხო საქონლის მიყიდვა (3.3%), სამედიცინო მომსახურებაზე უარის თქმა/უხარისხო მომსახურების მიწოდება/მომსახურებისას შეცდომების დაშვება (2.3%) და ნივთების ქურდობა ეზოში, ქუჩაში და სხვ. (2.1%).
- ✓ ქვემო ქართლის მოსახლეობა სამართლებრივი პრობლემების მოსაგვარებლად პოლიციასა და სასამართლოს იშვიათად მიმართავს. მაგალითად, პოლიციისთვის მხოლოდ 3.6%-ს, ხოლო სასამართლოსთვის – 2.3%-ს მიუმართავს.
- ✓ რესპონდენტები მიუთითებენ, რომ პოლიციას არ მიმართავენ მის მიმართ უნდობლობის გამო (43.6%), ან ფიქრობენ, რომ სხვადასხვა სახის დავები/პრობლემები ადამიანებმა პოლიციის ჩარევის გარეშე უნდა გადაწყვიტონ (38.3%). ხოლო სასამართლოს არ მიმართავენ, რადგან არ აქვთ ინფორმაცია მიმართვისთვის აუცილებელი სხვადასხვა სახის პროცედურების შესახებ (60.7%) ან ფინანსური პრობლემების გამო (19.1%).
- ✓ პრობაციისა და იურიდიული დახმარების სამინისტროს უფასო იურიდიული მომსახურების შესახებ რესპონდენტთა 91.5%-ს არ სმენია, ხოლო აღნიშნული მომსახურებით არ უსარგებლია 97.6%-ს.

1. კვლევის მეთოდოლოგია

კვლევის მიზანია ქვემო ქართლში მცხოვრები ეთნიკური უმცირესობების ქალთა საჭიროებებისა და პრიორიტეტების გამოვლენა.

კვლევის ძირითადი ამოცანებია:

- ✓ ეთნიკური უმცირესობების ქალთა სოციალური, ეკონომიკური და პოლიტიკური საჭიროებების გამოვლენა;
- ✓ ეთნიკური უმცირესობების ქალთა სოციალური, ეკონომიკური და სამართლებრივი სერვისებისადმი მისაწვდომობის გამოვლენა;
- ✓ საჯარო ცხოვრებასა და გადაწყვეტილების მიღების პროცესში მონაწილეობისასა ეთნიკური უმცირესობების ქალთა ბარიერების გამოვლენა;
- ✓ ეთნიკური უმცირესობების ქალებზე საოჯახო საქმეების განაწილების არსებული მოდელის გავლენის შეფასება;
- ✓ ქალსა და მამაკაცს შორის თანასწორობის იდეებისა და გენდერული თანასწორობის მხარდამჭერი პოლიტიკების (Policies) მიმართ ეთნიკური უმცირესობების ქალთა განწყობებისა და დამოკიდებულებების გამოვლენა.

კვლევა მოიცავს რაოდენობრივ და თვისებრივ კომპონენტებს.

1.1 რაოდენობრივი კვლევის მეთოდოლოგიის აღწერა

კვლევის გენერალური ერთობლიობა: ქვემო ქართლის რეგიონში მცხოვრები ქალები (18 წლის და მეტი)

გამოკვლევის ტიპი: რაოდენობრივი კვლევა

კვლევის მეთოდი: პირისპირ ინტერვიუ

კვლევის ინსტრუმენტი: კითხვარი

შერჩევის მოცულობა: 500 რესპონდენტი

ცხრილი #1: შერჩევის განაწილება

ადმინისტრაციული ერთეულები	ინტერვიუთა რაოდენობა
რუსთავი	24
ბოლნისი	100
გარდაბანი	100
დმანისი	35
მარნეული	195
თეთრიწყარო	12
წალკა	34
სულ	500

შერჩევის ბაზა: საქართველოს ამომრჩეველთა სიები 2012 წლისათვის.

შერჩევის დიზაინი: მრავალსაფეხურიანი სტრატეგიცირებული (კლასტერული) შერჩევა. შერჩევის ამ მოდელის მთავარი იდეაა კვლევაში გეოგრაფიული და დემოგრაფიული მახასიათებლების რეპრეზენტატულობა.

კვლევის საწყის ეტაპზე შედგა შერჩევის დეტალური სქემა, რომელიც მოიცავდა რესპონდენტების განაწილებას რაიონების, ქალაქებისა და სოფლების მიხედვით. სავლეს სამუშაოების მსვლელობისას ოჯახში რესპონდენტები შეირჩა ბოლო დაბადებისდის მეთოდის გამოყენებით. შერჩევის მსგავსი დიზაინი უზრუნველყოფს შერჩევის შემთხვევითობის მაქსიმალურ დაცვას და, საბოლოო ჯამში, რეპრეზენტატული მონაცემების მიღებას.

კითხვარი: შერჩევის მოდელის დიზაინის პარალელურად მოხდა კვლევის ინსტრუმენტის – კითხვარის შემუშავება. კითხვარი მოიცავდა სხვადასხვა ტიპის კითხვებს: ფორმალურიზებულ, ნახევრად ფორმალურიზებულ და ღია.

მონაცემების დამუშავება და ანალიზი: თავდაპირველად მოხდა სავლეს სამუშაოების შედეგად შევსებული კითხვარების კოდირება და ფორმალურიზაცია. შემდეგ განხორციელდა მონაცემების კომპიუტერში შეტანა. ფაილის “გაწმენდის” შემდეგ, მონაცემები დამუშავდა SPSS კომპიუტერული პროგრამის ფარგლებში. დამუშავებისა და ანალიზისას გამოყენებული იქნა უნივარიაციაული და ბივარიაციაული ანალიზის ისეთი მეთოდები, როგორცაა სიხშირული (ერთგანზომილებიანი) განაწილება, ცენტრალური ტენდენციის მაჩვენებლები, კორელაციური ანალიზი.

1. 2 თვისებრივი კვლევის მეთოდოლოგიის აღწერა

თვისებრივი კვლევა განხორციელდა **ფოკუს-ჯგუფის** (ჯგუფური დისკუსიის) მეთოდის გამოყენებით.

ფოკუს ჯგუფების მიზანი: თვისებრივი კვლევის მიზანს წარმოადგენდა, რაოდენობრივი კვლევისათვის ემპირიული ინდიკატორების გამოვლენა.

ინსტრუმენტი: ნახევრად სტრუქტურირებული კითხვარი (გაიდლაინი).

კვლევის თვისებრივი კომპონენტის ფარგლებში 3 ჯგუფური დისკუსია, ე.წ. ფოკუს ჯგუფი ჩატარდა მარნეულსა და წალკაში. ფოკუს ჯგუფების სამიზნე ჯგუფები შეირჩა კვლევის მიზნისა და ამოცანებიდან გამომდინარე. ფოკუს ჯგუფების სამიზნე ჯგუფები იყო აზერბაიჯანელი და სომეხი ქალები, ასევე ქვემო ქართლის რეგიონში მოქმედი არასამთავრობო ორგანიზაციათა წარმომადგენლები. ფოკუს ჯგუფების მონაწილეთა შერჩევა განხორციელდა ე.წ. „თოვლის გუნდის“ მეთოდის გამოყენებით. მონაწილეთა შერჩევისათვის წინასწარ გამოიყო სოციო-დემოგრაფიული კრიტერიუმები. ჯგუფური დისკუსიების წარმართვისას გამოიყენებოდა ე.წ. „community mapping“-ის ტექნიკა.

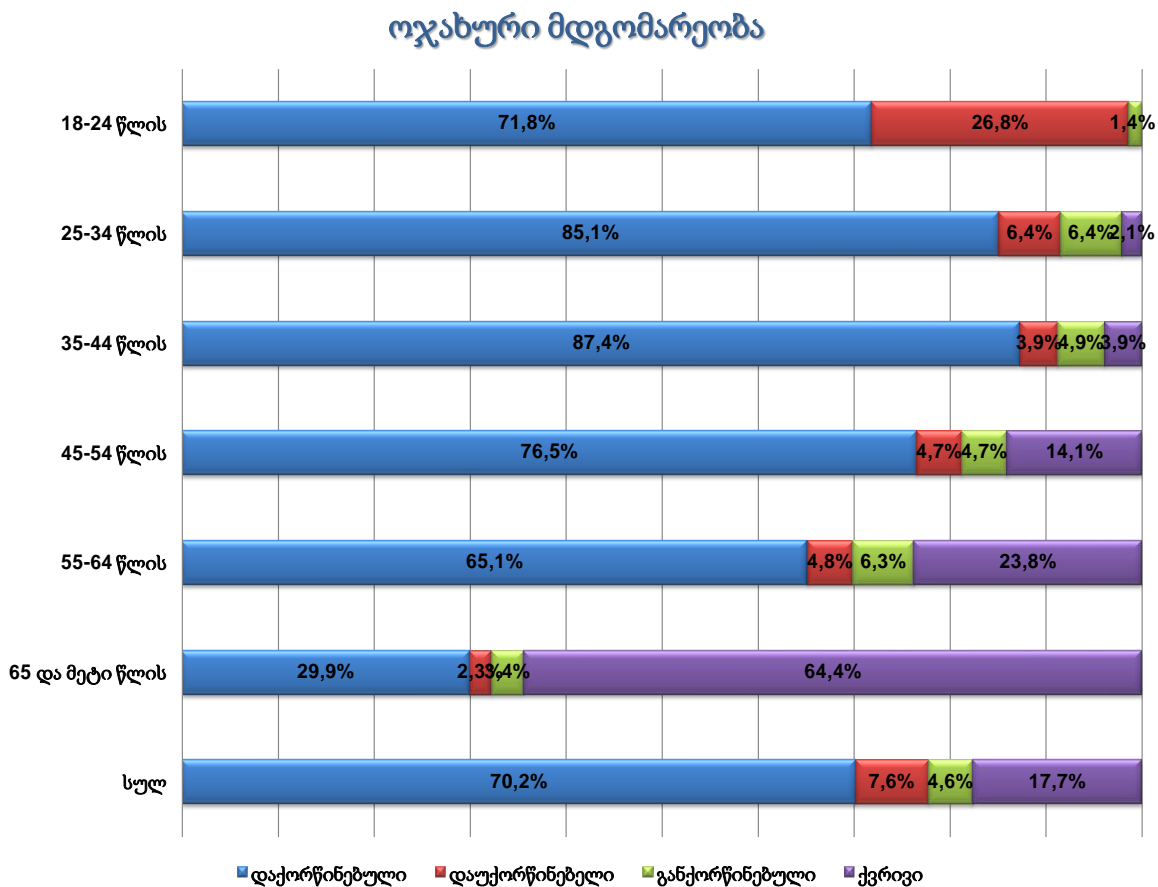
ჯგუფური დისკუსიების ხანგრძლივობამ შეადგინა საშუალოდ 1.5 საათი. ყველა ფოკუს ჯგუფის მსვლელობა ჩაიწერა ვიდეო ფირზე. პირველადი მასალის დეტალური გაშიფვრის (ტრანსკრიპტის შედგენის) საფუძველზე ჩასწორდა კვლევის ინსტრუმენტი - კითხვარი.

2. ქვემო ქართლის რეგიონში მცხოვრები ეთნიკური უმცირესობების ქალთა სოციო-დემოგრაფიული დახასიათება

გამოკითხულ ქალთა ასაკობრივი კატეგორიების მიხედვით გადანაწილების შემდეგი სურათი იკვეთება: 18-24 წლის ასაკობრივ კატეგორიას ეთნიკური უმცირესობების სრულწლოვან ქალთა 14.2% მიეკუთვნება, 25-34 წლის ასაკობრივ კატეგორიას - 18.9%, 35-44 წლის კატეგორიას - 20.3%, 45-54 წლისას - 16.7%, 55-64-სას - 12.6%, ხოლო 65 და მეტი წლის ასაკობრივ კატეგორიას კი - 17.2%.

გამოკითხულ ქალთა 86% ეთნიკურად აზერბაიჯანელია, 12% - ეთნიკურად სომეხი, 2.3% კი - ეთნიკურად რუსი. ქალთა 86% მუსლიმია, 13% გრიგორიანელი, ხოლო 1.3% - მართმადიდებელი ქრისტიანი. ქვემო ქართლის რეგიონში მცხოვრები ეთნიკური უმცირესობების ქალთა დაახლოებით ორი მესამედი (71%) დაქორწინებულია. სხვადასხვა ასაკობრივი კატეგორიების ქალთა ოჯახური მდგომარეობის მიხედვით დახასიათებისას იკვეთება, რომ ახალგაზრდა გოგონებს შორის გავრცელებულია ადრეულ ასაკში ქორწინების ტენდენცია. აღნიშნულ ტენდენციას ადასტურებს ის ფაქტი, რომ 18-24 წლის ასაკობრივი კატეგორიის გოგონათა 72% დაქორწინებულია. იხ. დიაგრამა #1

დიაგრამა #1: ასაკობრივი კატეგორიების მიხედვით ქალთა ოჯახური მდგომარეობა

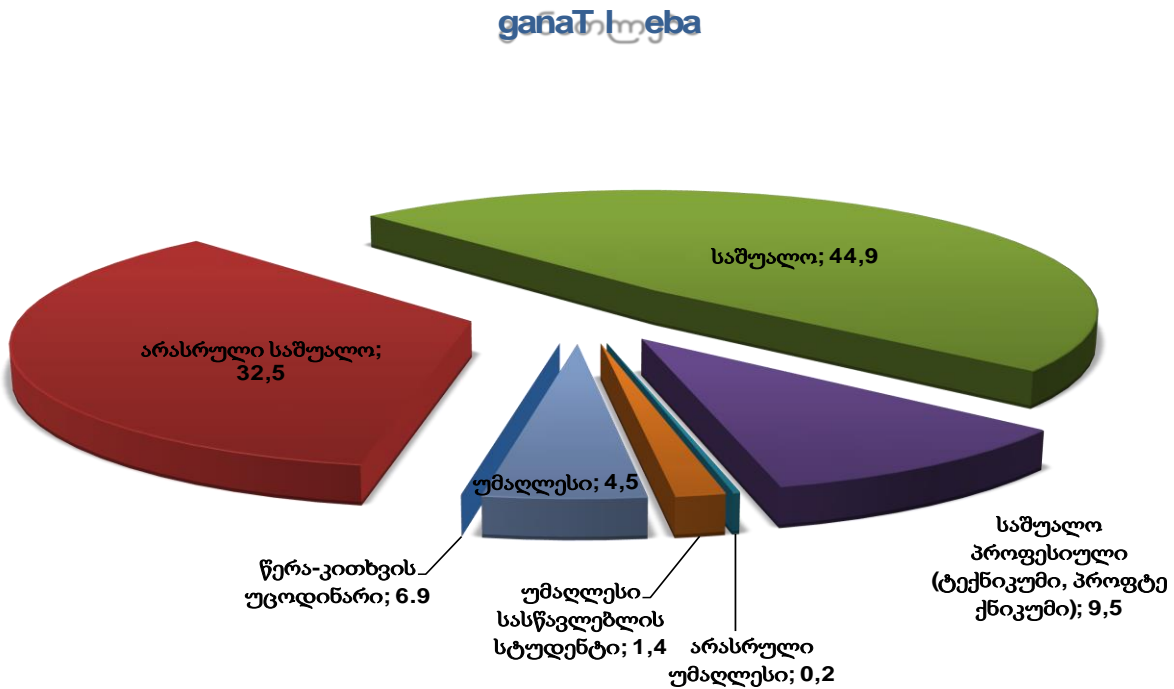

2.1. განათლებისა და დასაქმების მდგომარეობა, ქართული ენის ცოდნის დონე

2.1.1. განათლების მიღწეული დონე

ეთნიკური უმცირესობის ქალები ძირითადად საშუალო განათლების მქონენი არიან (45%) უმაღლესი განათლება მხოლოდ 5%-ს აქვს. წერა-კითხვის უცოდინართა ხვედრითი წილი 7%-ს აღწევს. 33%-ს არასრული საშუალო განათლება აქვს. 10%-ს საშუალო პროფესიული, 1.4% კი უმაღლესი სასწავლებლის სტუდენტია. იხ. დიაგრამა #2

დიაგრამა #2: ეთნიკურ უმცირესობების ქალთა განათლების მიღწეული დონე

განათლების მიღწეული დონე კორელაციაშია რესპონდენტთა ასაკთან:

- ✓ წერა-კითხვის უცოდინარები ძირითადად 65 და მეტი წლის ასაკობრივი კატეგორიის ადამიანები არიან;
- ✓ არასრული საშუალო განათლების მქონეთა შორის სხვა ასაკობრივ კატეგორიებთან შედარებით მაღალია 65 და მეტი წლის (29%) და 25-34 წლის ადამიანების ხვედრითი წილი (23%);
- ✓ საშუალო განათლების მქონეთა შორის სხვა ასაკობრივ კატეგორიებთან შედარებით 35-44 წლის ადამიანთა ხვედრითი წილია მაღალი (28%).
- ✓ საშუალო პროფესიული განათლების მქონენი ძირითადად 35-44, 45-54 და 55-65 წლის ადამიანები არიან. (თითოეული ასაკობრივი კატეგორიის შემთხვევაში პროცენტული მაჩვენებლები თანაბრად ნაწილდება და 23%-ს შეადგენს). იხ. ცხრილი 2

იხ. ცხრილი#2 განათლების დონისა და ასაკობრივი კატეგორიების მიმართება

ასაკობრივი კატეგორიები	წერა-კითხვის უცოდინარი	არასრული საშუალო	საშუალო	საშუალო პროფესიული (ტექნიკუმი, პროფტექნიკუმი)	არასრული უმაღლესი/ უმაღლესი
18-24 წლის	-	14,7%	16,4%	10,4%	20,0%
25-34 წლის	11,4%	22,7%	17,8%	14,6%	20,0%
35-44 წლის	2,9%	12,3%	28,0%	22,9%	23,3%
45-54 წლის	14,3%	13,5%	18,2%	22,9%	13,3%
55-64 წლის	25,7%	8,0%	12,9%	22,9%	6,7%
65 და მეტი წლის	45,7%	28,8%	6,7%	6,3%	16,7%
სულ	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

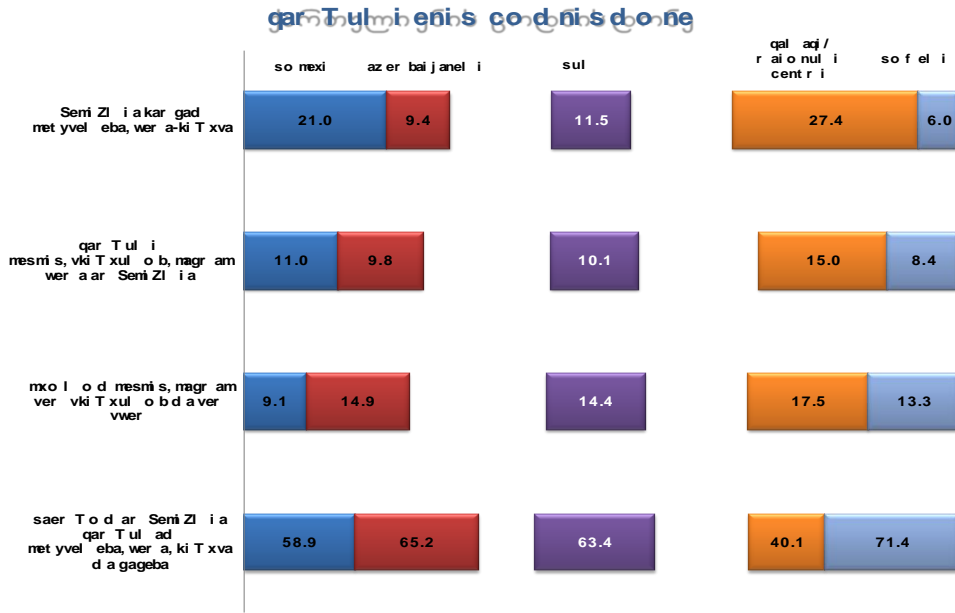
2.1.2. ქართული ენის ცოდნის დონე

ქვემო ქართლის რეგიონში მცხოვრებ ეთნიკურ უმცირესობათა ქალებისათვის ქართული ენის ცოდნა ერთერთ მნიშვნელოვან პრობლემას წარმოადგენს. ქალთა 63.4% ვერ ახერხებს ქართულად მეტყველებას, წერა-კითხვას და საუბრის გაგებას. კვლევის შედეგებიდან იკვეთება, რომ *ქართული ენის ცოდნა ორ შემდეგ ცვლადთან არის კავშირში:*

- ✓ **ეთნიკური კუთვნილება** - აზერბაიჯანელმა ქალებმა უფრო ნაკლებად იციან ქართული ვიდრე სომხებმა;
- ✓ **საცხოვრებელი ადგილი** - სოფლად მცხოვრებმა ქალებმა უფრო ნაკლებად იციან ქართული, ვიდრე ქალაქის მაცხოვრებლებმა.

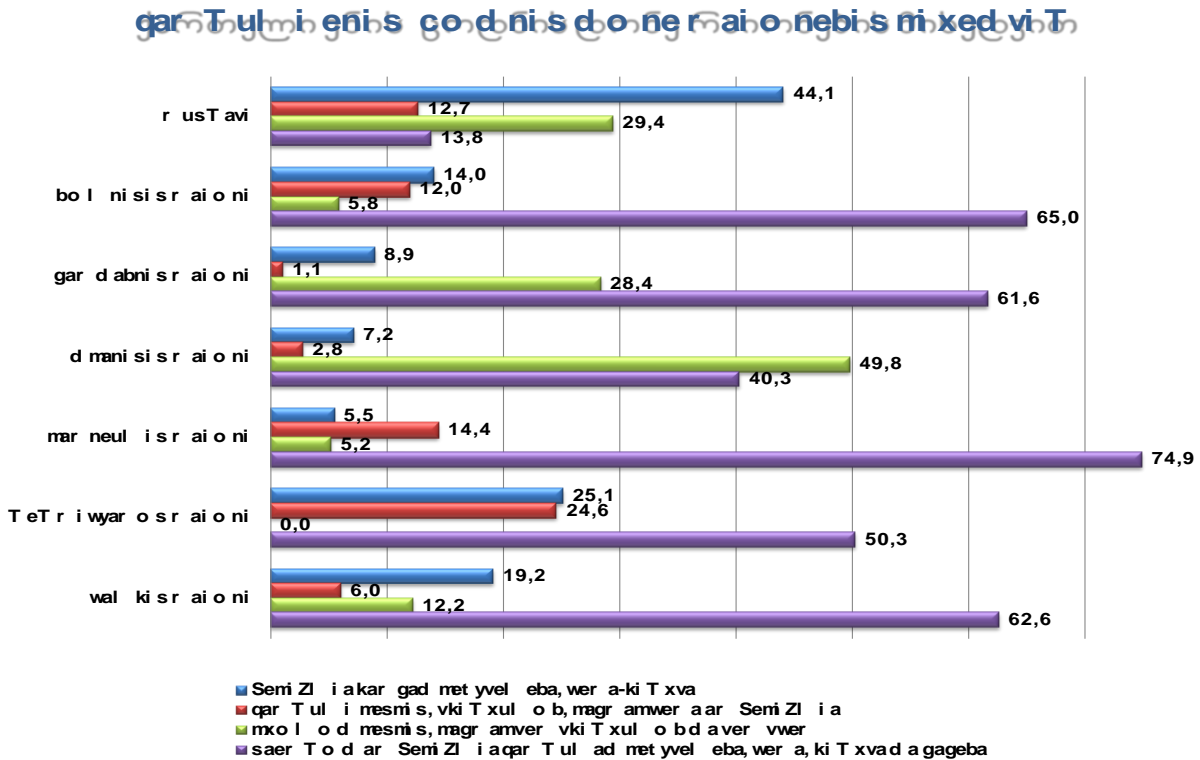
აზერბაიჯანელ ქალებს შორის უფრო მეტმა (65%) არ იცის ქართული ენა, ვიდრე სომხებს შორის (59%). ქართული ენის ცოდნის დონე, ერთმანეთისგან განსხვავდება დასახლების ტიპის მიხედვითაც. ქალაქად მცხოვრებ ქალებს შორის უფრო მეტი ფლობს ქართულ ენას, ვიდრე სოფლად მცხოვრებთა შორის (იხ. დიაგრამა #3):

დიაგრამა #3: ქართული ენის ცოდნის დონე დასახლების ტიპისა და ეთნიკური კუთვნილების მიხედვით

ქართული ენის ცოდნის დონე განსხვავდება რაიონების მიხედვით და ყველაზე დაბალი მარნეულისა და ბოლნისის რაიონებშია (იხ. დიაგრამა #4):

დიაგრამა #4: ქართული ენის ცოდნის დონე რაიონების მიხედვით

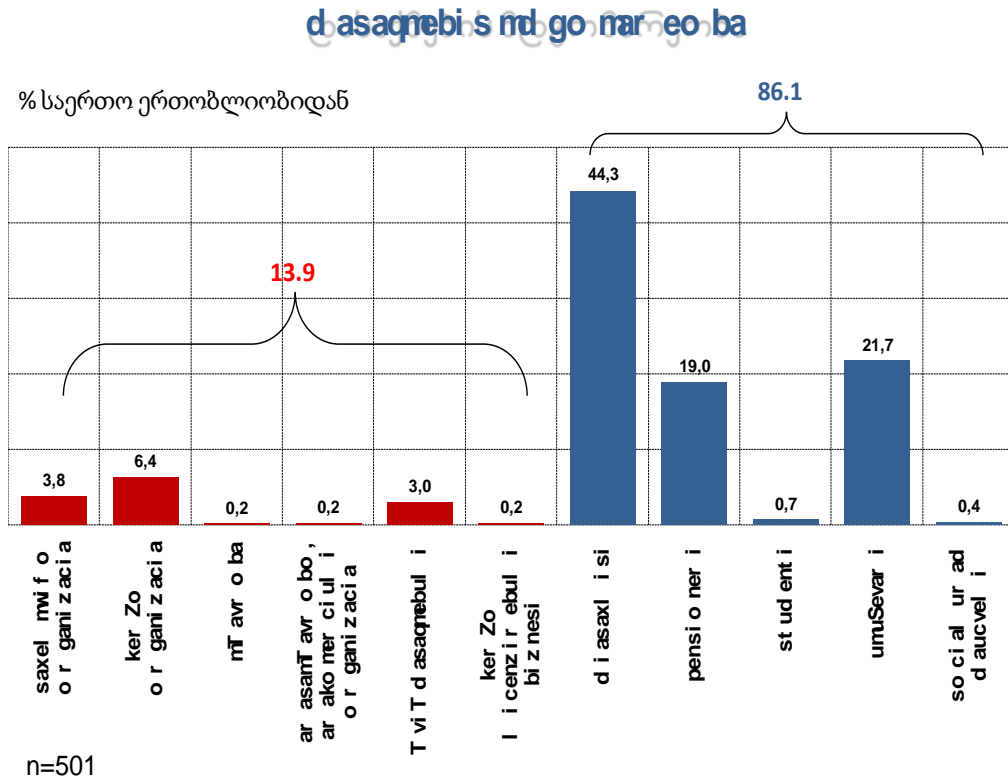

2.1.3. დასაქმების მდგომარეობა

ეთნიკური უმცირესობების ქალთა საჭიროებების გამოვლენისათვის მნიშვნელოვანი ფაქტორია მათი დასაქმების მდგომარეობის განსაზღვრა. თუმცა, გასათვალისწინებელია დასაქმებულის სტატუსის გაგებასთან დაკავშირებული სირთულე. აღნიშნული კვლევის ფარგლებში ქვემო ქართლში მცხოვრებ ეთნიკური უმცირესობების ქალთა დასაქმების

მდგომარეობა დახასიათებულია მათი სუბიექტური თვითშეფასების საფუძველზე და არა სტანდარტული კრიტერიუმების (ვთქვათ, შრომის საერთაშორისო ორგანიზაციის) საფუძველზე. რესპონდენტთა თვითშეფასებით, მხოლოდ 14%-ია დასაქმებული (იხ. დიაგრამა #5):

დიაგრამა #5: ეთნიკური უმცირესობების ქალთა დასაქმების მდგომარეობა მათი სუბიექტური თვითშეფასების საფუძველზე

დასაქმების მდგომარეობა კორელაციაშია რესპონდენტთა განათლების დონესთან:

- ✓ არასრული საშუალო განათლების მქონე ადამიანები ძირითადად დიასახლისები არიან (46%);
- ✓ საშუალო განათლების მქონე ადამიანთა უმრავლესობა 52% დიასახლისია;
- ✓ უმაღლესი განათლების მქონე ქალებს შორის კი 46% სახელმწიფო ორგანიზაციაშია დასაქმებული.

3. ოჯახის ეკონომიკური მდგომარეობა

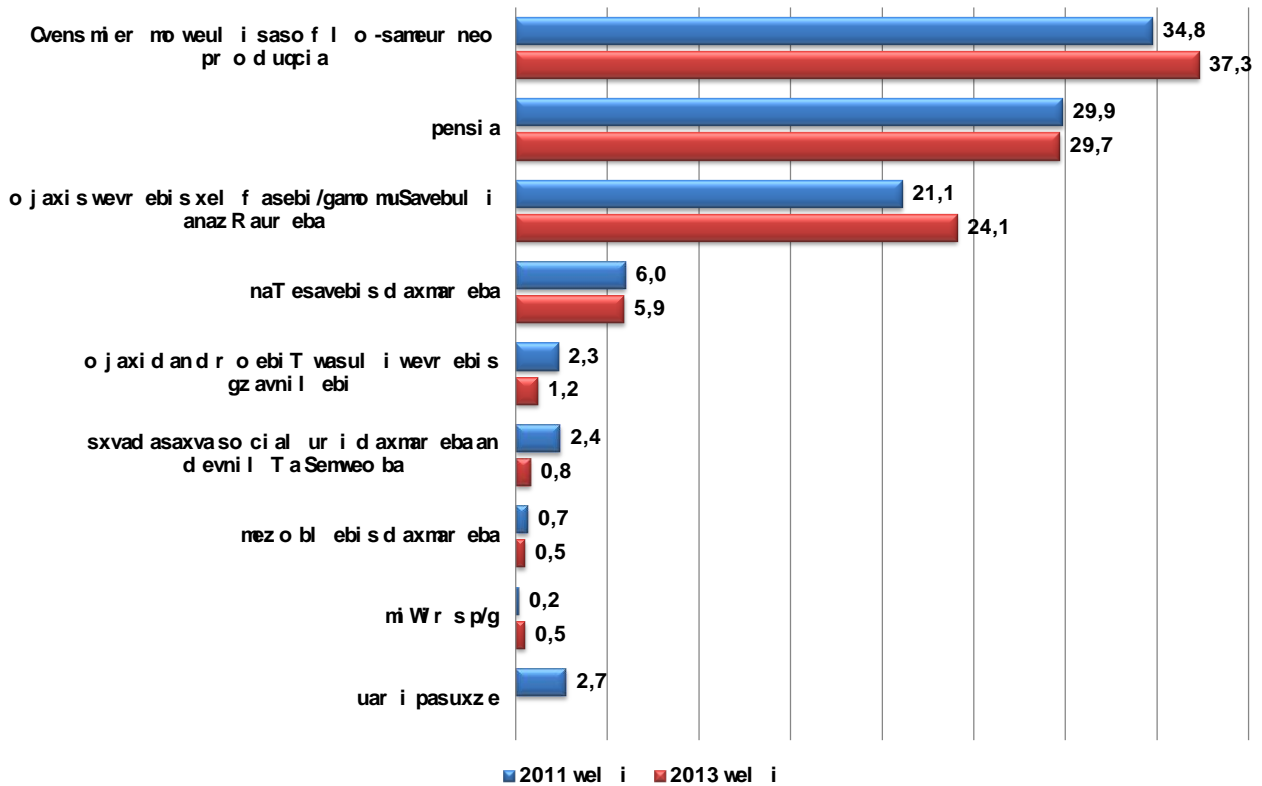
ოჯახის შემოსავლის ძირითად წყაროდ სასოფლო-სამეურნეო პროდუქცია და პენსია სახელდება. ქალთა 37% აცხადებს, რომ მათი ოჯახის შემოსავლის წყარო მათ მიერ მოწეული სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციაა, 30% კი ამბობს, რომ შემოსავლის ძირითად წყაროს პენსია წარმოადგენს. უნდა აღინიშნოს, რომ ოჯახის შემოსავლის ძირითადი წყარო კორელაციაში არ არის არცერთ დემოგრაფიულ ცვლადთან. 2011 წლის მონაცემებთან¹ შედარების საუფძველზე იკვეთება, რომ გაზრდილია იმ ქალთა რაოდენობა, რომლებიც აცხადებენ, რომ მათი ოჯახის შემოსავლის ძირითად წყაროს ოჯახის წევრების ხელფასები/გამომუშავებული ანაზღაურება წარმოადგენს. 2011 წელს, ქალთა 21% აცხადებდა, რომ მათი ოჯახის შემოსავლის ძირითადი წყარო ოჯახის წევრების ხელფასები/გამომუშავებული ანაზღაურება იყო, ხოლო 2013 წელს ქალთა 24% ამბობს, რომ მათი ოჯახის შემოსავლის ძირითადი წყარო ოჯახის წევრების ხელფასები/გამომუშავებული ანაზღაურებაა (იხ. დიაგრამა #6):

- ✓ ქალაქში/რაიონულ ცენტრში მცხოვრები მოსახლეობის უმრავლესობისთვის (57%) შემოსავლის ძირითადი წყარო ოჯახის წევრების ხელფასები/გამომუშავებული ანაზღაურებაა.
- ✓ სოფლად მცხოვრები მოსახლეობისთვის კი, ოჯახის შემოსავლის ძირითადი წყარო მათ მიერ მოწეული სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციაა. სოფლად მცხოვრები ქალების 42% აცხადებს, რომ მათი ოჯახი ძირითად შემოსავალს ნატურალური მეურნეობიდან იღებს.

¹ 2011 წელს, შვეიცარიის განვითარებისა და თანამშრომლობის სააგენტოს (SDC) ფინანსური მხარდაჭერით, „სოციალური კვლევისა და ანალიზის ინსტიტუტმა“ ქვემო ქართლის რეგიონში ჩაატარა ქვემო ქართლის მოსახლეობის სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობისა და განწყობების კვლევა, რომლის მიზანი იყო ქვემო ქართლის რეგიონის სოციალური და ეკონომიკური პროფილის შესწავლა.

დიაგრამა #6: ოჯახის შემოსავლის ძირითადი წყარო

რა არის თქვენი ოჯახის შემოსავლის ძირითადი წყარო

ქვემო ქართლის რეგიონში მცხოვრებ ეთნიკური უმცირესობების ქალთა ოჯახის ყოველთვიური საშუალო შემოსავალი 290 ლარია. ოჯახების 5%-ს 100 ლარზე დაბალი საშუალო შემოსავალი აქვს. ხოლო 40%-ის საშუალო ყოველთვიური შემოსავალი 100-200 ლარს შეადგენს (იხ.დიაგრამა #7):

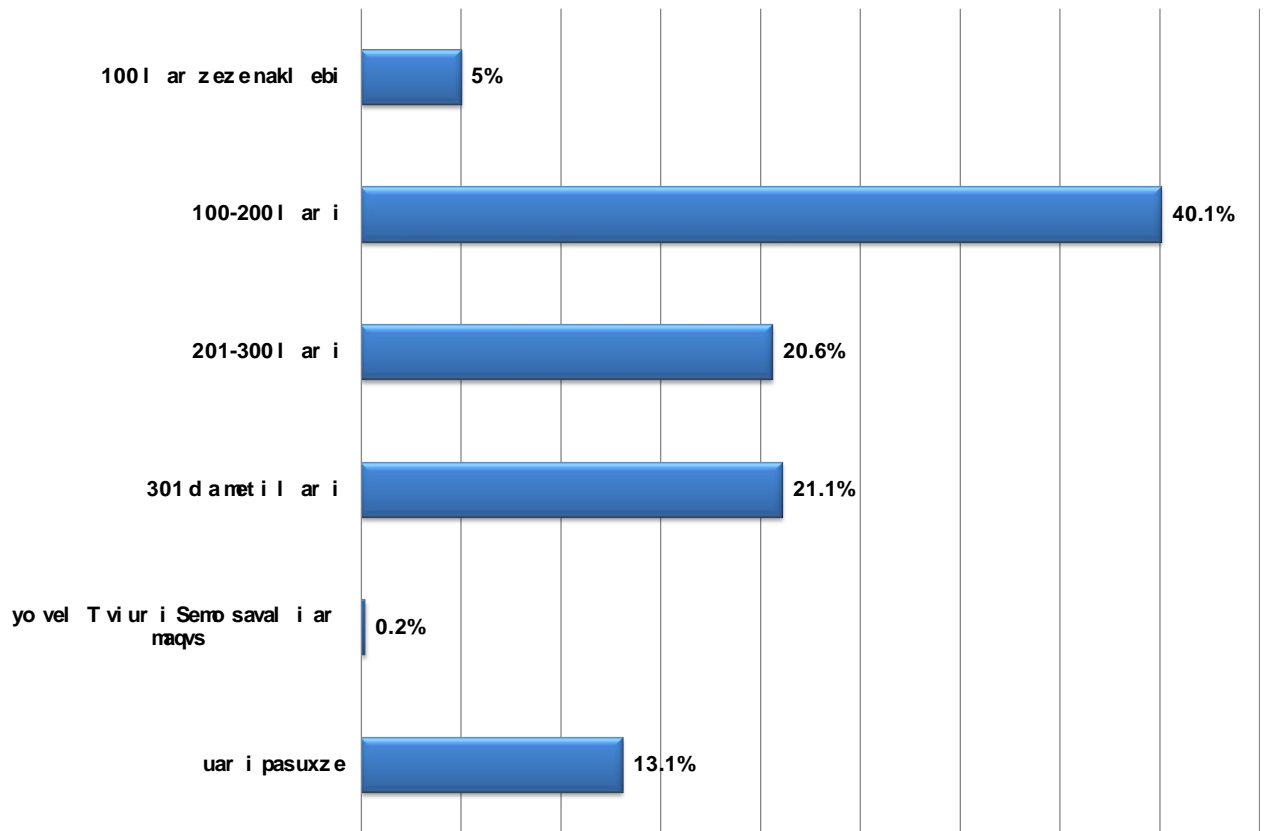
იმ ადამიანთა საშუალო ყოველთვიური შემოსავალი, რომლებიც აცხადებენ, რომ მათი ოჯახის შემოსავლის წყარო სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის მოწევაა, ძირითადად 100-200 ლარია (47%).

სოფლად მცხოვრებ მოსახლეობას უფრო დაბალი საშუალო ყოველთვიური შემოსავალი აქვს, ვიდრე ქალაქის მცხოვრებლებს.

- ✓ სოფლად მცხოვრები მოსახლეობის 43% აცხადებს, რომ მათი ოჯახის საშუალო ყოველთვიური შემოსავალი ძირითადად 100-200 ლარია.
- ✓ ქალაქად მცხოვრები მოსახლეობის 32% ამბობს, რომ შემოსავალი 100-200 ლარია, ხოლო 34% აცხადებს, რომ მათი ოჯახის საშუალო ყოველთვიური შემოსავალი 301 ლარი და მეტია.

დიაგრამა #7: ოჯახის ყოველთვიური საშუალო შემოსავალი

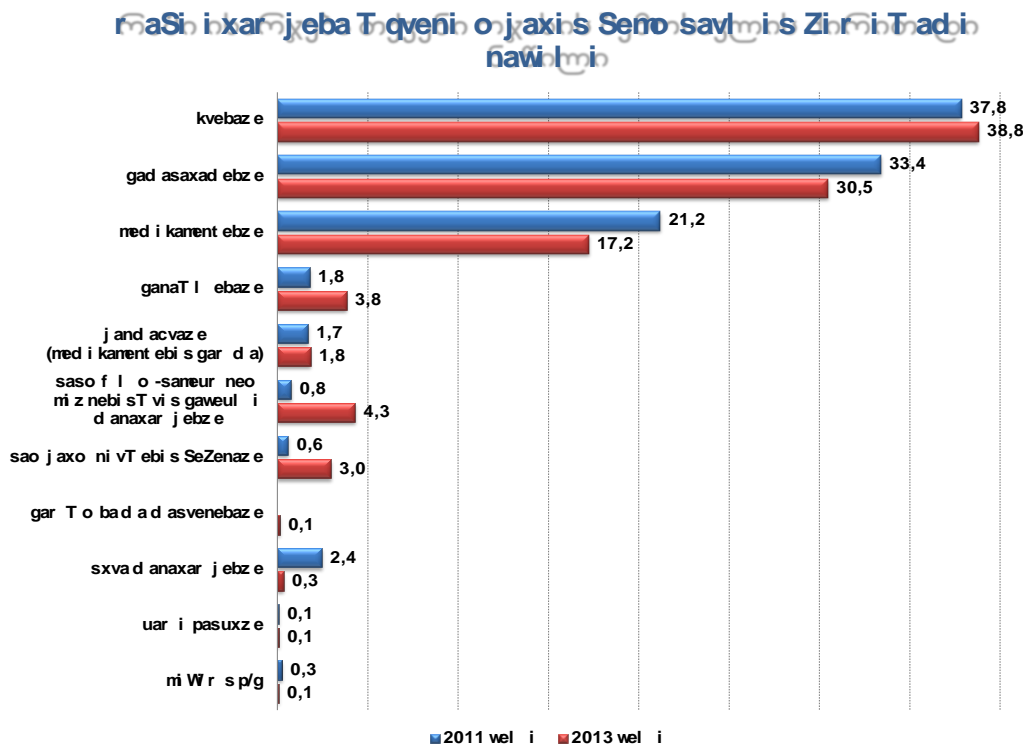
ოჯახის ყოველთვიური საშუალო შემოსავალი

ოჯახის შემოსავლის ძირითადი ნაწილი, უმეტეს შემთხვევებში, საკვებზე, გადასახადებსა და მედიკამენტებზე იხარჯება. რესპონდენტების 39% ამბობს, რომ მათი შემოსავლის ძირითადი ნაწილი საკვებზე იხარჯება, 31% აცხადებს, რომ - გადასახადებზე, ხოლო 17%- მედიკამენტებზე. 2011 წლის მონაცემებთან შედარების საფუძველზე იკვეთება, რომ ოჯახის შემოსავლების ძირითადი დანახარჯების საერთო სურათი არ შეცვლილა, თუმცა, შემცირდა იმ ადამიანთა რაოდენობა, რომლებიც აღნიშნავენ, რომ შემოსავლის ძირითადი ნაწილი მედიკამენტებზე იხარჯება. 2011 წელს რესპონდენტების 21% აღნიშნავენ, რომ მათი ოჯახის შემოსავლის ძირითადი ნაწილი მედიკამენტებზე იხარჯება (იხ. დიაგრამა #8):

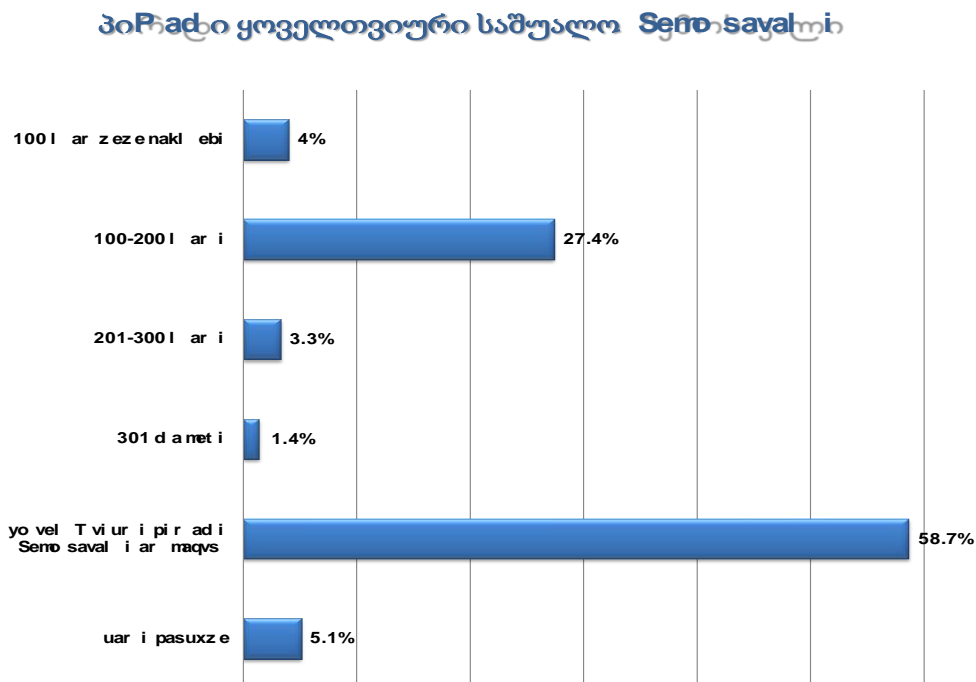
ქალაქად მცხოვრები მოსახლეობის შემოსავლის ძირითადი ნაწილი გადასახადებზე იხარჯება. (41%), ხოლო სოფლად მცხოვრები მოსახლეობის შემოსავლის ძირითადი ნაწილი - მედიკამენტებზე (49%).

დიაგრამა #8: ოჯახის შემოსავლის ძირითადი წაწილის დანახარჯი

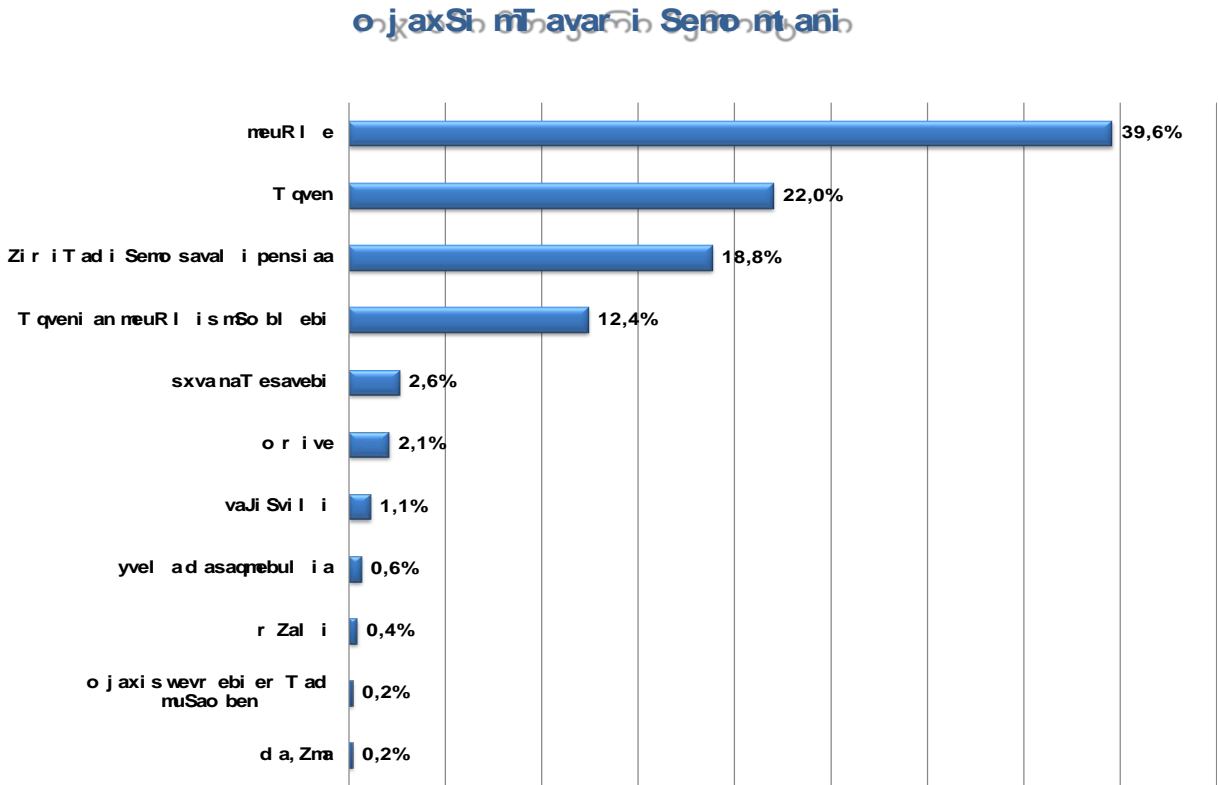
რაც შეეხება უშუალოდ ქალების ყოველთვიურ საშუალო შემოსავალს, უმრავლესობას (59%) ყოველთვიური პირადი შემოსავალი არ აქვს. 27%-ის საშუალო ყოველთვიური პირადი შემოსავალი 100-200 ლარია. 201-300 ლარი შემოსავალი ქალების მცირე რაოდენობას, 3.3%-ს აქვს. სამს ლარზე მაღალი შემოსავალი კი ქალების მხოლოდ 1.4%-ს აქვს (იხ. დიაგრამა #9):

დიაგრამა #9: პირადი ყოველთვიური საშუალო შემოსავალი

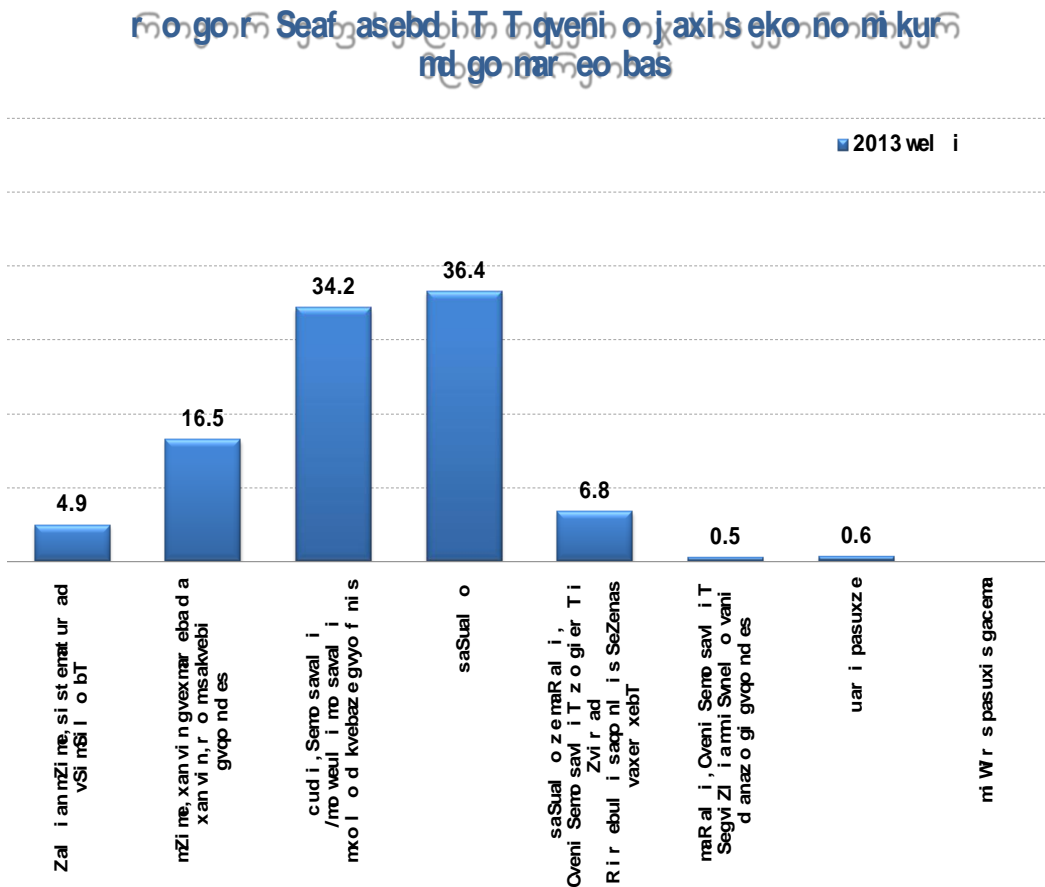
გამოკითხვა აჩვენებს, რომ ოჯახში ძირითადი შემომტანები შემთხვევათა 40%-ში მამაკაცები არიან, ხოლო შემთხვევათა 22%-ში - ქალები. რესპონდენტთა 19%-ისათვის ძირითადი შემოსავალი პენსიაა. 12.4% აღნიშნავს, რომ ოთახში მთავარი შემომტანები საკუთარი ან მეუღლის მშობლები არიან (იხ. დიაგრამა #10):

დიაგრამა #10: ოჯახში მთავარი შემომტანი

საკუთარი ოჯახის ეკონომიკურ მდგომარეობას ქალთა უმრავლესობა (56%) აფასებს როგორც „ცუდს“, „მძიმეს“ ან „ძალიან მძიმეს“. საშუალოზე მაღალ ეკონომიკურ მდგომარეობას ოჯახების 10%-იც კი არ მიაკუთვნებს საკუთარ თავს (იხ. დიაგრამა 11). აქ საუბარია ეკონომიკური მდგომარეობის სუბიექტურ შეფასებაზე რესპონდენტთა მხრიდან და არა ობიექტურ პარამეტრებზე.

დიაგრამა #11: ოჯახის ეკონომიკური მდგომარეობის სუბიექტური შეფასება

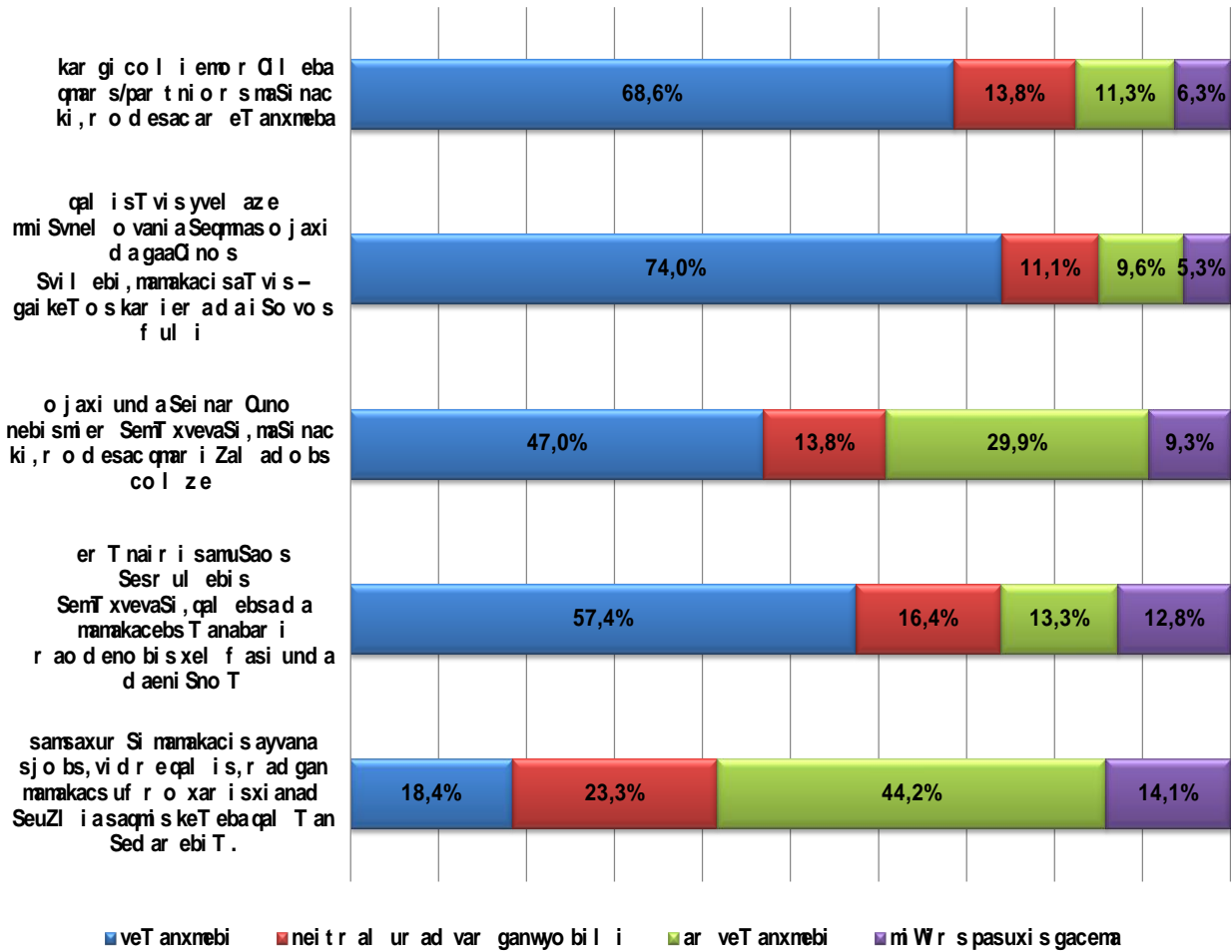

4. გენდერული თანასწორობის მიმართ დამოკიდებულება

ქვემო ქართლის რეგიონში მცხოვრებ ეთნიკური უმცირესობების ქალთა შორის გენდერული სტერეოტიპები მყარად არის გავრცელებული. ქალთა გამოკვეთილი უმრავლესობა (74%) ეთანხმება დებულებას, რომ ქალისთვის ყველაზე მნიშვნელოვანია შექმნას ოჯახი და გააჩინოს შვილები, მამაკაცისთვის კი - გაიკეთოს კარიერა და იშოვოს ფული. თუმცა, დებულებას, რომ სამსახურში მამაკაცის აყვანა სჯობს, ვიდრე ქალის, რადგან მამაკაცს უფრო ხარისხიანად შეუძლია საქმის კეთება ქალთან შედარებით, რესპონდენტთა მხოლოდ 18% ეთანხმება. ჩანს, რომ ქალების დამოკიდებულება გენდერული თანასწორობისადმი გარემოს მიერაა ნაკარნახევი, საკუთრივ მათ კი დაბალი თვითშეფასება არ აქვთ. ქვემო ქართლში მცხოვრებ ეთნიკური უმცირესობების ქალთა შორის გენდერული სტერეოტიპების სიმყარეზე მიუთითებს ის ფაქტიც, რომ ქალთა 47%-ის მოსაზრებით ოჯახი უნდა შეინარჩუნო ნებისმიერ შემთხვევაში, მაშინაც კი, როდესაც ქმარი ძალადობს ცოლზე (იხ. დიაგრამა #12):

დიაგრამა #12: გენდერული თანასწორობის მიმართ დამოკიდებულება

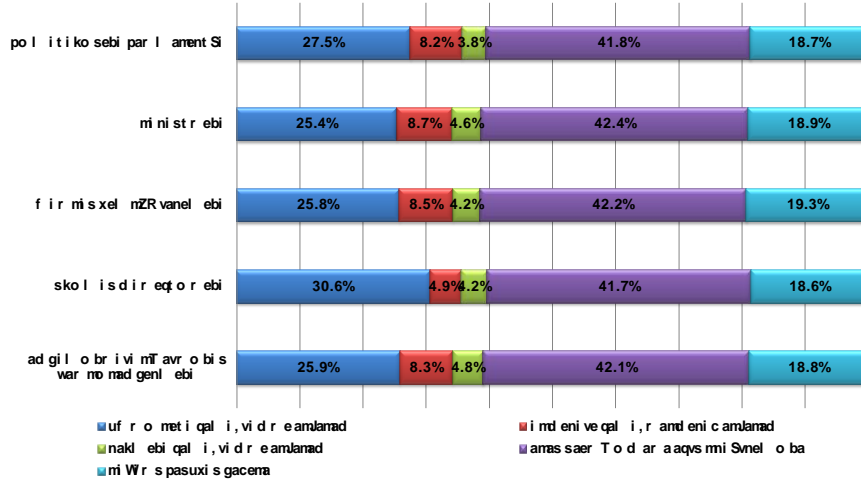
გენდერული თანასწორობის მიმართ დამოკიდებულება

მნიშვნელოვან თანამდებობებზე მეტი რაოდენობის ქალის ყოფნის მიმართ ეთნიკური უმცირესობის ქალებს არა აქვთ გამოკვეთილი ფემინისტური დამოკიდებულება. რესპონდენტთა 42% აცხადებს, რომ საერთოდ არ აქვს მნიშვნელობა პარლამენტში ამჟამინდელზე მეტი რაოდენობის ქალი იქნება თუ არა. ასევე 42% მიიჩნევს, რომ არ აქვს მნიშვნელობა მინისტრები, სკოლის დირექტორები და ადგილობრივი მთავრობის წარმომადგენლები ქალები უფრო მეტად იქნებიან თუ არა (იხ. დიაგრამა #13). შეიძლება ვიფიქროთ, რომ ქალები მხარს უჭერენ ამა თუ იმ თანამდებობაზე ვინმეს დანიშნას უნარ-ჩვევების (და არა სქესობრივი კუთვნილების) გათვალისწინებით, ან ამ საკითხისადმი ინდიფერენტულად არიან განწყობილები.

დიაგრამა#13: ქალების პოლიტიკაში ჩართულობის მიმართ დამოკიდებულება

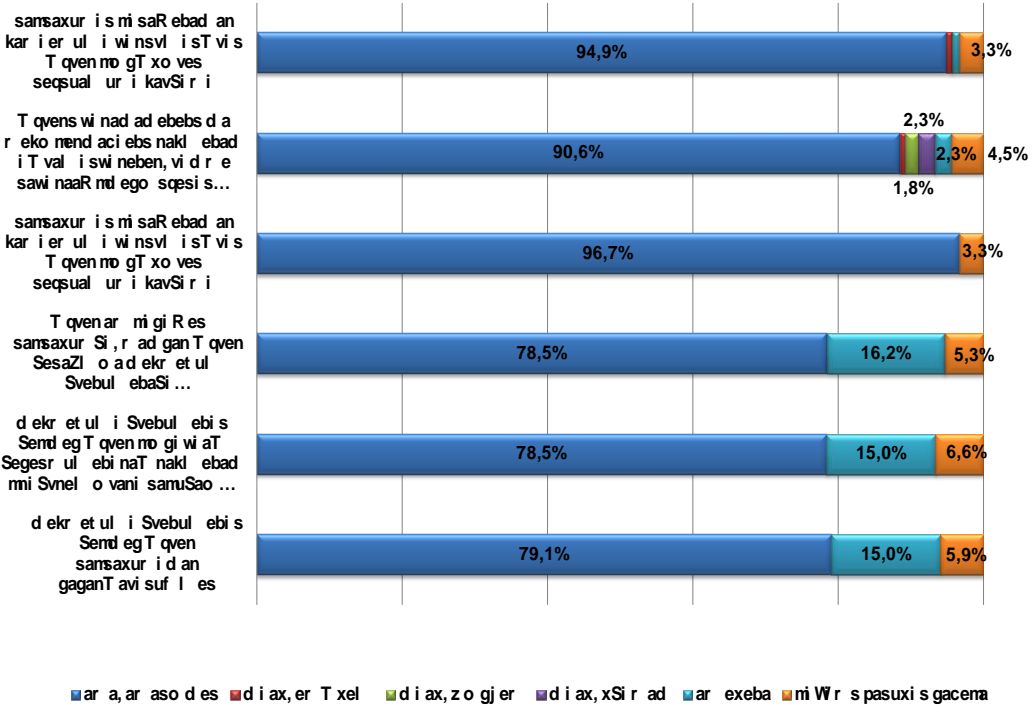
საგარეო-სივრცითი თანამშრომლებზე უნდა იყვნენ უარაუფრო ნაკლები, ვიდრე ამჟამად არიან?

სამსახურეობრივ საკითხებში გენდერის ნიშნით სხვადასხვა სახის დისკრიმინაცია ქალების უმრავლესობას (78-95%) არ გამოუცდია. ქალთა 2% აცხადებს, რომ ზოგჯერ აღმოჩენილა ისეთ სიტუაციაში, როდესაც მის წინადადებებსა და რეკომენდაციებს ნაკლებად ითვალისწინებენ, ვიდრე საწინააღმდეგო სქესისას; ხოლო 2.3% აღნიშნავს, რომ მსგავს სიტუაციაში ხშირად აღმოჩენილა (იხ. დიაგრამა #14):

დიაგრამა#14: სამსახურეობრივ საკითხებთან მიმართების გენდერის ნიშნით სხვადასხვა სახის დისკრიმინაციის სიხშირული განაწილება

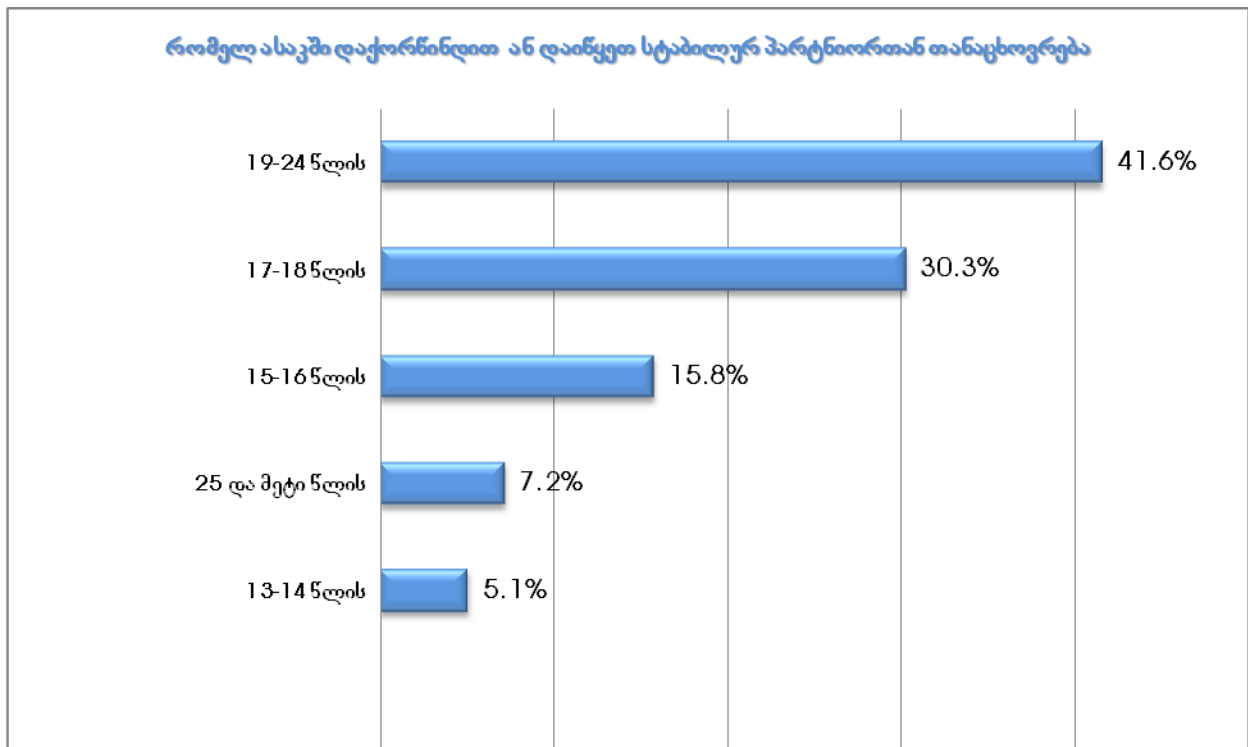
სამსახურეობრივ საკითხებთან მიმართების გენდერის ნიშნით სხვადასხვა სახის დისკრიმინაციის სიხშირული განაწილება

5. ურთიერთობები ოჯახში

ეთნიკურ უმცირესობათა ქალებში გავრცელებულია ადრეულ ასაკში ქორწინების პრაქტიკა. ქორწინებაში მყოფ ქალთა 32% აცხადებს, რომ 18 წლამდე ასაკში დაქორწინდა. 13-14 წლის ასაკში დაქორწინებულთა ხვედრითი წილი 5%-ია, ხოლო 15-16 წლის ასაკში დაქორწინებულთა ხვედრითი წილი 16%-ს აღწევს (იხ. დიაგრამა #15):

დიაგრამა #15 : ქვემო ქართლის რეგიონში მცხოვრები ეთნიკური უმცირესობების ქალთა ქორწინების ასაკი

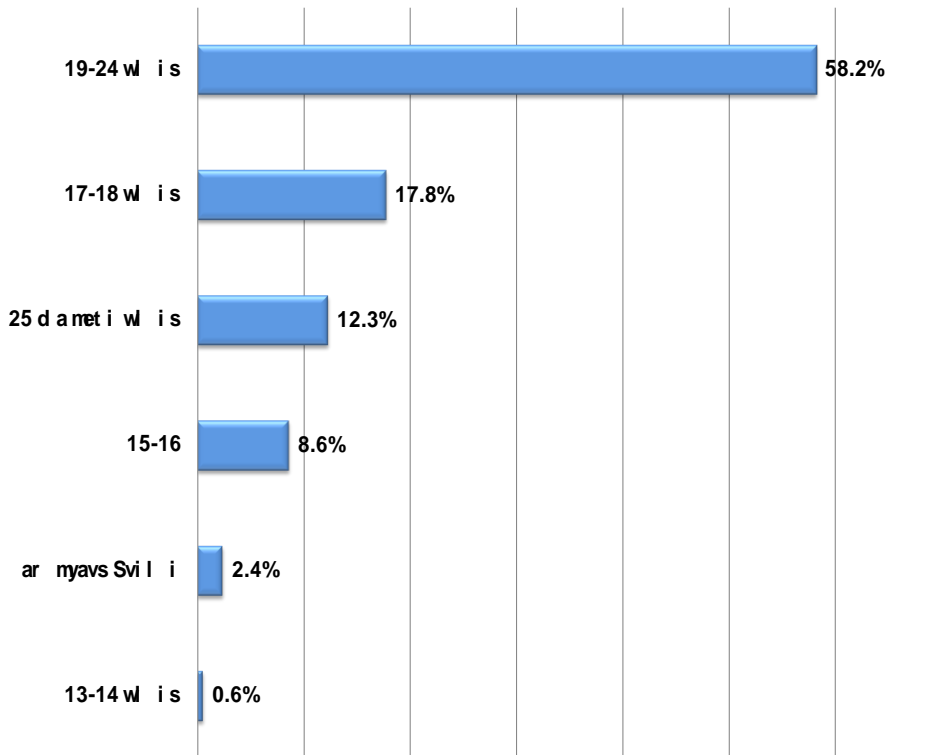

პირველი შვილი სრულწლოვანების ასაკამდე (18 წლამდე) ეთნიკური უმცირესობების ქალთა 17%-მა გააჩინა. ქორწინებაში მყოფ ქალთა 9% აცხადებს, რომ პირველი შვილი 15-16 წლის ასაკში გააჩინა (იხ. დიაგრამა #16).

ქალთა 10%-ს 4-5 შვილი ჰყავს, ხოლო 6 და მეტი შვილი - მხოლოდ 2%-ს. გამოკვეთილ უმრავლესობას, 74%-ს 2-3 შვილი ჰყავს, ხოლო ერთი შვილი ქალთა 14%-ს ჰყავს.

დიაგრამა # 16: პირველი შვილის გაჩენის ასაკი

რომელ ასაკში გააჩინეთ პირველი შვილი

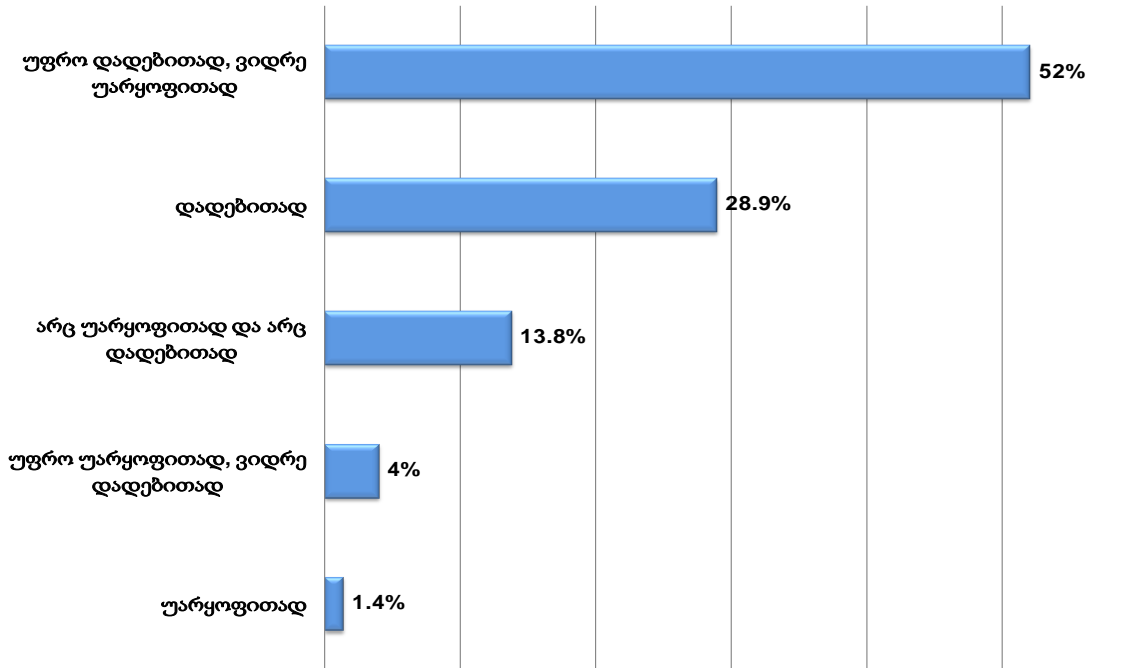

ქალთა 99% აცხადებს, რომ მათი ცხოვრების მანძილზე ქორწინებაში ერთხელ იყვნენ. მხოლოდ 1% (4 ქალი) აცხადებს, რომ ორჯერ დაქორწინდა.

ამჟამინდელ მეუღლესთან/სტაბილურ პარტნიორთან ურთიერთობას ქალები ზოგადად უფრო პოზიტიურად აფასებენ, ვიდრე ნეგატიურად. მეუღლესთან/სტაბილურ პარტნიორთან ურთიერთობას ქალების მხოლოდ 1% აფასებს უარყოფითად. უმრავლესობა (52%) მეუღლესთან/პარტნიორთან ურთიერთობას აფასებს, როგორც უფრო დადებითს, ვიდრე უარყოფითს, ხოლო, 29% - როგორც დადებითს (იხ. დიაგრამა #17):

დიაგრამა#17: ეთნიკურ უმცირესობათა ქალების მიერ ამჟამინდელ მეუღლესთან/სტაბილურ პარტნიორთან თანაცხოვრების შეფასება

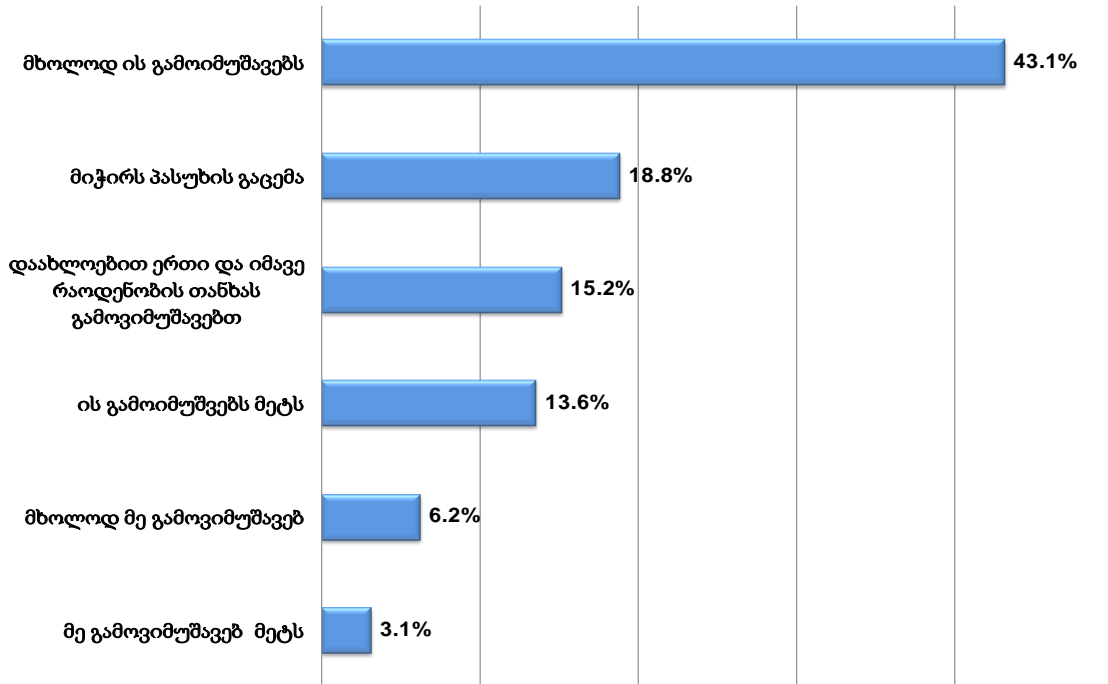
როგორ შეაფასებდით თქვენს თანაცხოვრებას ამჟამინდელ მეუღლესთან/სტაბილურ პარტნიორთან

ოჯახში ძირითადი შემომტანები მამაკაცები არიან. ქალთა 43% აცხადებს, რომ ფულს მხოლოდ მათი მეუღლე გამოიმუშავებს; გამოკითხული ქალების მხოლოდ 6% ამბობს, რომ ფულს მხოლოდ თავად გამოიმუშავებენ (იხ. დიაგრამა #18). ეთნიკურ უმცირესობათა ქალების გამოკვეთილი უმრავლესობა (72%) მატერიალურად მეუღლეზეა დამოკიდებული. იმ ქალთა ხვედრითი წილი, რომლებიც აცხადებენ, რომ მატერიალურად მეუღლისგან მეტ-ნაკლებად ან სრულიად დამოუკიდებლები არიან, 12%-ს შეადგენს.

დიაგრამა#18 : მეუღლეებს შორის ვინ უფრო მეტ თანხას გამოიმუშავებს

ვინ უფრო მეტ თანხას გამოიმუშავებს -თქვენ თუ თქვენი მეუღლე/პარტნიორი

იმ ფონზე როცა, ქალების 81% ამჟამინდელ მეუღლესთან/ სტაბილურ პარტნიორთან ურთიერთობას დადებითად ან უფრო დადებითად აფასებს, ხოლო ფინანსური შემომტანები კი ძირითადად მამაკაცები არიან, საინტერესოა საოჯახო საქმეების განაწილების მოდელები და ოჯახში სხვადასხვა საკითხების შესახებ გადაწყვეტილების მიმღებ პირთა ვინაობა.

იკვთება სფეროები, რომლებშიც გადაწყვეტილებებს ძირითადად მამაკაცები იღებენ ესენია:

- ✓ ბანკიდან/მიკროსაფინანსო ორგანიზაციიდან კრედიტის აღება (რესპონდენტთა 43%-ის მიხედვით, ამ საკითხის შესახებ გადაწყვეტილებას ოჯახის მამაკაცი წევრები იღებენ, ხოლო, ხოლო 7%-ის მიხედვით - ქალები);
- ✓ ოჯახურ ბიზნეს/სამეურნეო საქმიანობასთან დაკავშირებული საკითხები (სასუქის, ქიმიკატების, სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის შეძენა-დაქირავება და ა.შ.) აღება (რესპონდენტთა 40%-ის მიხედვით, ამ საკითხის შესახებ გადაწყვეტილებას ოჯახის მამაკაცი წევრები იღებენ, ხოლო, ხოლო 9%-ის მიხედვით - ქალები);

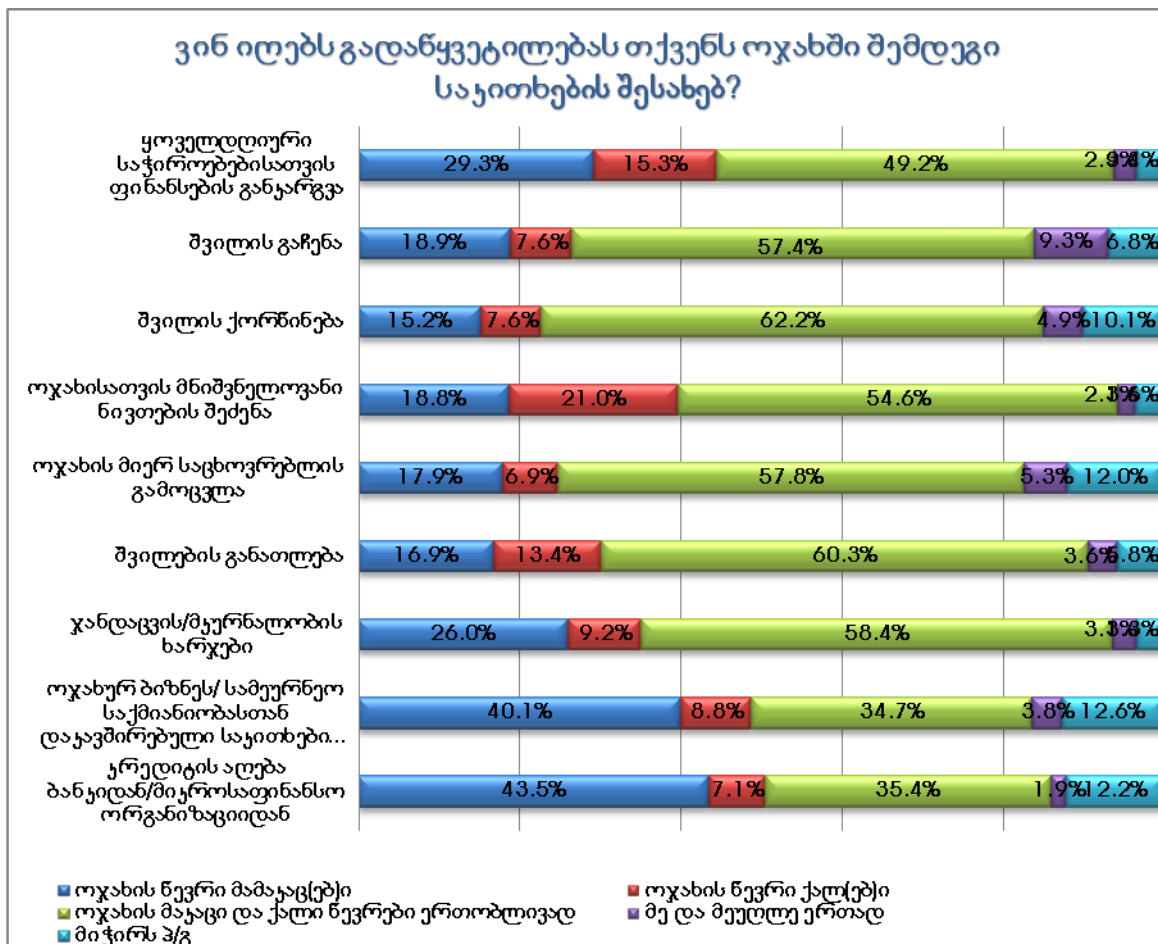
მიუხედავად იმისა, რომ შემთხვევათა 49%-ში ოჯახის მამაკაცი და ქალი წევრები ერთობლივად წყვეტენ ყოველდღიური საჭიროებებისათვის ფინანსების განკარგვის საკითხებს, ამ საკითხში მამაკაცების (ქალების გარეშე) ჩართულობა (29%) აჭარბებს ქალების ჩართულობას (15%). იგივე შეიძლება ითქვას ჯანდაცვისა და მკურნალობის ხარჯებზე, შემთხვევათა 26%-ში გადაწყვეტილებას მამაკაცი დამოუკიდებლად იღებენ, ხოლო ქალები გადაწყვეტილებას დამოუკიდებლად შემთხვევათა 9%-ში იღებენ.

რესპონდენტთა განცხადებით, შემთხვევათა უმრავლესობაში ოჯახის მამაკაცი და ქალი წევრები ერთობლივად იღებენ გადაწყვეტილებას შემდეგი საკითხების შესახებ:

- ✓ შვილის გაჩენა;
- ✓ შვილის ქორწინება;
- ✓ ოჯახისთვის მნიშვნელოვანი ნივთების შეძენა;
- ✓ ოჯახის მიერ საცხოვრებლის გამოცვლა;
- ✓ შვილების განათლება;
- ✓ ჯანდაცვის/მკურნალობის ხარჯები.

ქალები დამოუკიდებლად გადაწყვეტილებას ყველაზე ხშირად ოჯახისათვის მნიშვნელოვანი ნივთების შეძენის შესახებ იღებენ (იხ. დიაგრამა #19):

დიაგრამა#19: ოჯახში სხვადასხვა საკითხების შესახებ გადაწყვეტილებების მიმღები პირები

ამგვარაა, რომ საოჯახო საქმეების შესრულებაში მამაკაცები ნაკლებად მონაწილეობენ, მათი ძირითადი ვალდებულება ოჯახის ფინანსური უზრუნველყოფა და ოჯახისთვის ფინანსებთან დაკავშირებული საკითხების შესახებ გადაწყვეტილებების მიღებაა.

საოჯახო საქმეების გადანაწილების მოდელის განხილვისას იკვეთება ე.წ. „ქალის და კაცის საქმეები“. ქალებს მთავარი პასუხისმგებლობა ეკისრებათ შემდეგი საქმეების შესრულებაზე:

- ✓ სახლის დასუფთავება;
- ✓ წყლის მოზიდვა;
- ✓ რეცხვა;
- ✓ საჭმლის მომზადება;
- ✓ ბავშვზე ზრუნვა (ასევე ბავშვისთვის საშინაო დავალების მომზადებაში დახმარება);
- ✓ ავადმყოფის მოვლა (ასევე, მოხუცზე ზრუნვა).

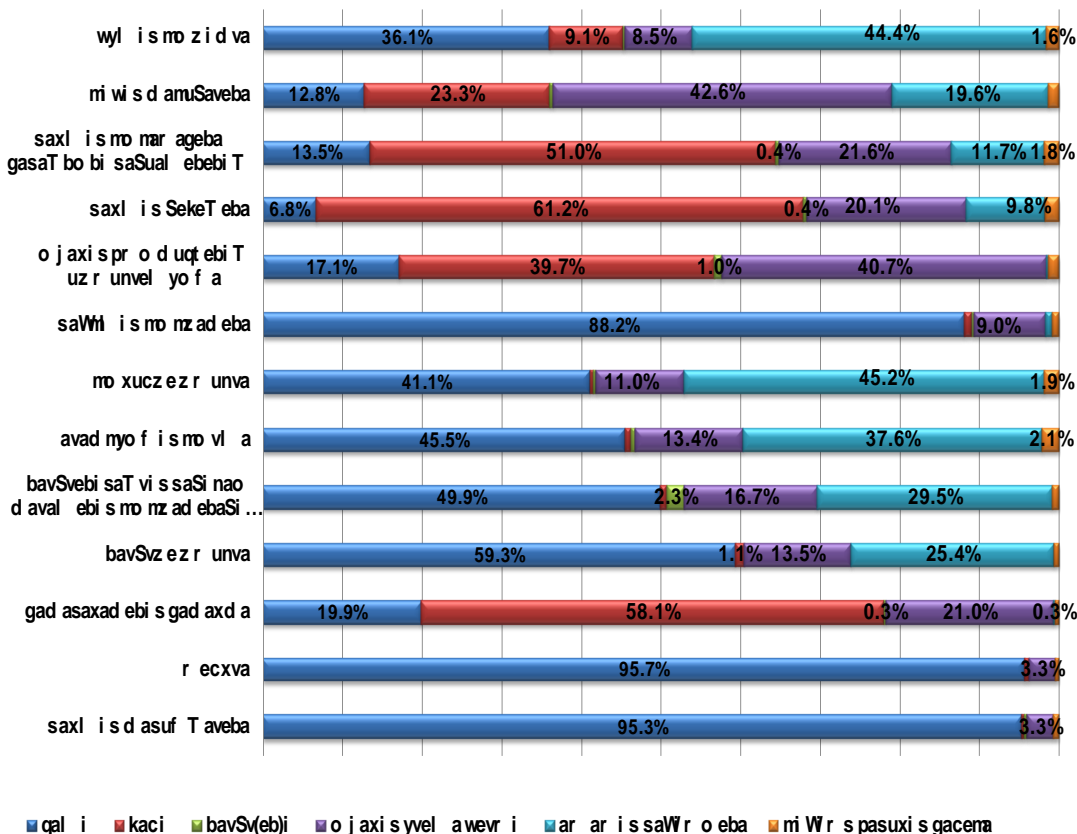
მამაკაცები (საჭიროების შემთხვევაში) მთავარი პასუხისმგებლობას იღებენ შემდეგი საქმეების შესრულებაზე:

- ✓ სახლის მომარაგება გასათბობი საშუალებებით;
- ✓ სახლის შეკეთება.

დეტლურად მონაცემები იხ. დიაგრამაზე #20:

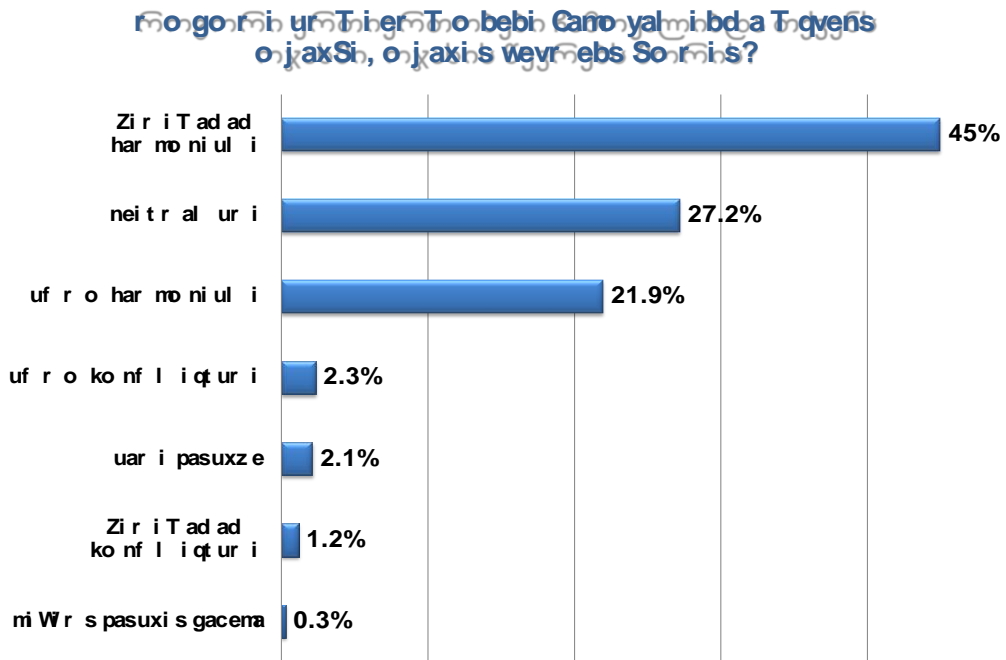
დიაგრამა#20: ქალებსა და მამაკაცებს შორის საოჯახო საქმეების გადანაწილების მოდელი

ოქახსი ვინ ასრულებს შემდეგი საქმეებს?

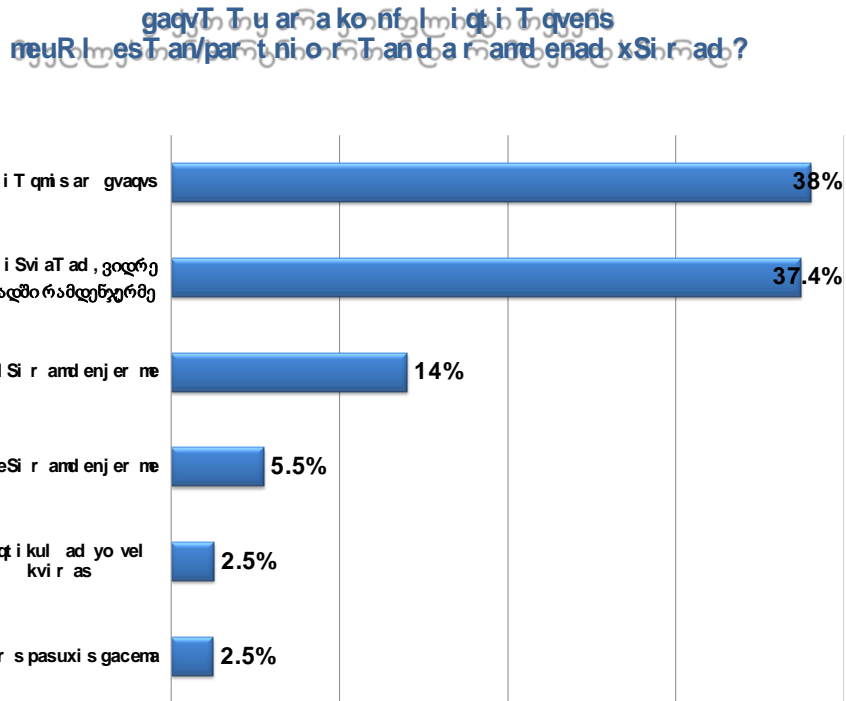
გადაწყვეტილებების მიღებისა და საოჯახო საქმეების გადანაწილების არსებული მოდელის პირობებში საინტერესოა, რა სახის ურთიერთობები არსებობს ოჯახის წევრებს შორის. კითხვაზე, როგორი ურთიერთობები ჩამოყალიბდა თქვენს ოჯახში, ოჯახის წევრებს შორის? - რესპონდენტთა 72% პასუხობს, რომ მათი ოჯახის წევრებს შორის ძირითადად კარგი ან უფრო კარგი ურთიერთობებია. რესპონდენტთა მხოლოდ 4% აღნიშნავს, რომ მათ ოჯახში ძირითადად კონფლიქტური ან უფრო კონფლიქტური ურთიერთობები ჩამოყალიბდა (იხ. დიაგრამა # 21):

დიაგრამა#21: ოჯახში, ოჯახის წევრებს შორის ურთიერთობების შეფასება

მეუღლეებთან/პარტნიორებთან კონფლიქტი თითქმის ყოველ კვირა ქალთა 3%-ს აქვს (მათივე აღიარებით), ხოლო თვეში რამდენჯერმე - ქალთა 6%-ს (იხ. დიაგრამა #22):

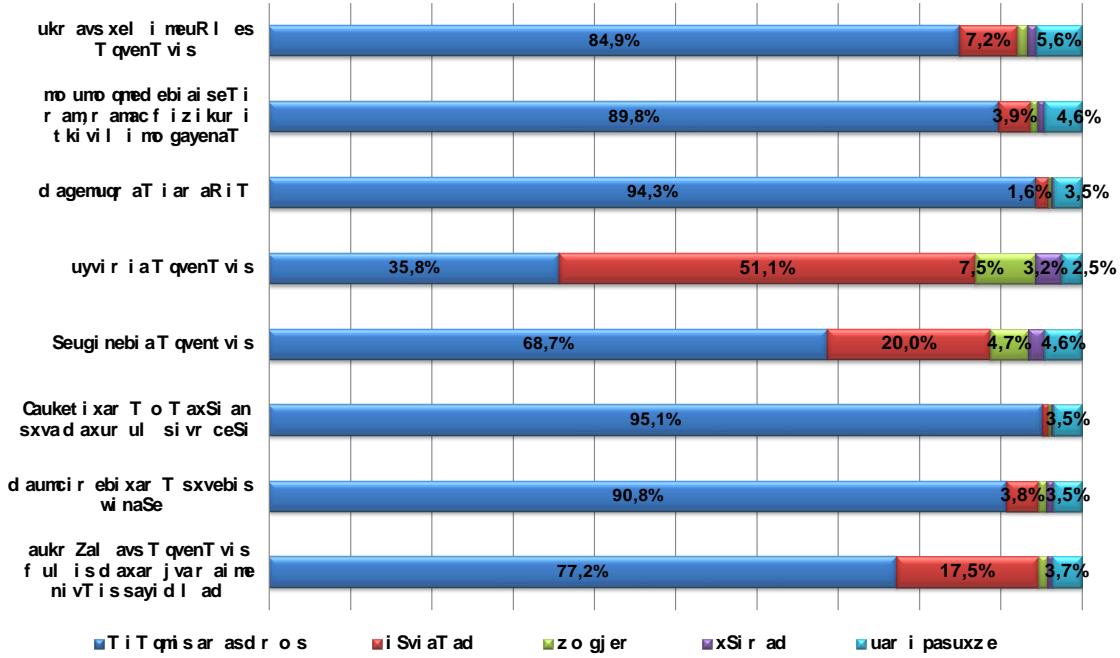
დიაგრამა #22: მეუღლეთან კონფლიქტის ქონის სიხშირეთა განაწილება

ოჯახში ძალადობის აღმწერ კითხვებზე პასუხებიდან გამომდინარე, ქალების უმრავლესობას ბოლო 12 თვის განმავლობაში ოჯახში ფიზიკური ძალადობის სხვადასხვა შემთხვევები არ გამოუცდია. რესპონდენტთა 10% ღიად აცხადებს, რომ ბოლო 12 თვის განმავლობაში მისთვის მეუღლეს ერთხელ მაინც უკრავს ხელი (6% - უარი პასუხზე); ქალების 6% აღნიშნავს, რომ ბოლო 12 თვის განმავლობაში მათ მეუღლეს მათ მიმართ მოუმოქმედებია ისეთი რამ (ხელის გარტყმა, ნივთის სროლა და სხვ.), რამაც ფიზიკური ტკივილი მიაყენა მათ (5% - უარი პასუხზე); ცეცხლსასროლი იარაღით ან დანით დამუქრების პრაქტიკა კიდევ უფრო სუსტია - ქალების 3% ამბობს, რომ მსგავსი შემთხვევა ბოლო 12 თვის განმავლობაში ერთხელ მაინც ჰქონია (4% - უარი პასუხზე); ოჯახში ძალადობის პრაქტიკებს შორის ყველაზე გავრცელებული ტიპია ფსიქიკური ძალადობა, ხოლო ამგვარი ძალადობის ფორმებს შორის - ყვრილი. რესპონდენტთა 62% აცხადებს, რომ მის მეუღლეს მისთვის ბოლო 12 თვის განმავლობაში ერთხელ მაინც უყვირია (3% - უარი პასუხზე); ასევე, გავრცელებულია სიტყვიერი შეურაცხყოფის პრაქტიკა: ქალების 27% აღნიშნავს, რომ ბოლო 12 თვის განმავლობაში მეუღლემ სიტყვიერი შეურაცხყოფა მიაყენა (5%-უარი პასუხზე); რესპონდენტების მხოლოდ 1.4% ამბობს, რომ მეუღლეს ჩაუკეტავს ოთახში ან სხვა დახურულ სივრცეში (4%-უარი პასუხზე); 6% აღნიშნავს, რომ მეუღლეს სხვების თანდასწრებით დაუმცირებია; 20% კი აღნიშნავს, რომ მეუღლეს მათთვის რაიმე ნივთის შესაძენად ფულის დახარჯვა აუკრძალავს (იხ. დიაგრამა #23):

დიაგრამა #23: ოჯახში ძალადობის სხვადასხვა პრაქტიკების სიხშირული განაწილება

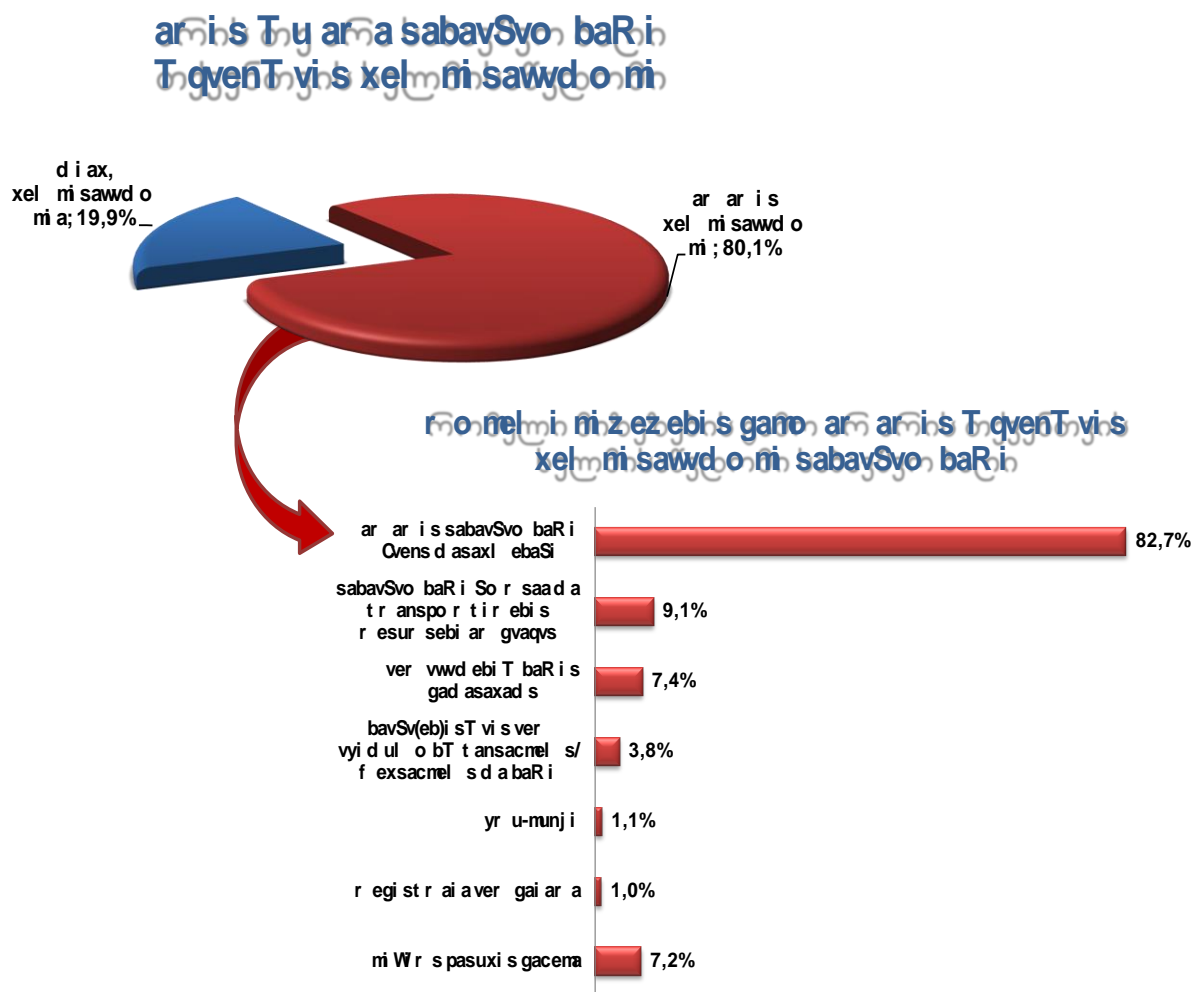
ბოლო 12 თვის განმავლობაში რამდენჯერ მოხდარა შემთავარი
 ქვემოთ ჩამოთვლილი ფაქტები თქვენს ნეურესტან/სტაბილურ
 პარტნიორთან თანაცხოვრებისას?

6. განათლების ხელმისაწვდომობა

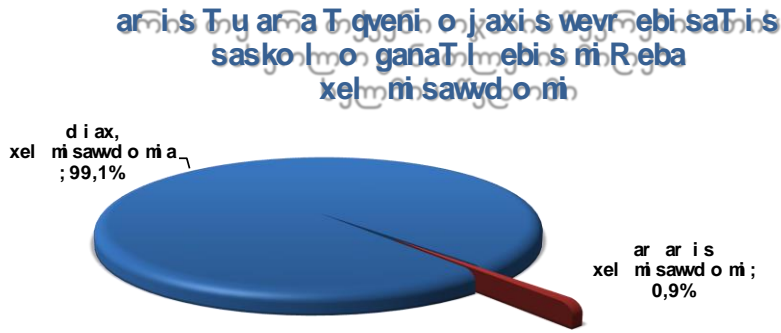
საბავშვო ბავშვების ხელმისაწვდომობა იმ ქალთა 80%-ისთვის, რომლებსაც სკოლამდელი განათლების საჭიროების ასაკის ბავშვები ჰყავთ. იმ ქალთა 83%, რომელთათვისაც საბავშვო ბავშვების ხელმისაწვდომობა აცხადებს, რომ მათ დასახლებაში საბავშვო ბავშვთა არ არის, ხოლო 9% აღნიშნავს, რომ საბავშვო ბავშვთა შორსაა და ტრანსპორტირების რესურსები არ აქვთ (იხ. დიაგრამა #24):

დიაგრამა#24: საბავშვო ბავშვების ხელმისაწვდომობა

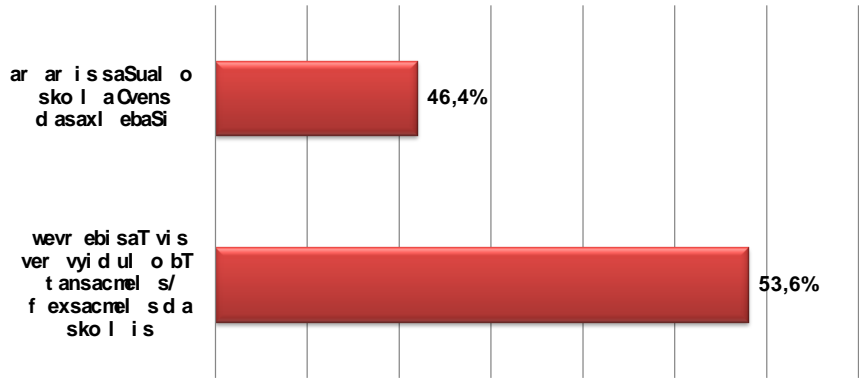

იმ ქალთა 99%, რომლებსაც სასკოლო ასაკის შვილები ჰყავთ, აცხადებს, რომ მათი შვილებისთვის სასკოლო განათლების მიღება ხელმისაწვდომია. 1%, რომელთა შვილებისთვისაც სასკოლო განათლება ხელმისაწვდომი არ არის, ამის ძირითად მიზეზად იმას ასახელებს, რომ ბავშვ(ებ)ისთვის ვერ ყიდულობენ ტანსაცმელს/ფეხსაცმელს და სკოლისთვის საჭირო ნივთებს (იხ. დიაგრამა #25):

დიაგრამა #25: სასკოლო განათლების ხელმისაწვდომობა

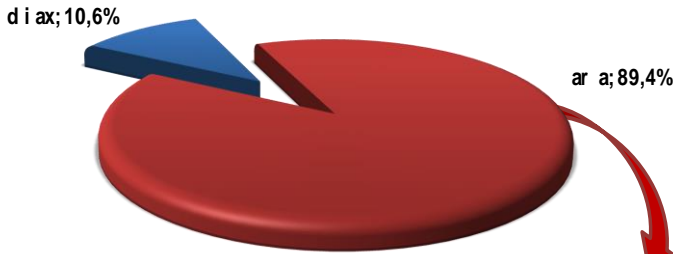
რონელი მიზეზების გამო არ არის თქვენი ოჯახის წევრებისათვის სასკოლო განათლების მიწვდომი?

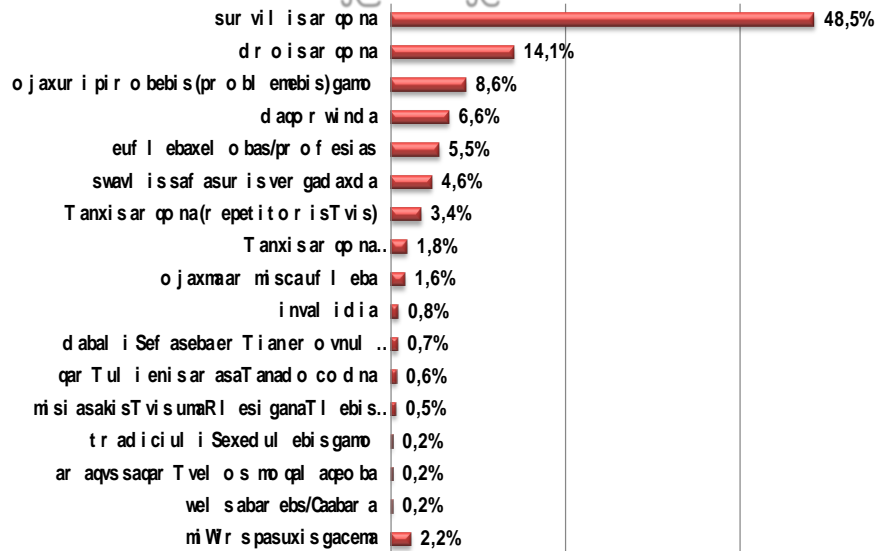
რესპონდენტთა დიდი უმრავლესობა (89%) აღნიშნავს, რომ ის ან მისი ოჯახის წევრი არ სწავლობს/სწავლობდა უმაღლეს სასწავლებელში. ძირითადი მიზეზი, რის გამოც რესპონდენტები, ან მათი ოჯახის წევრები უმაღლეს განათლებას არ იღებენ, ქალების 49%-ის განცხადებით, სწავლის სურვილის არქონაა; 14% უმაღლესი განათლების არმიღების მიზეზად დროის არქონას ასახელებს (იხ. დიაგრამა #26):

დიაგრამა#26: უმაღლესი განათლების მიღების მაჩვენებლები და უმაღლესი განათლების არმიღების მიზეზები

უმაღლესი განათლების მიღების მაჩვენებლები და უმაღლესი განათლების არმიღების მიზეზები

უმაღლესი განათლების მიღების არმიღების მიზეზები

ქვემო ქართლის რეგიონში მცხოვრები ეთნიკურ უმცირესობათა ქალები უმაღლეს განათლებას ძირითადად აზერბაიჯანსა (47%) და თბილისში (28%) იღებენ. სომხეთში განათლების მიმღებთა ხვედრითი წილი 15%-ია..

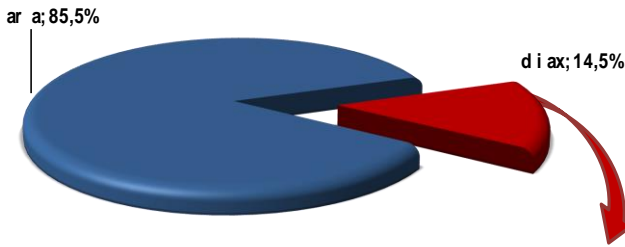
რესპონდენტთა 15% აცხადებს, რომ უმაღლეს სასწავლებელში სწავლასთან დაკავშირებით პრობლემა შექმნია მას ან მისი ოჯახის წევრს. უმაღლეს სასწავლებელში სწავლასთან დაკავშირებით რესპონდენტები ორ ძირითად პრობლემას გამოყოფენ, ესენია:

- ✓ უმაღლესი სასწავლებლის სიძვირე (გადასახადი);
- ✓ საცხოვრებლისა და ტრანსპორტირების ხარჯები.

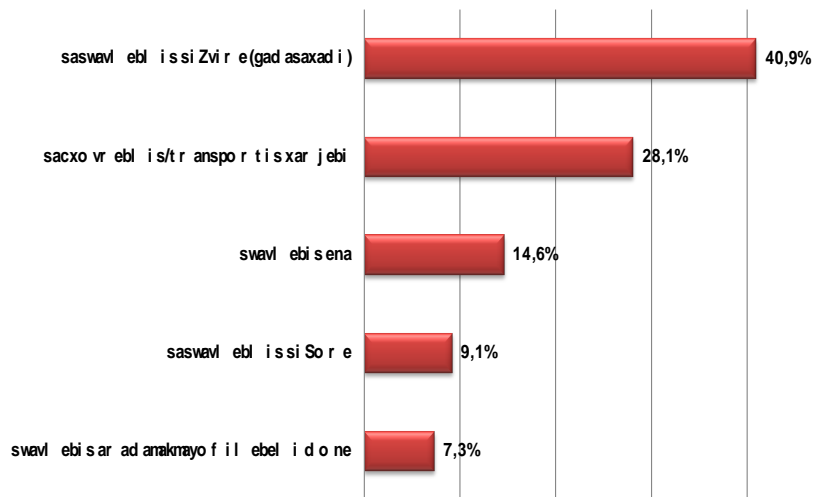
შემთხვევათა 41%-ში პრობლემა, რომელიც უმაღლეს სასწავლებელში სწავლასთან დაკავშირებით შექმნიათ, სასწავლებლის სიძვირე/გადასახადია; ხოლო შემთხვევათა 28%-ში - საცხოვრებლისა და ტრანსპორტირების ხარჯები (იხ. დიაგრამა #27):

იხ.დიაგრამა#27: უმაღლეს სასწავლებელში სწავლასთან დაკავშირებით პრობლემათა სიხშირული განაწილება

შეგნა თუ არა თქვენ ან თქვენი ოჯახის რომელიმე წევრს რაიმე პრობლემა უნარ- შესაძლებლობების, შესაძლებლობების დაკავშირებით?

რა სახის პრობლემები იყო/არის?

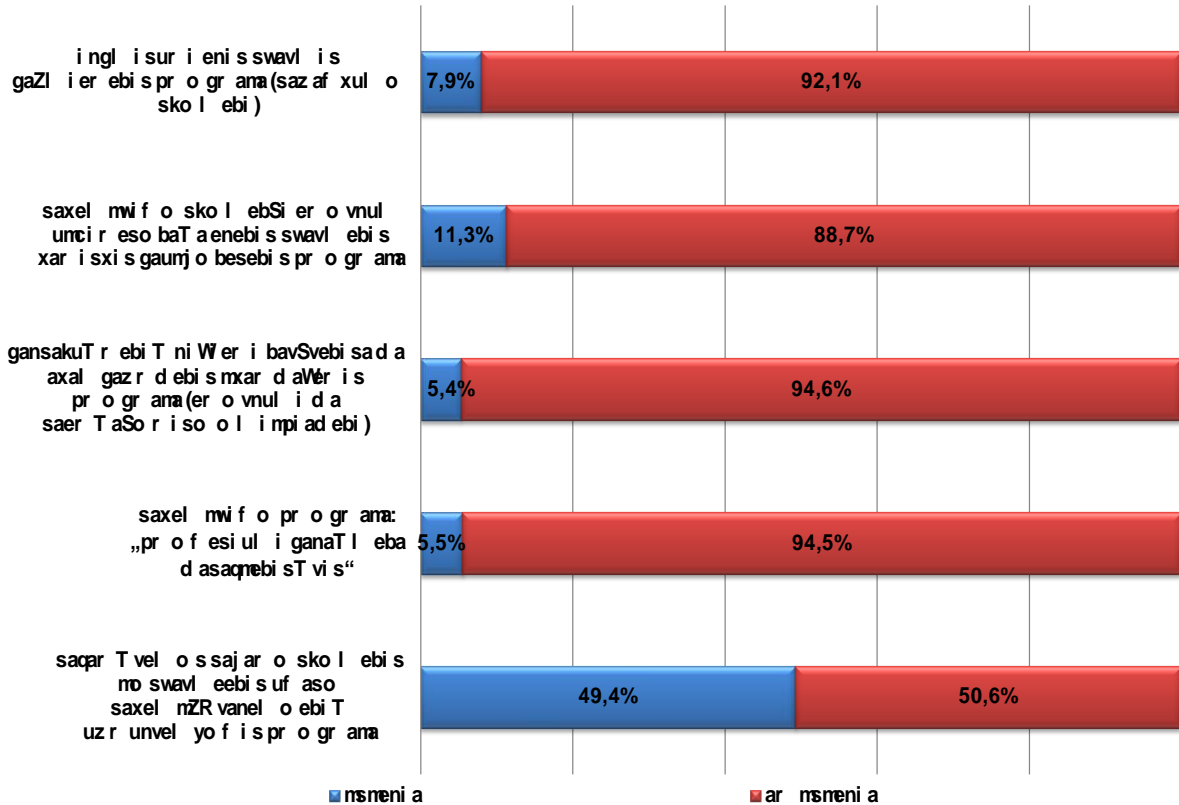
6.1. საგანმანათლებლო პროგრამების შესახებ ინფორმირებულობა და ჩართულობა
 ეთნიკური უმცირესობების ქალთა გამოკვეთილ უმრავლესობას (69%) არ სმენია საქართველოს მთავრობის ინიციატივის შესახებ, მისცენ ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენლებს შესაძლებლობა შეღავათიანი პირობებით ჩარიცხონ უმაღლეს სასწავლებლებში. 2011 წლის მონაცემების მიხედვით, ქალთა 81% აცხადებდა, რომ არ სმენია საქართველოს მთავრობის აღნიშნული ინიციატივის შესახებ. უმაღლეს სასწავლებელში შეღავათიანი პირობებით ჩარიცხვის პროგრამით რესპონდენტთა 8%-ის ოჯახის წევრს უსარგებლია/სარგებლობს, ხოლო 2011 წლის მონაცემების მიხედვით ქალთა 4%-მა მიუთითა, რომ მის ოჯახის წევრს უმაღლეს სასწავლებელში შეღავათიანი პირობებით ჩარიცხვის პროგრამით უსარგებლია..

საქართველოში მოქმედი სხვადასხვა საგანმანათლებლო პროგრამების შესახებ ეთნიკურ უმცირესობათა ქალები ნაკლებად არიან ინფორმირებული. ერთადერთი პროგრამა, რომლის შესახებაც ინფორმაციას ფლობენ, საქართველოს საჯარო სკოლების მოსწავლეების უფასო სახელმძღვანელოებით უზრუნველყოფაა. ასევე, სხვა პროგრამებთან შედარებით, მეტად არიან ინფორმირებული სახელმწიფო სკოლებში

ეროვნულ უცმირესობათა ენების სწავლების ხარისხის გაუმჯობესების პროგრამის შესახებ (11%) (იხ. დიაგრამა #28):

დიაგრამა#28: საქართველოში მოქმედი სხვადასხვა საგანმანათლებლო პროგრამების შესახებ ეთნიკური უმცირესობების ქალთა ინფორმირებულობა

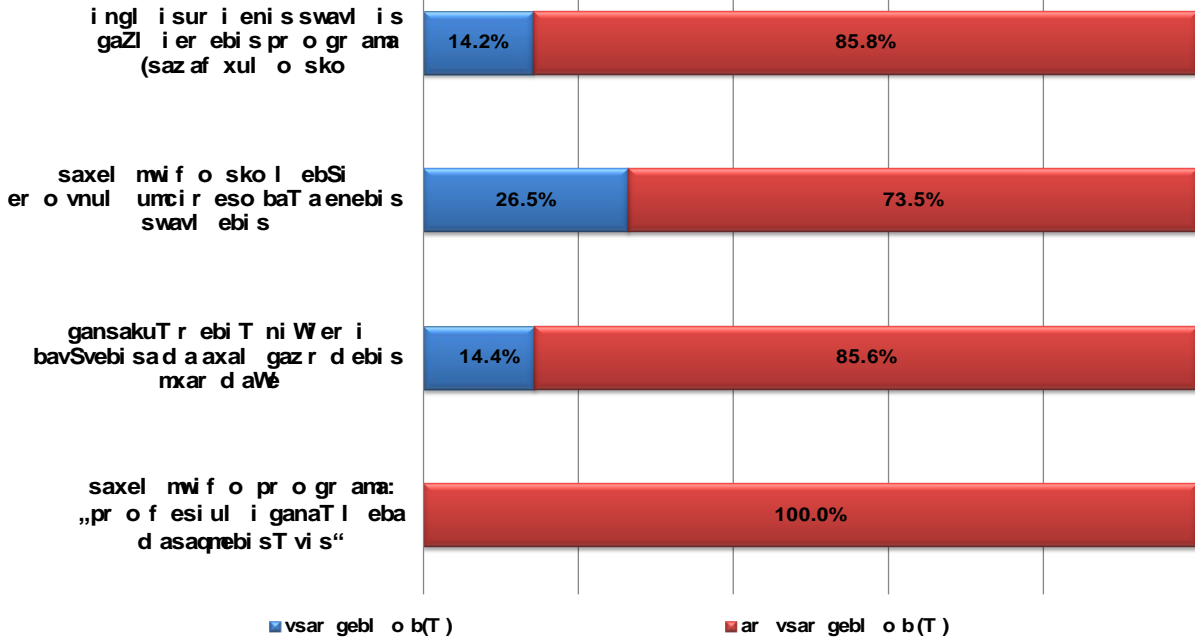
გსნენი ან არ გსნენი თუ არა ცნობილი პროგრამების შესახებ?

ქალების 14% აცხადებს, რომ მათი ოჯახის წევრები სარგებლობენ ინგლისური ენის სწავლის გაძლიერების პროგრამით (საზაფხულო სკოლა) და განსაკუთრებით ნიჭიერი ბავშვებისა და ახალგაზრდების მხარდაჭერის პროგრამით. იკვეთება, რომ ეთნიკური უმცირესობების ქალები არ სარგებლობენ სახელმწიფო პროგრამით - „პროფესიული განათლება დასაქმებისათვის“ (იხ. დიაგრამა # 29):

დიაგრამა #29: სხვადასხვა საგანმანათლებლო პროგრამებით სარგებლობის სიხშირული განაწილება

სარგებლობა თუ არა თქვენ ან თქვენი ოჯახის წევრებში ვერცერთი, არც თქვენი სანათლებლები, როგორც ქვეყნის სარგებლობის მიზნებისთვის, რა საგანმანათლებლო პროგრამებით, როგორც ქვეყნის სარგებლობის მიზნებისთვის, რა საგანმანათლებლო პროგრამებით, როგორც ქვეყნის სარგებლობის მიზნებისთვის?

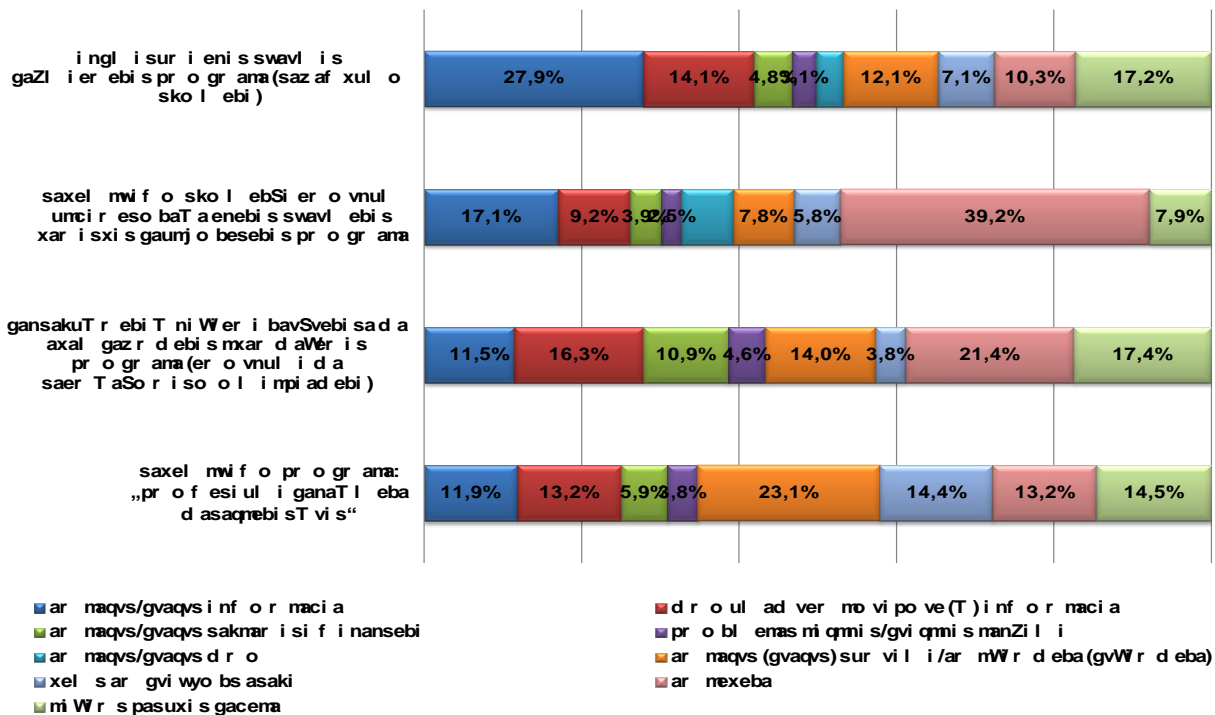

სხვ

ადასხვა საგანმანათლებლო პროგრამებით ვერსარგებლობის ძირითადი მიზეზები ინფორმაციის არქონა ან ინფორმაციის დაგვიანებული მიღებაა (იხ. დიაგრამა #30):

დიაგრამა #30: სხვადასხვა საგანმანათლებლო პროგრამებით არ სარგებლობის ძირითადი მიზეზები

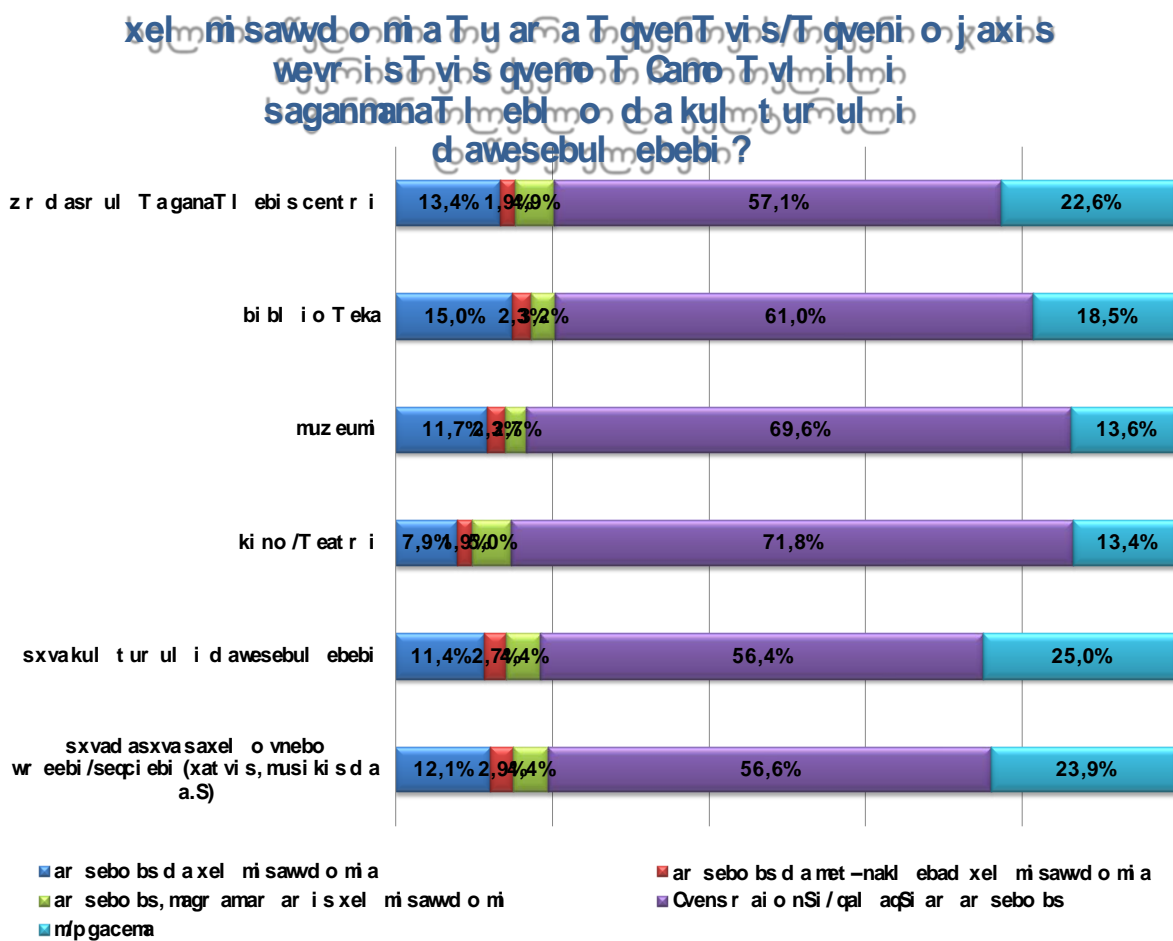
რა მიზეზით არ სარგებლობა

6.2. სხვადასხვა საგანმანათლებლო და კულტურული დაწესებულებებისადმი ხელმისაწვდომობა

ეთნიკური უმცირესობების ქალთა უმრავლესობისათვის სხვადასხვა საგანმანათლებლო და კულტურული დაწესებულებები, როგორებიცაა: ბიბლიოთეკები, კინო/თეატრები, ზრდასრულთა განათლების ცენტრები, სხვადასხვა სახელოვნებო წრეები და ა.შ., ხელმიუწვდომელია. ამის ძირითადი მიზეზი მათ საცხოვრებელ ადგილას საგანმანათლებლო და კულტურული დაწესებულებების არარსებობაა (იხ. დიაგრამა #31):

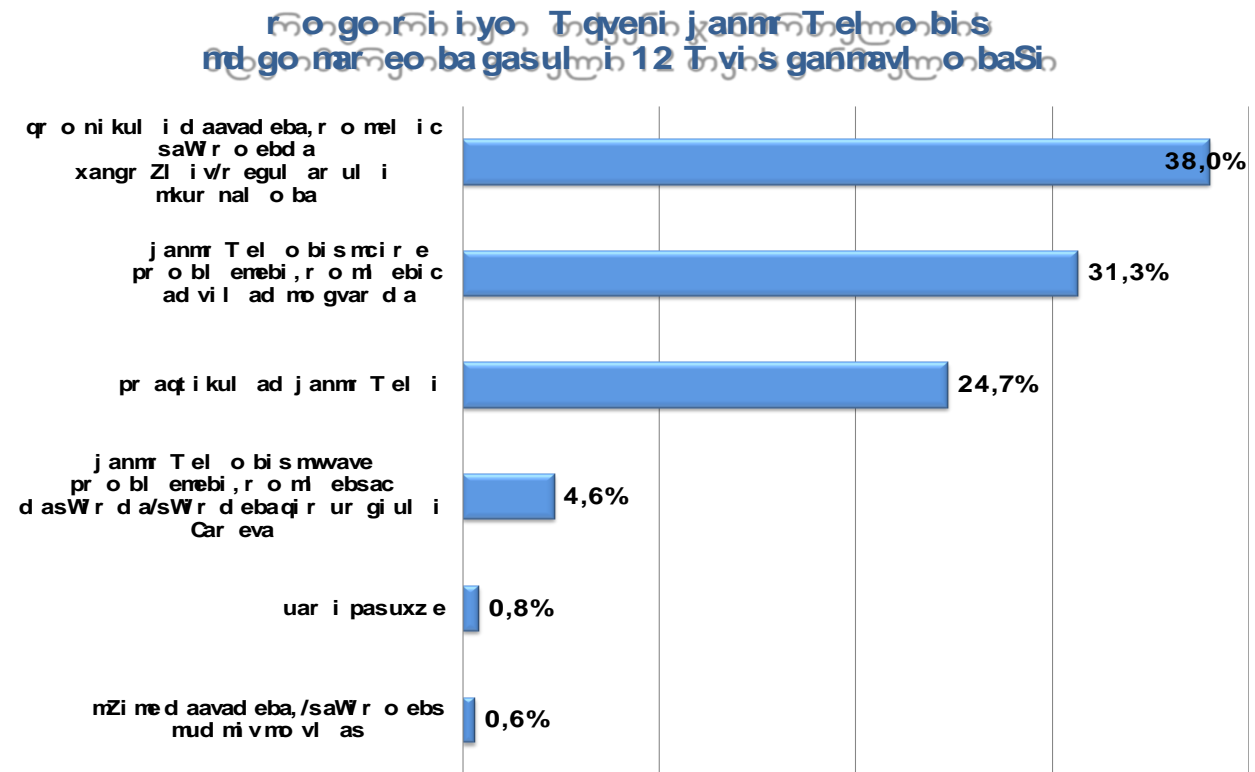
დიაგრამა#31: სხვადასხვა საგანმანათლებლო და კულტურული დაწესებულებებისადმი ეთნიკური უმცირესობების ქალთა ხელმისაწვდომობა

7. ჯანდაცვის პროგრამების ხელმისაწვდომობა

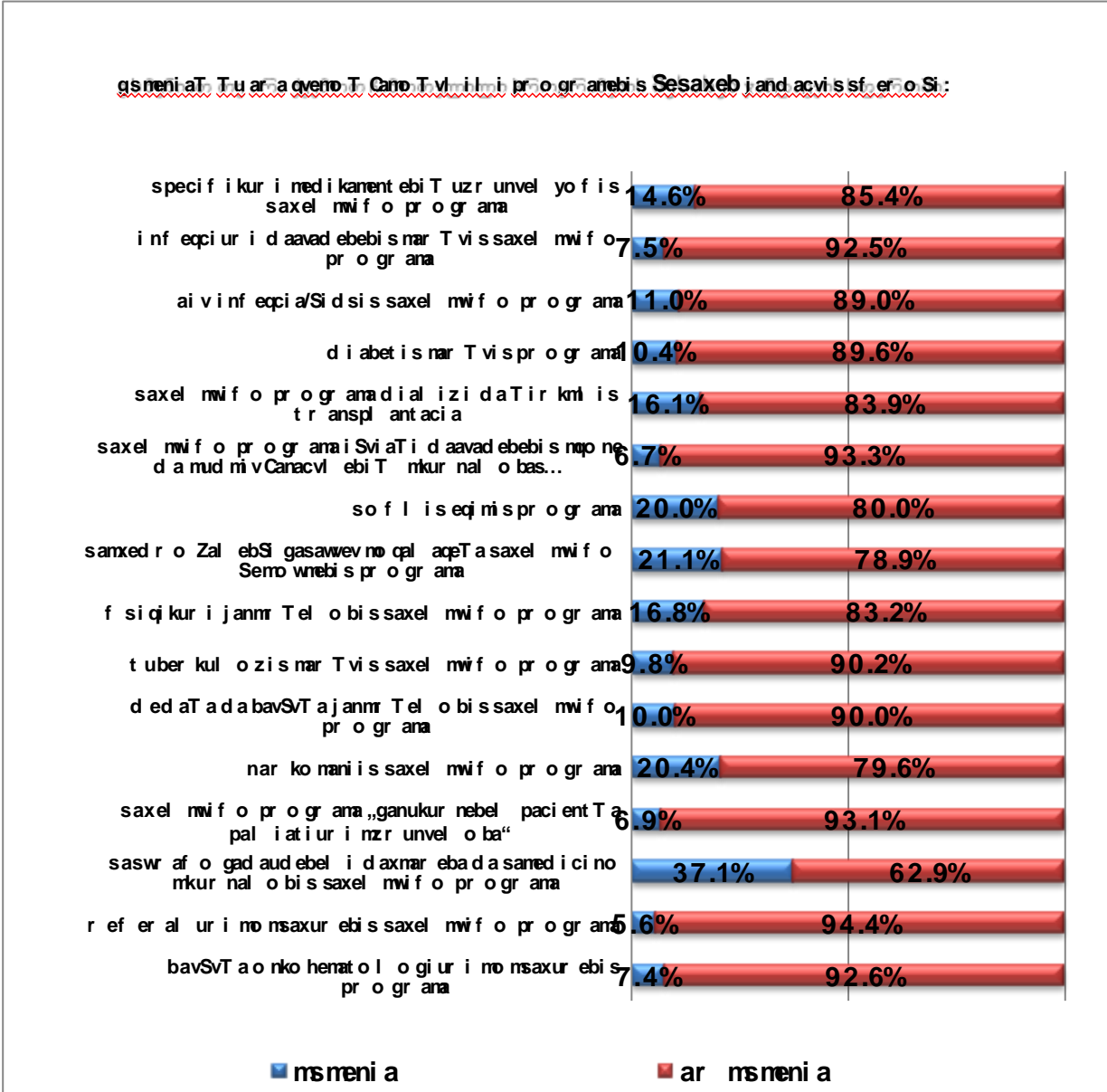
ქალების გამოკვეთილ უმრავლესობას (69%) ბოლო 12 თვის განმავლობაში ჯანმრთელობის პრობლემა ჰქონდა. მათ შორის 38%-ს - ქრონიკულ დაავადებასთან დაკავშირებული პრობლემა, რომელიც საჭიროებდა ხანგრძლივ/რეგულარულ მკურნალობას. ხოლო 31%-ს - ჯანმრთელობის მცირე პრობლემა. პრაქტიკულად ჯანმრთელი, ქალთა სუბიექტური თვითშეფასებით, 25%-ია (იხ. დიაგრამა #33):

დიაგრამა#33: ქალთა ჯანმრთელობის მდგომარეობა ბოლო 12 თვის განმავლობაში

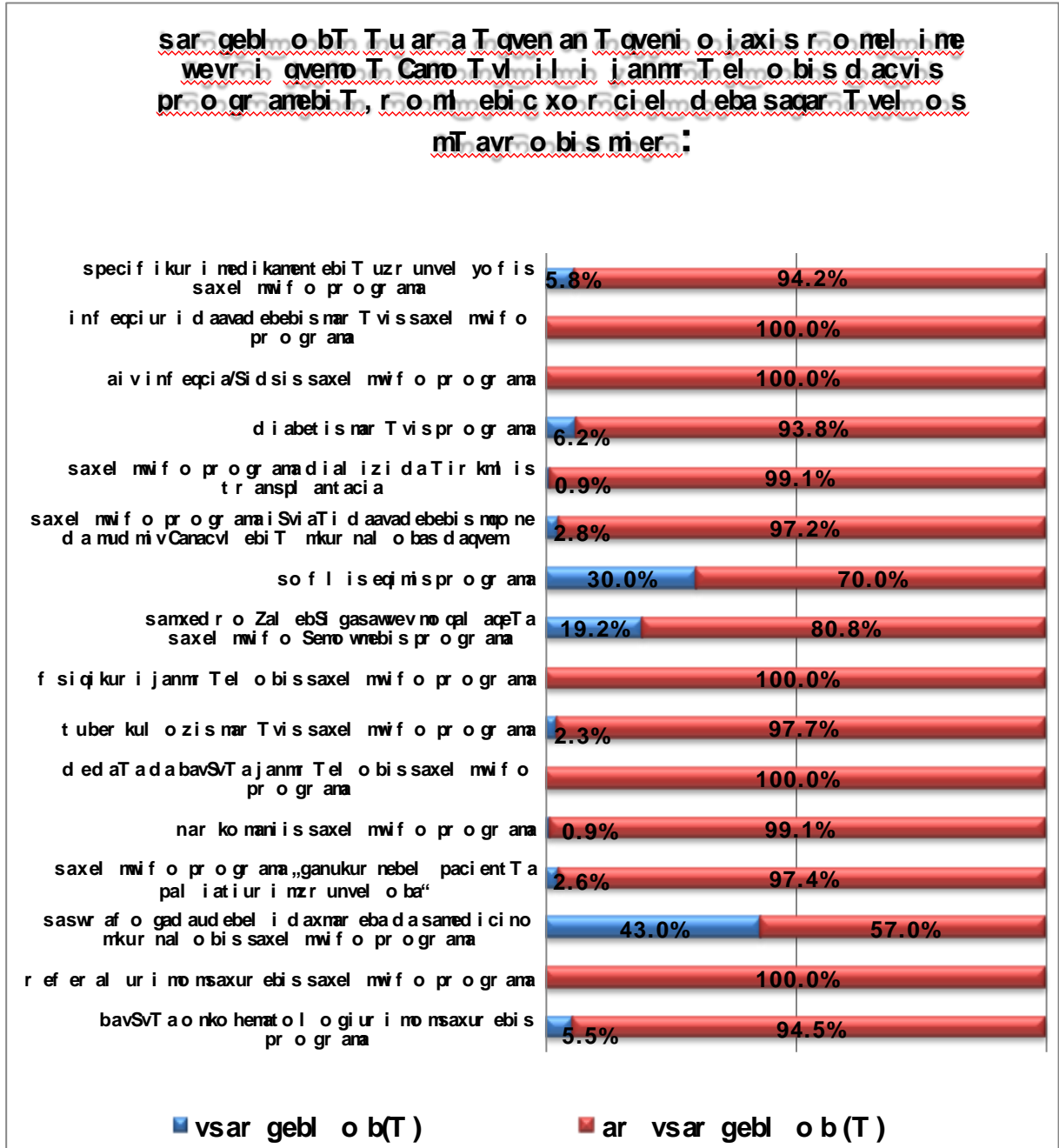
ჯანდაცვის სფეროში არსებული სხვადასხვა სახელმწიფო პროგრამის შესახებ რესპონდენტთა გამოკვეთილ უმრავლესობას არ სმენია. სხვა პროგრამებთან შედარებით, მეტად არიან ინფორმირებული „სასწრაფო გადაუდებელი დახმარებისა და სამედიცინო მკურნალობის სახელმწიფო პროგრამის“ შესახებ. რესპონდენტთა 37% აღნიშნავს, რომ ამ უკანასკნელის შესახებ სმენია. რესპონდენტთა 20-21%-ია ინფორმირებული ნარკომანიის სახელმწიფო პროგრამის, სოფლის ექიმის პროგრამისა და სამხედრო ძალებში გასაწვევ მოქალაქეთა სახელმწიფო პროგრამის შესახებ (იხ. დიაგრამა #34):

დიაგრამა #34: ჯანდაცვის სახელმწიფო პროგრამების შესახებ ინფორმირებულობა

რესპონდენტთა პასუხებიდან იკვეთება, რომ ისინი და მათი ოჯახის წევრები ჯანდაცვის მხოლოდ რამდენიმე პროგრამით სარგებლობენ, ესენია: სასწრაფო გადაუდებელი დახმარებისა და სამედიცინო მკურნალობის სახელმწიფო პროგრამა, სოფლის ექიმის პროგრამა და სამხედრო ძალებში გასაწვევ მოქალაქეთა სახელმწიფო პროგრამა (იხ . დიაგრამა #35):

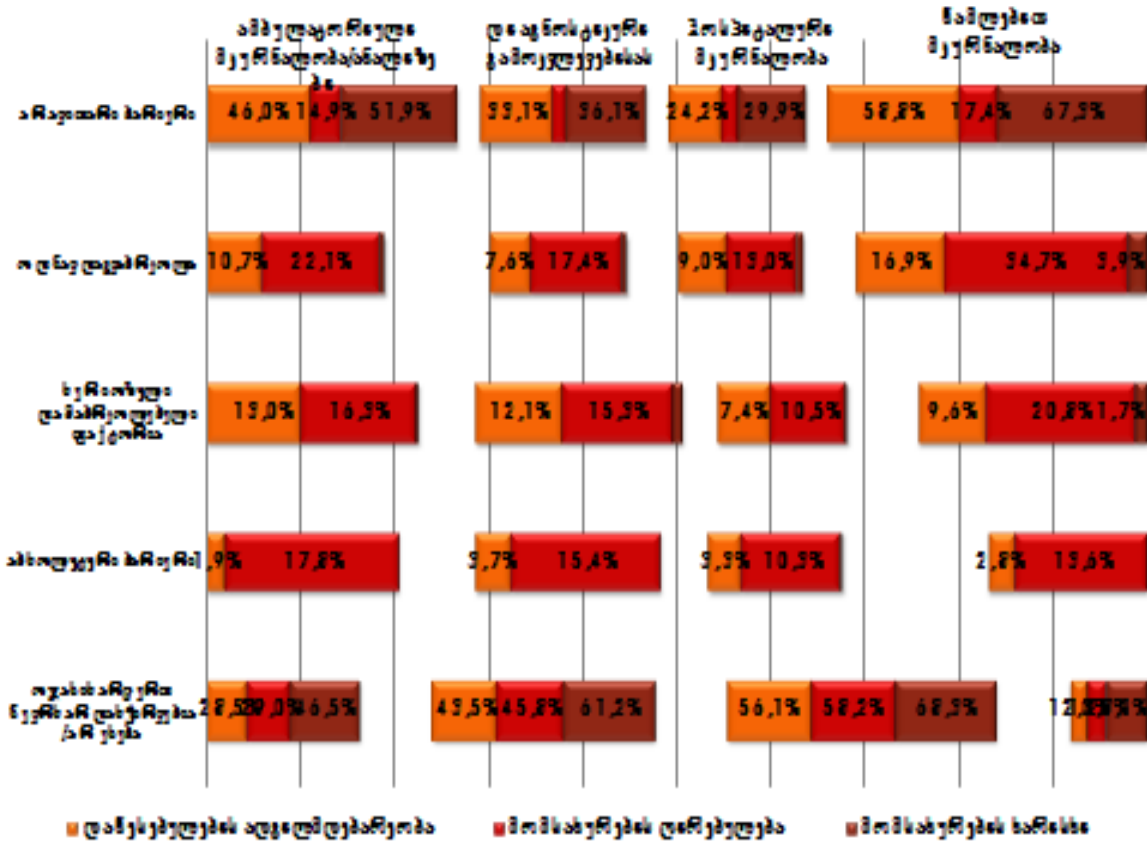
დიაგრამა #35: ჯანმრთელობის სახელმწიფო პროგრამებით სარგებლობის სიხშირული განაწილება

სხვადასხვა სამედიცინო მომსახურებების მიღების თვალსაზრისით, როგორებიცაა: ამბულატორიული მკურნალობა დიაგნოსტიკური გამოკვლევები, ჰოსპიტალური მკურნალობა და მედიკამენტებით მკურნალობა, ძირითადი დამაბრკოლებელი ფაქტორი მომსახურების ღირებულებაა (იხ. დიაგრამა # 36):

დიაგრამა #36: ბოლო 12 თვის განმავლობაში რამდენად შეგიშალათ ხელი თითოეულმა ჩამოთვლილმა ფაქტორმა იმაში, რომ თქვენ მიგელოთ საჭირო სამედიცინო მომსახურება:

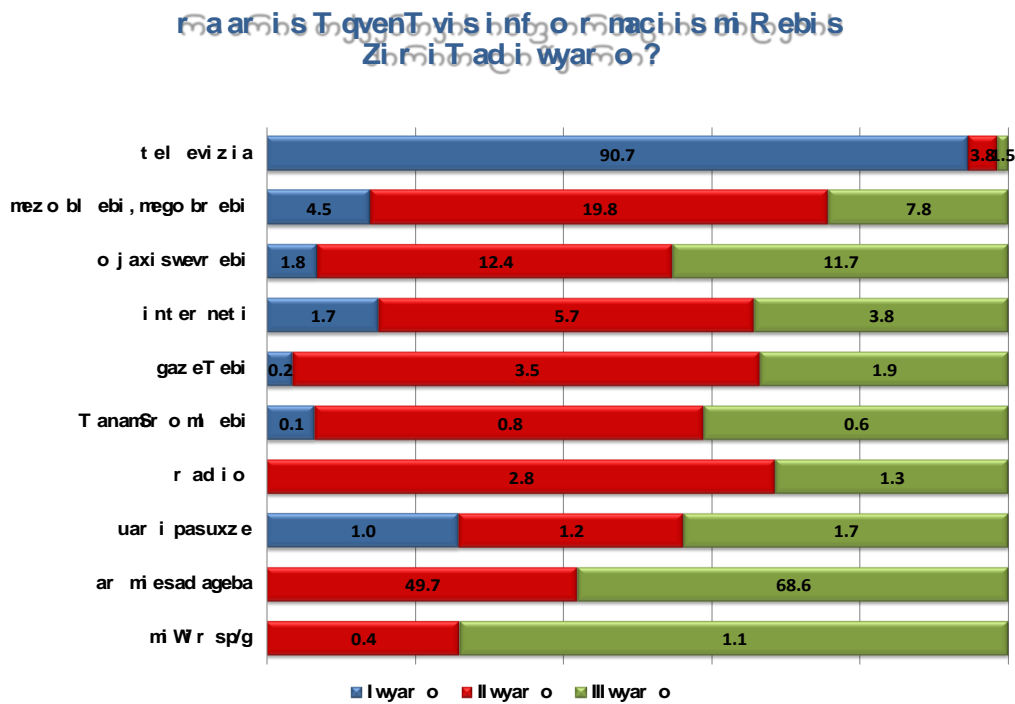
ბოლო 12 თვის განმავლობაში რამდენად შეგიშალათ ხელი თითოეულმა ჩამოთვლილმა ფაქტორმა იმაში, რომ თქვენ ან თქვენი ოჯახის რომელიმე წევრს მიგელოთ:

8. ინფორმაციის მიღების ძირითადი წყაროები

ქალთა 91%-თვის ინფორმაციის მიღების ძირითადი წყარო ტელევიზიაა. 4,5% აცხადებს, რომ ინფორმაციას მეზობლებისა და მეგობრებისგან იღებს, 1,8% - ოჯახის წევრებისგან. ინტერნეტი ინფორმაციის მიღების წყარო ქალთა მხოლოდ 1,7%-თვისაა (იხ. დიაგრამა #37):

დიაგრამა #37: ინფორმაციის მიღების ძირითადი წყარო

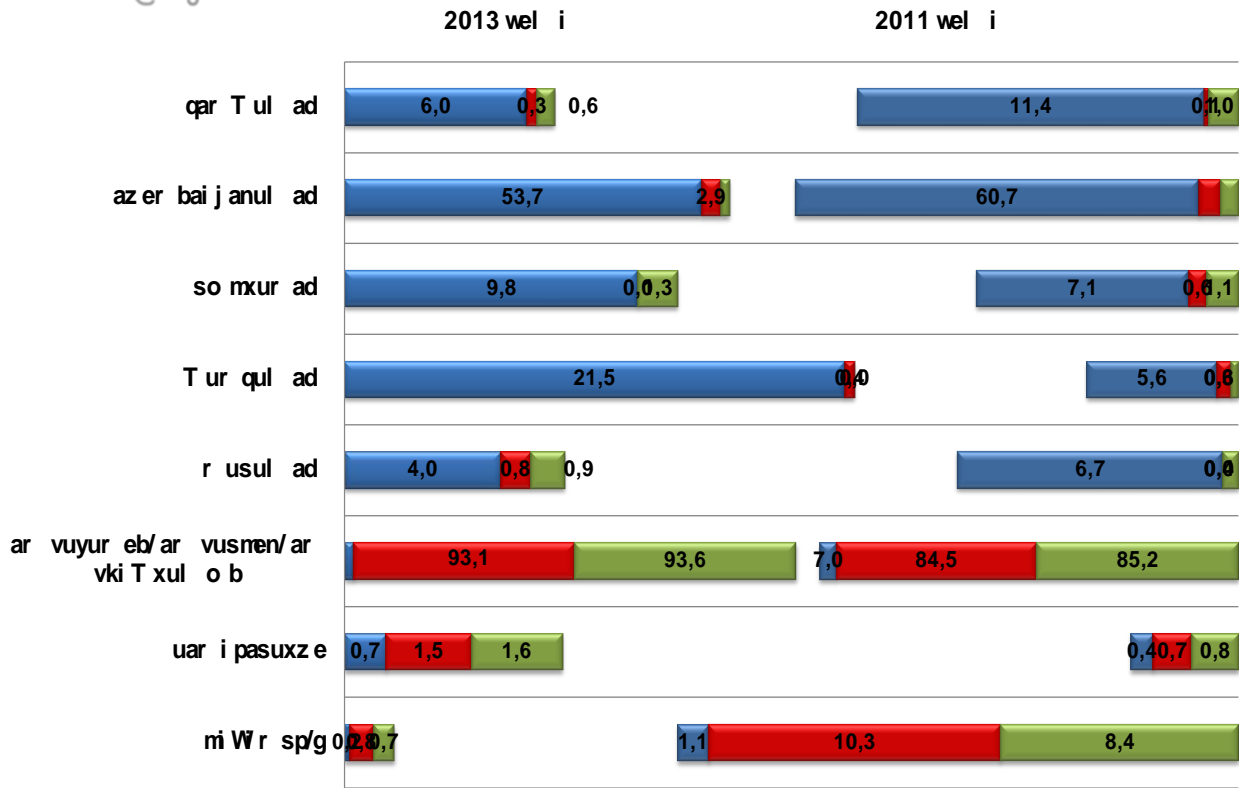

ტელევიზიით ინფორმაციის მიღების ძირითადი ენა ქალების 54%-ისთვის აზერბაიჯანულია. ქართული ენა ტელევიზიით ინფორმაციის მიღების ძირითადი ენა ქალთა მხოლოდ 6%-ისთვისაა. რესპონდენტთა 22%-ისთვის ტელევიზიით ინფორმაციის მიღების ძირითადი ენა თურქულია. 2011 წლის მონაცემების მიხედვით, ტელევიზიით ინფორმაციის მიღების ძირითადი ენა ქალთა 61%-ისთვის აზერბაიჯანული იყო, 11%-თვის ქართული, 7%-თვის სომხური, ხოლო 6%-თვის - თურქული. როგორც ჩანს, ბოლო წლებში გაიზარდა თურქულ ენაზე ინფორმაციის მიმღებთა ხვედრითი წილი (იხ. დიაგრამა #38):

დიაგრამა #38: ინფორმაციის მიღების ენა სხვადასხვა საინფორმაციო საშუალებების მიხედვით

ინფორმაციის მიღების ენა სხვადასხვა საინფორმაციო საშუალებების მიხედვით

ზირი T ad i ena

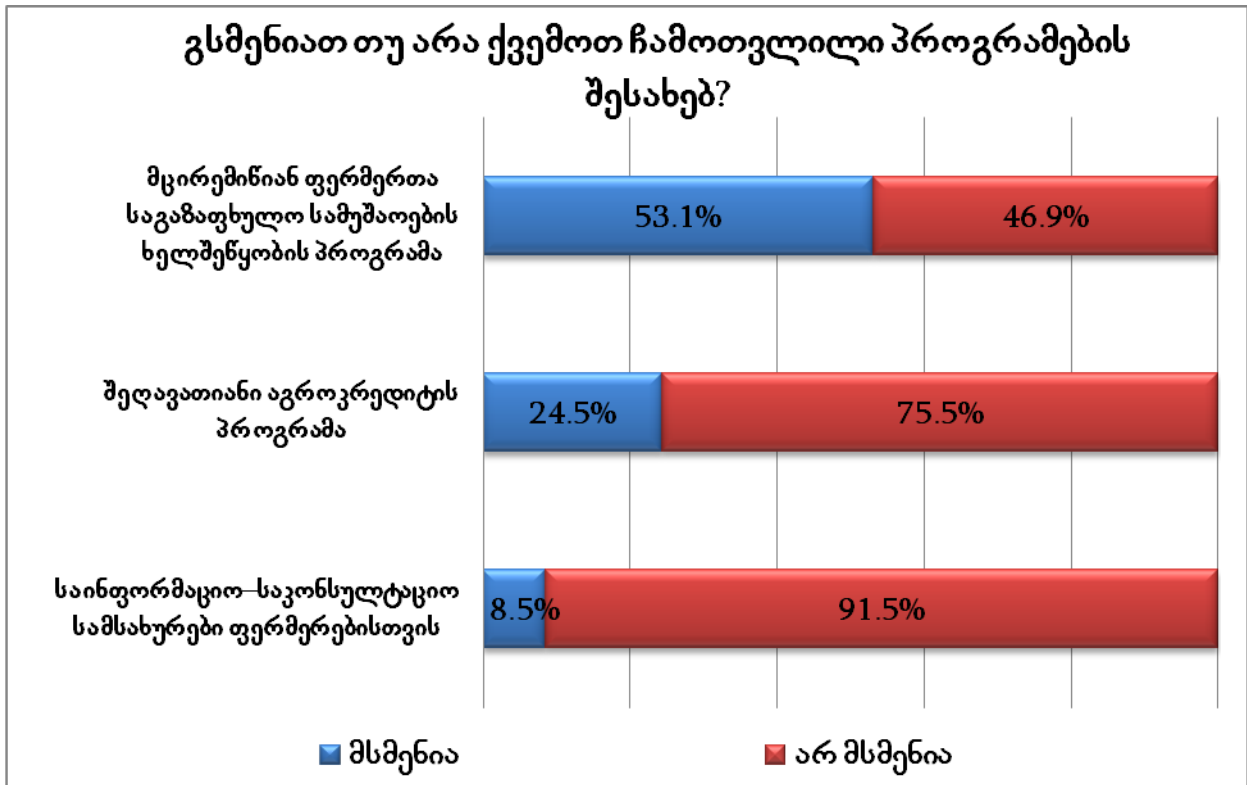
■ ტელევიზია ■ რადიო ■ გაზეთები

9. სოფლის მეურნეობა

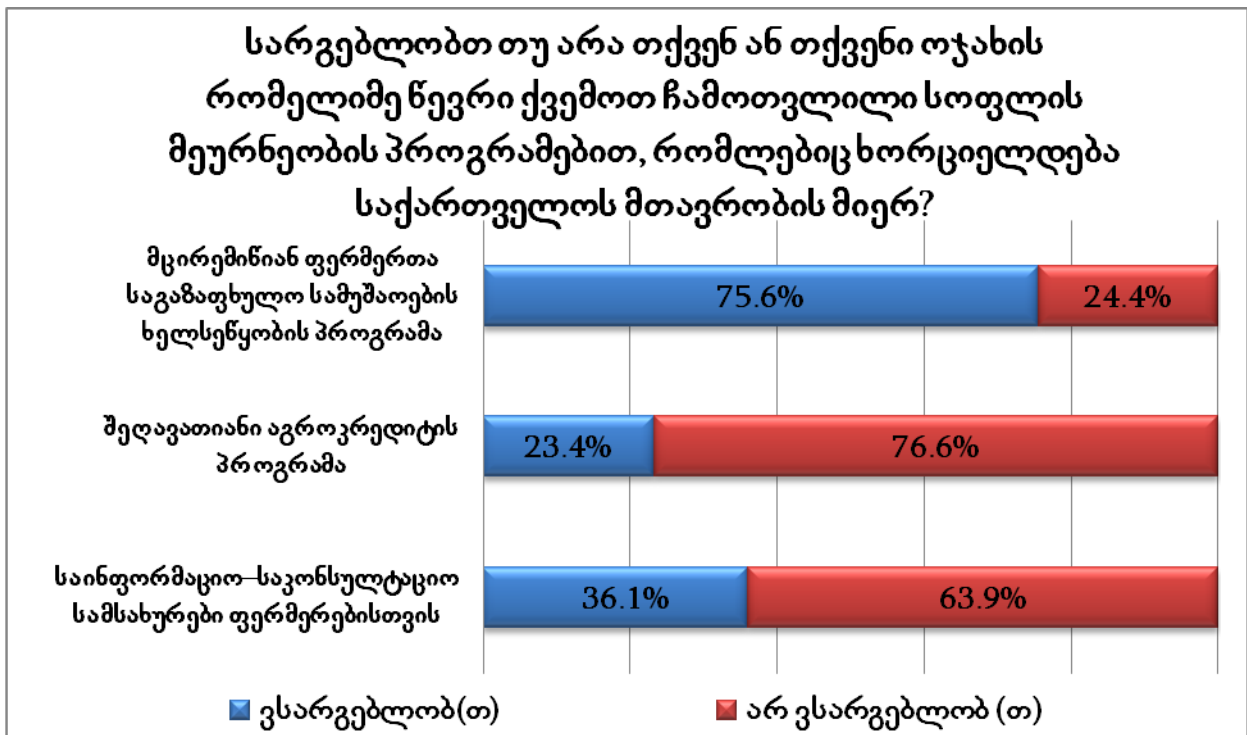
საქართველოს მთავრობის მიერ განხორციელებული სოფლის მეურნეობის პროგრამებიდან სოფლის მოსახლეობისთვის უფრო ნაცნობია “მცირემიწიან ფერმერთა საგაზაფხულო სამუშაოების ხელშეწყობისა” და “შელავათიანი აგროკრედიტების” პროგრამები, ვიდრე პროგრამა „საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურები ფერმერებისთვის“. როგორც აღმოჩნდა, ყველაზე მეტად ინფორმირებული ქვემო ქართლის მოსახლეობა შელავათიანი აგროკრედიტის პროგრამის შესახებაა, ხოლო ყველაზე ნაკლებად ინფორმირებული – „საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურები ფერმერებისთვის“ პროგრამის შესახებ (იხ. დიაგრამები #39, #40, #41). უფრო კონკრეტულად, გამოკითხვის შედეგების თანახმად:

- ✓ გამოკითხულთა უმრავლესობას (53.1%) მცირემიწიან ფერმერთა საგაზაფხულო სამუშაოების ხელშეწყობის სახელმწიფო პროგრამის შესახებ ინფორმაცია აქვს. მათგან 75.6% აღნიშნული პროგრამით სარგებლობს კიდევ. მოსახლეობის ის ნაწილი, რომელიც აღნიშნულ პროგრამაში ჩართულია, ძირითადად დადებითად აფასებს მას (90%). ისინი, ვინც არ სარგებლობენ აღნიშნული პროგრამით, მიზეზად ასახელებენ იმას, რომ პროგრამის შესახებ არ ჰქონდათ დეტალური ინფორმაცია (30.3%), ნაწილი მიუთითებს იმაზეც, რომ დროულად ვერ მოიპოვეს ინფორმაცია პროგრამაში ჩასართავად (21.1%). თითქმის მესამედს გაუჭირდა მიზეზის დასახელება (32.5%).
- ✓ შელავათიანი აგროკრედიტის პროგრამის შესახებ ინფორმაცია გამოკითხულთა 75.5%-ს აქვს. მათგან ამ სახელმწიფო პროგრამით მხოლოდ 23.4% სარგებლობს. მოსახლეობის ის ნაწილი, რომელიც აღნიშნულ პროგრამაში ჩართულია, ძირითადად დადებითად აფასებს მას (82%). ის რესპონდენტები, რომლებიც არ სარგებლობენ შელავათიანი აგროკრედიტის პროგრამით, მიზეზად ასახელებენ იმას, რომ ამის სურვილი არ აქვთ (20.8%), ხოლო დაახლოებით მეხუთედს პროგრამის შესახებ არ აქვს დეტალური ინფორმაცია.
- ✓ საქართველოს მთავრობის მიერ განხორციელებული პროგრამის „საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურები ფერმერებისთვის“ შესახებ 91.5%-ს არ აქვს ინფორმაცია. ინფორმირებულთაგან ამ პროგრამით მხოლოდ 36.1% სარგებლობს. ის რესპონდენტები, რომლებიც არ სარგებლობენ აღნიშნული პროგრამით, მიზეზად ასახელებენ იმას, რომ არ სჭირდებათ (22.1%), პროგრამის შესახებ არ ჰქონდათ დეტალური ინფორმაცია (16.8%) და დროულად ვერ მოიპოვეს ინფორმაცია აღნიშნული პროგრამაში ჩასართავად (15.7%). დიდია მათი ხვედრითი წილიც, ვისაც უჭირს პასუხის გაცემა (20.9%).

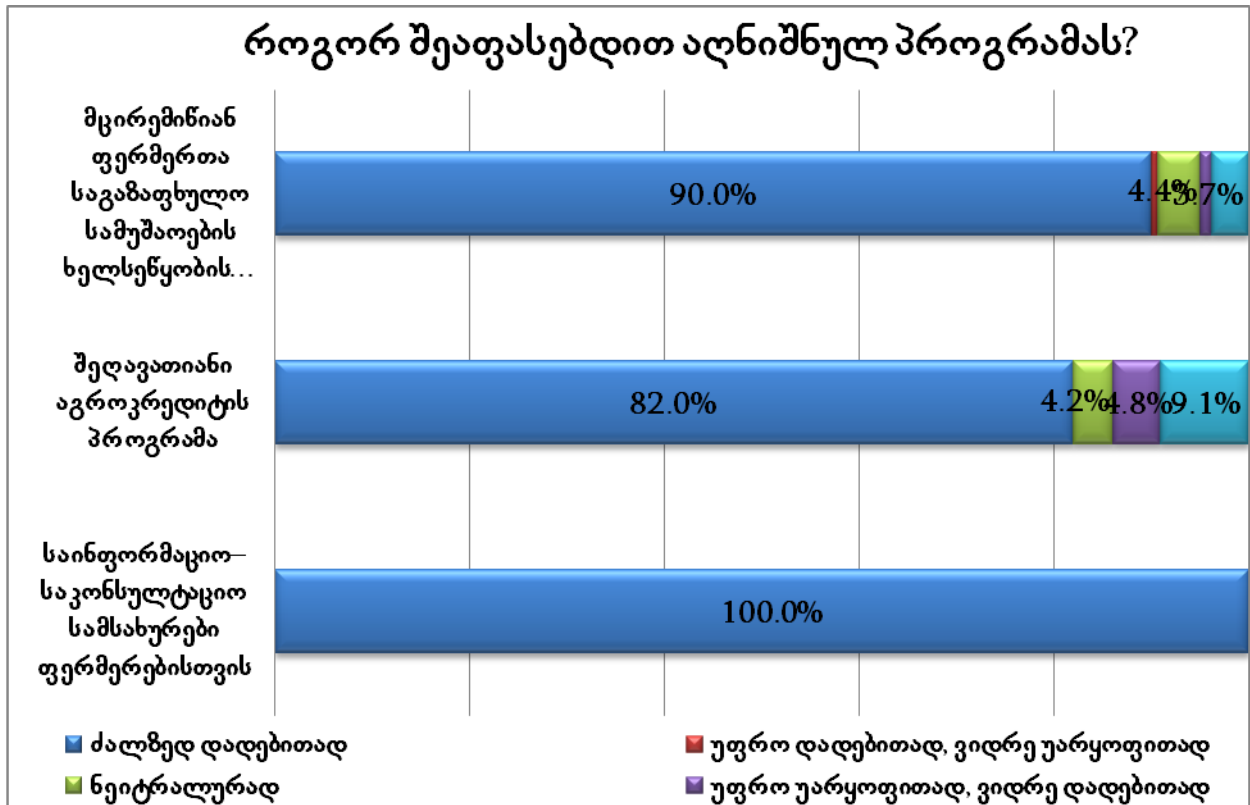
დიაგრამა #39

დიაგრამა #40

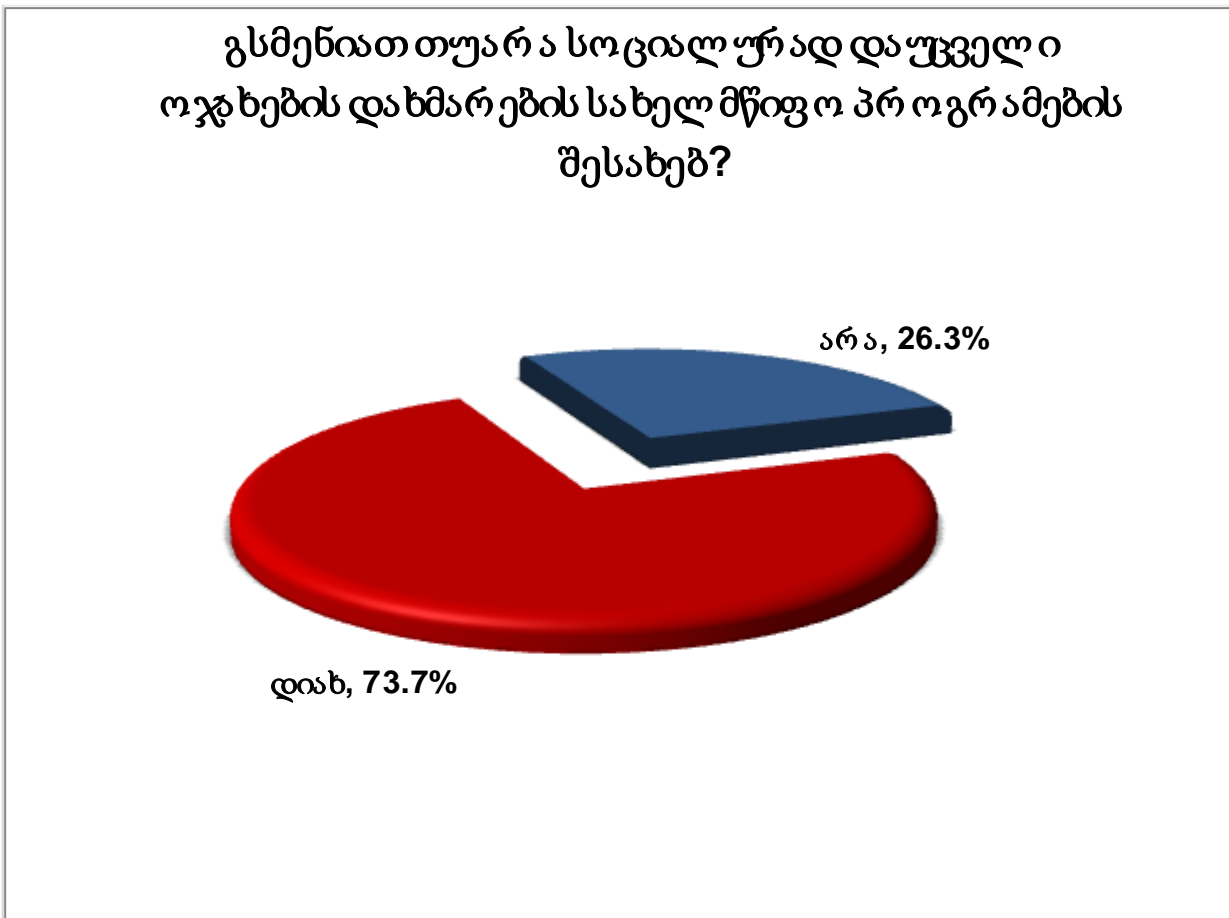
დიაგრამა #41

10. სოციალურად დაუცველი ოჯახების დახმარება

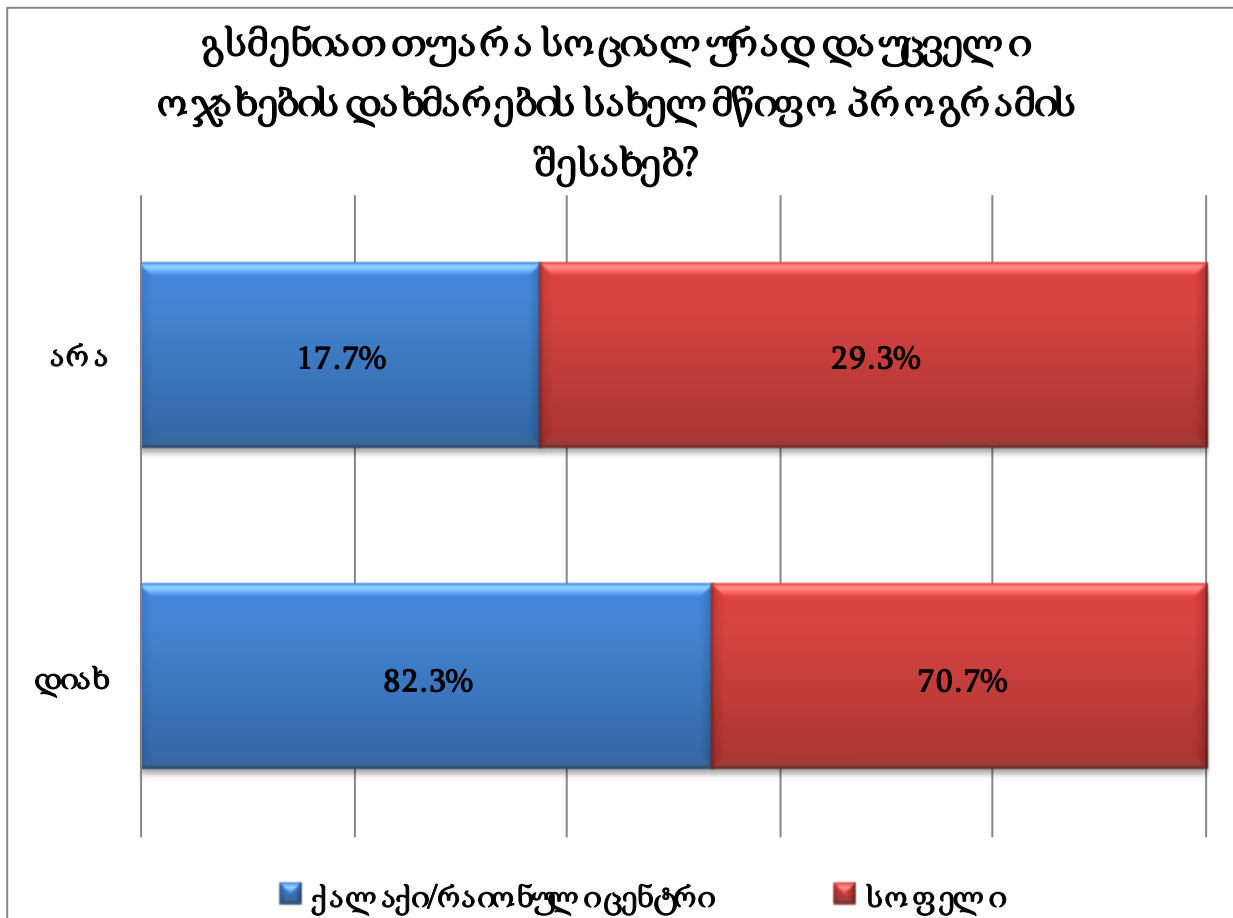
სოციალური დახმარების პროგრამა 2006 წლიდან დაინერგა. მისამართული სოციალური დახმარების ფარგლებში გამოვლენილ უმწეო ოჯახებს ენიშნებათ ფულადი დახმარება და ეძლევათ სამედიცინო დაზღვევის პოლისი. სოციალურად დაუცველი ოჯახების დახმარების სახელმწიფო პროგრამის შესახებ გამოკითხულთა 73.7%-ია ინფორმირებული (იხ. დიაგრამა #42):

დიაგრამა #42

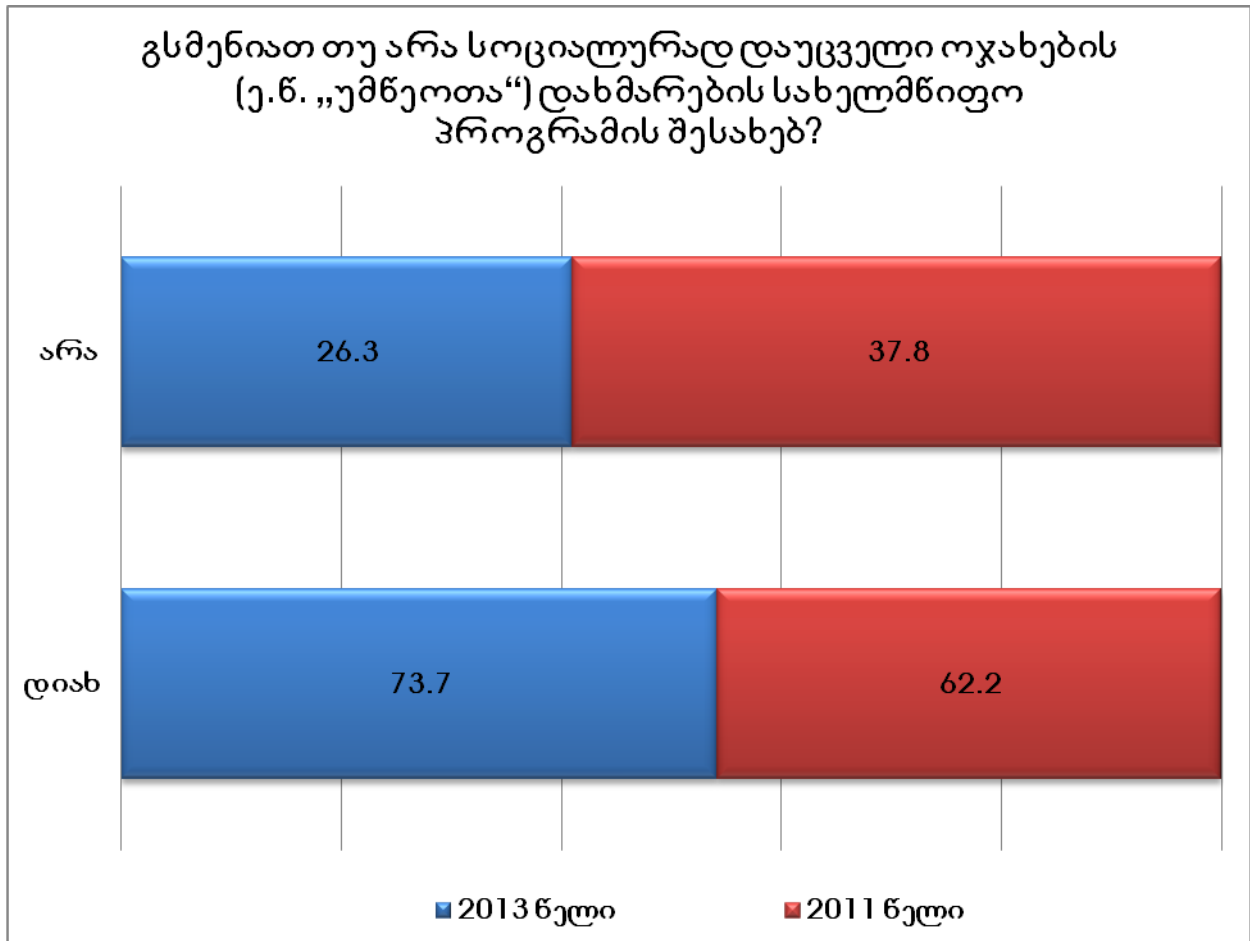
აღსანიშნავია ისიც, რომ სოციალურად დაუცველი ოჯახების დახმარების სახელმწიფო პროგრამის შესახებ ქალაქში უფრო მეტად არიან ინფორმირებულნი (82.3%), ვიდრე სოფლად (70.7%). შესაბამისად, მათი ხვედრითი წილი, ვისაც არ სმენია ამ პროგრამის შესახებ, სოფელში უფრო დიდია, ვიდრე ქალაქში (იხ. დიაგრამა #43):

დიაგრამა #43

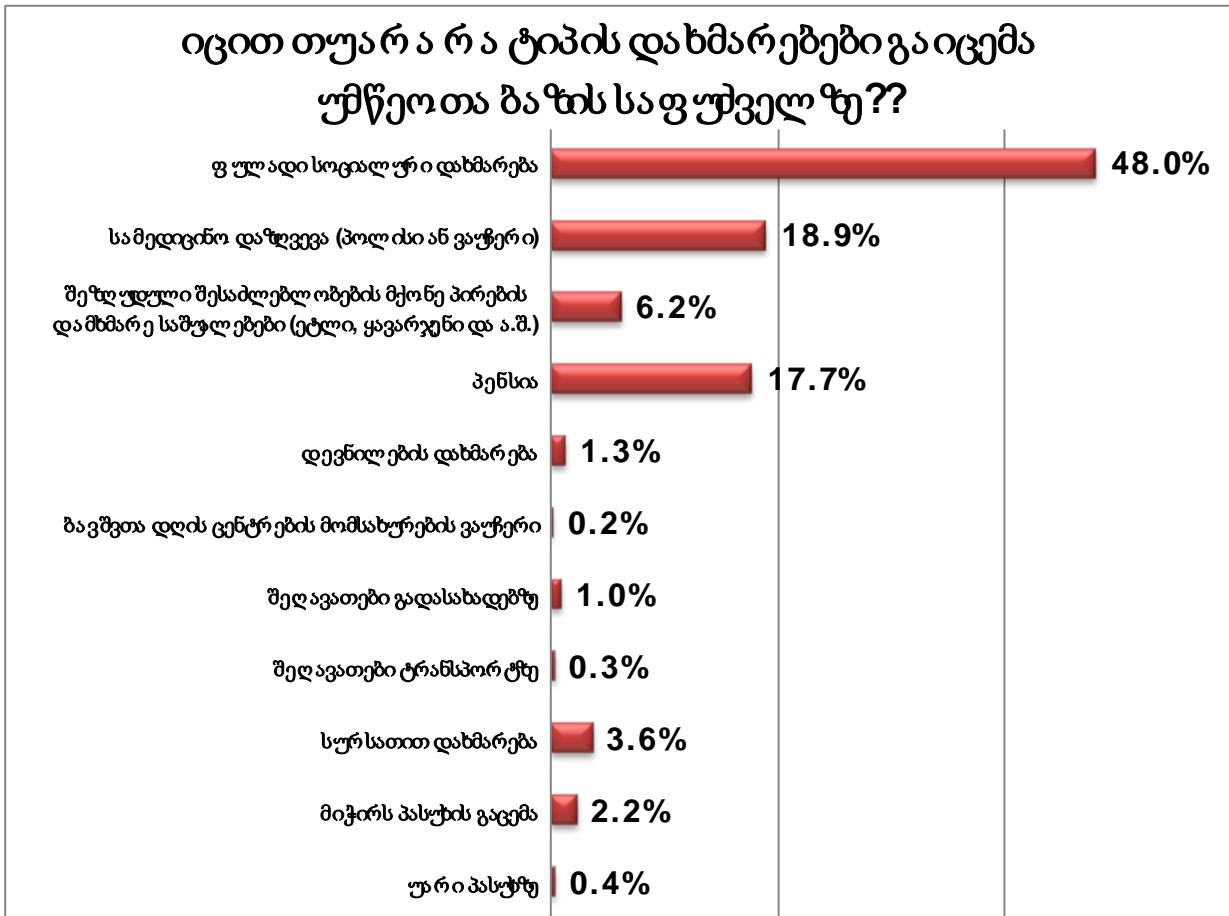
სოციალურად დაუცველი ოჯახების დახმარების შესახებ ინფორმირებულობა გაიზომა 2011 წელს ჩატარებული კვლევის ფარგლებშიც („ქვემო ქართლის მოსახლეობის სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის და განწყობების შესწავლა“). ამ კვლევის შედეგად ინფორმირებულთა წვედრითი წილი 62.2% იყო, რაც ცხადყოფს, რომ ინფორმირებულთა რიცხვი გაიზარდა (იხ. დიაგრამა #44):

დიაგრამა #44

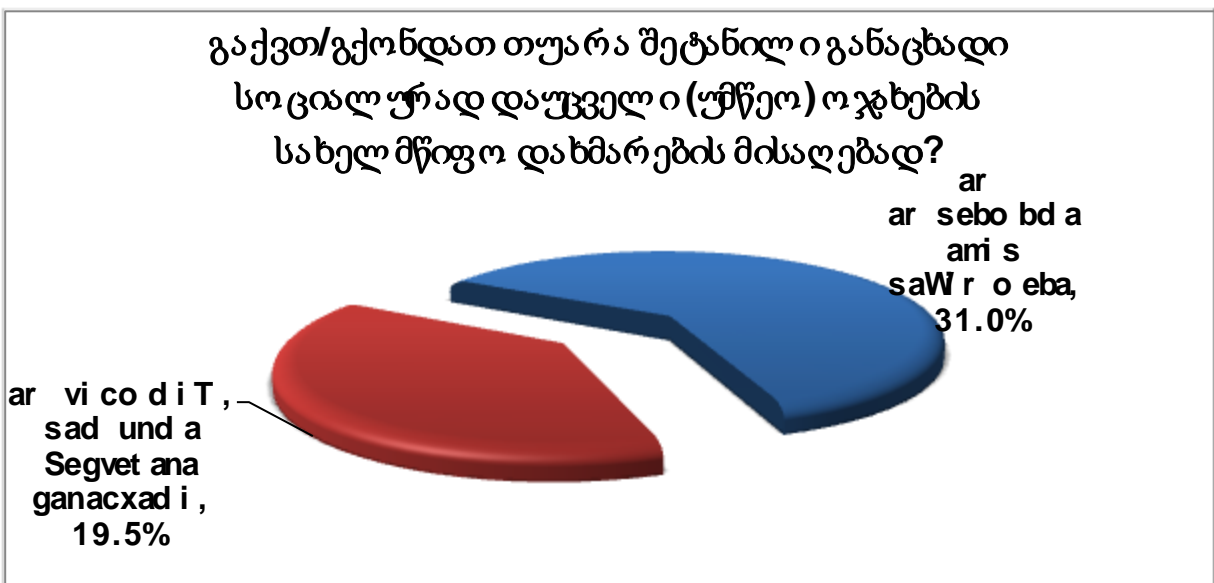
კვლევით გამოვლინდა ისიც, თუ რამდენად ადეკვატური ინფორმაცია ჰქონდათ ქვემო ქართლში მცხოვრებ ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენელ ქალებს სოციალური დახმარების შესახებ. აღმოჩნდა, რომ იმ რესპონდენტთა შორისაც კი, რომლებიც ამბობენ, რომ აქვთ ინფორმაცია სოციალური დახმარების შესახებ, ნაწილი არ ფლობს ადეკვატურ ინფორმაციას. მაგალითად, ისინი დახმარების ფორმებად ასახელებენ პენსიას, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირების დამხმარე საშუალებებს და ა.შ (იხ. დიაგრამა #45):

დიაგრამა #45

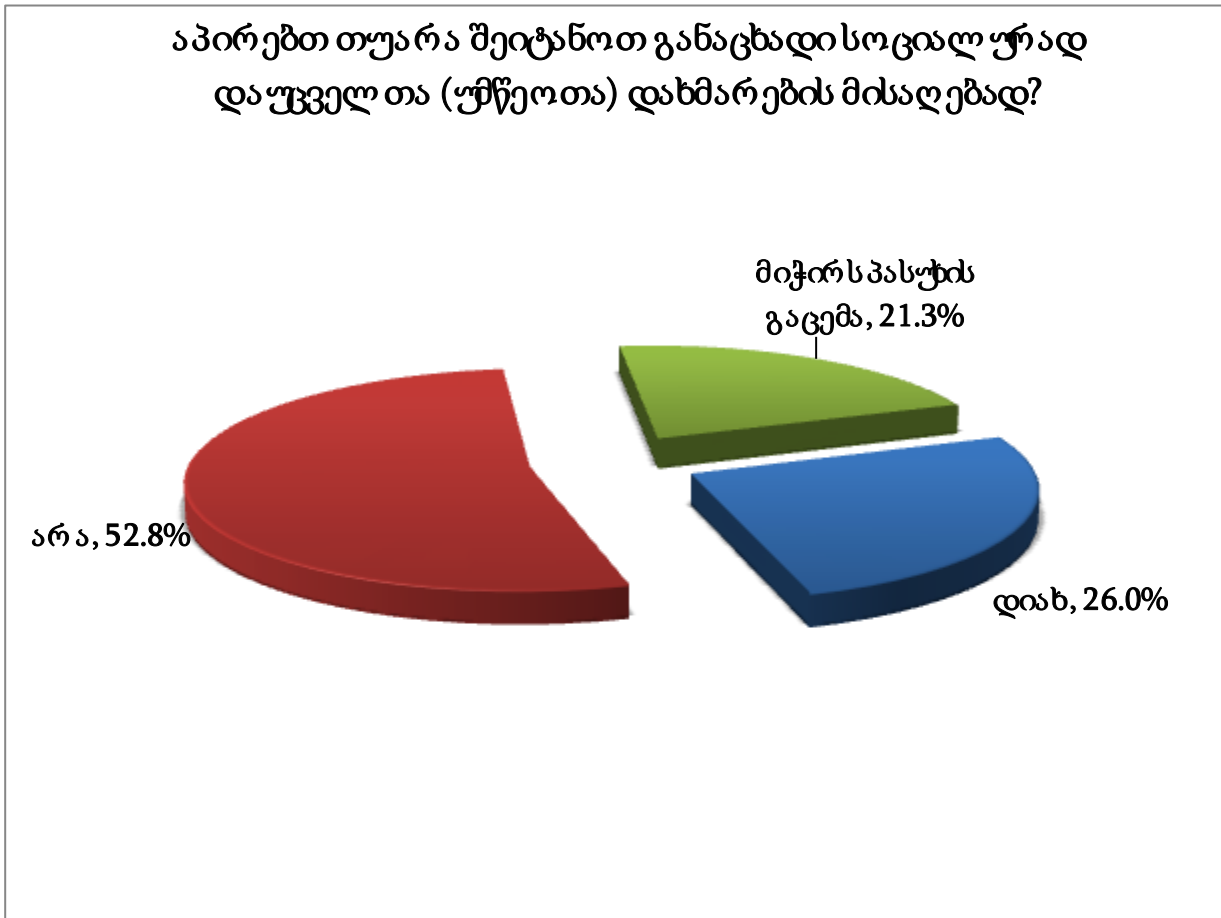

სოციალური დახმარების მისაღებად განაცხადი გამოკითხულთა ოჯახების თითქმის მეოთხედს ჰქონდა შეტანილი, რაც საერთო რაოდენობის 23.4%-ია (117 რესპონდენტი). ამ რესპონდენტთაგან 40%-ს შეტანილი ჰქონდა განაცხადი, თუმცა დახმარება ვერ მიიღო. 30.8% ამბობს, რომ იღებდა ფულად დახმარებას (იხ. დიაგრამები #46, #47, #48, #49):

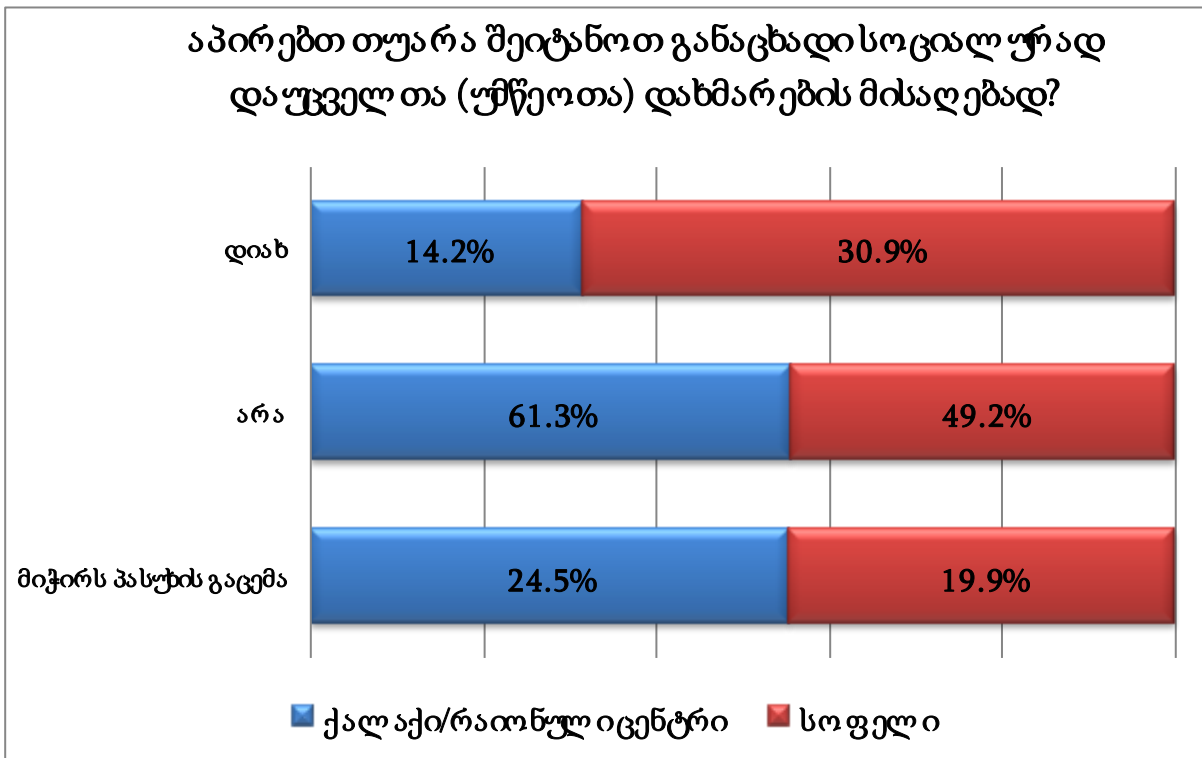
დიაგრამა #46

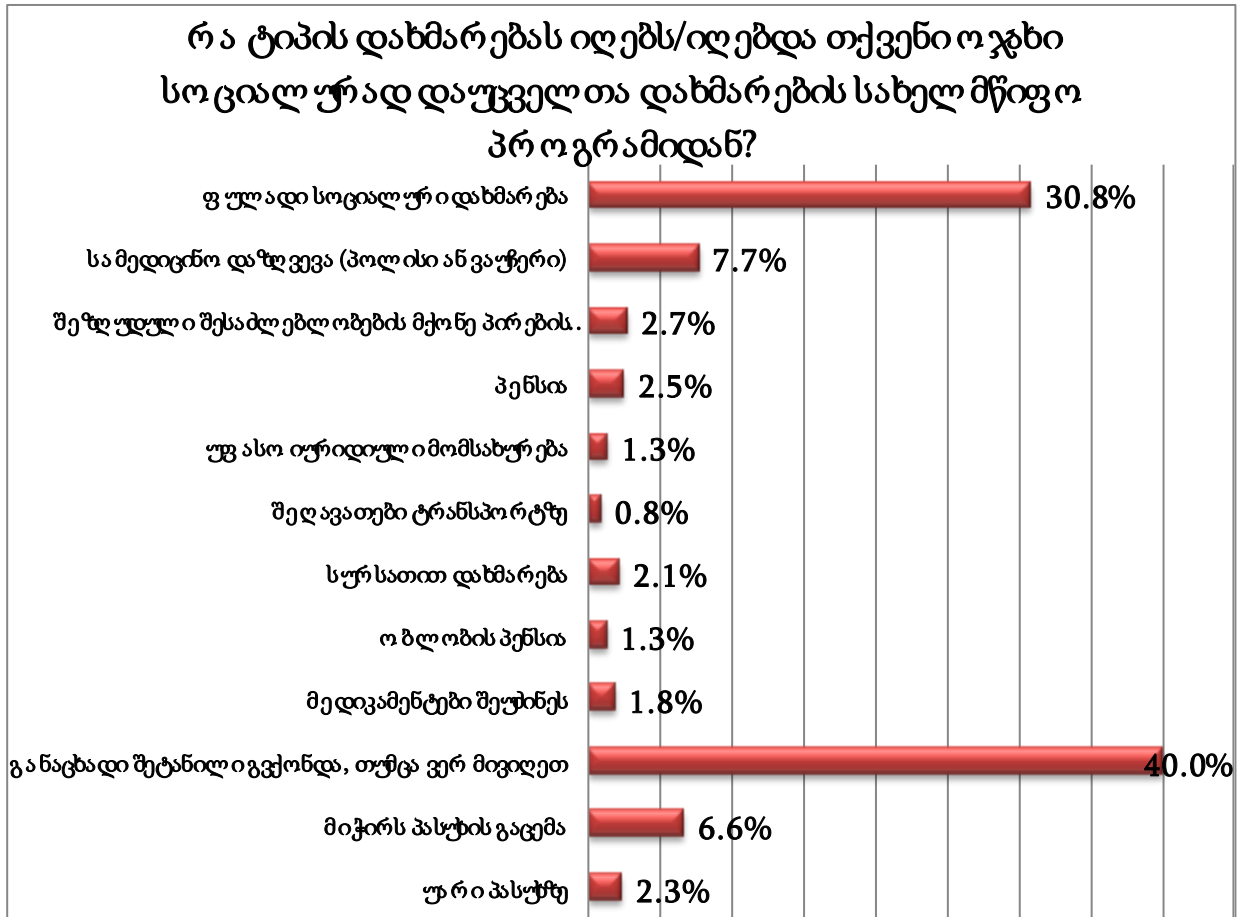
დიაგრამა #47

დიაგრამა #48

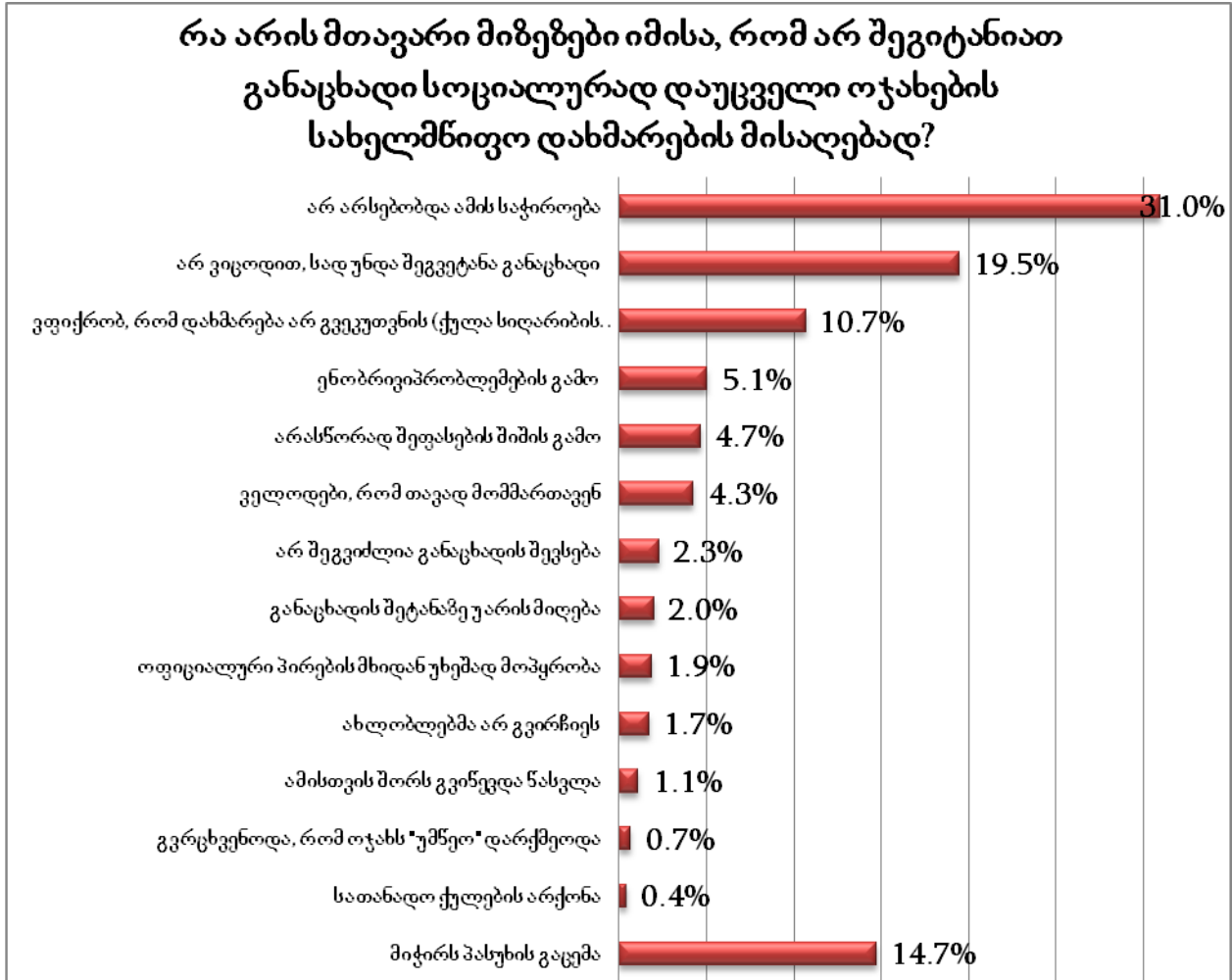

დიაგრამა #49

იმ რესპონდენტთა მესამედი, რომელთაც სოციალურად დაუცველი ოჯახების დახმარების მისაღებად განაცხადი არ შეუტანიათ, წამყვან მიზეზად ასახელებს საჭიროების არარსებობას (31%). მნიშვნელოვან ფაქტორად სახელდება ინფორმაციის ნაკლებობაც („არ ვიცოდით, სად უნდა შეგვეტანა განაცხადი“) (იხ. დიაგრამა #50):

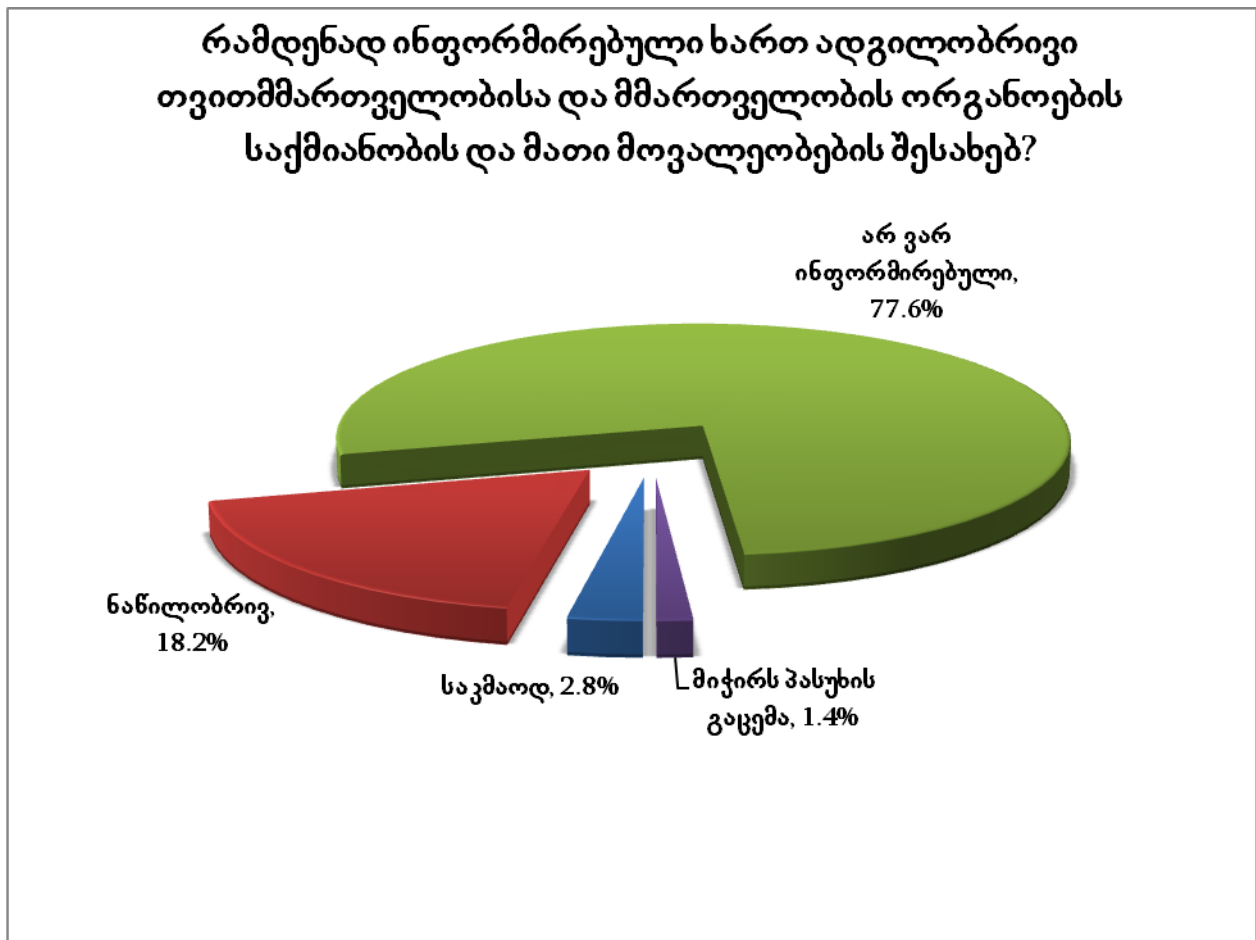
დიაგრამა #50

11. ადგილობრივ პოლიტიკაში ჩართულობა; დასახლებისთვის მნიშვნელოვანი პრობლემები

ადგილობრივი თვითმმართველობისა და მმართველობის ორგანოების საქმიანობისა და მათი მოვალეობების შესახებ არ არის ინფორმირებული გამოკითხულთა 77.6%. სოფლად მცხოვრებ რესპონდენტებს შორის ინფორმირებულობა უფრო ნაკლებია (81.4%), ვიდრე ქალაქად მცხოვრებ რესპონდენტებში (66.4%) (იხ. დიაგრამა #51):

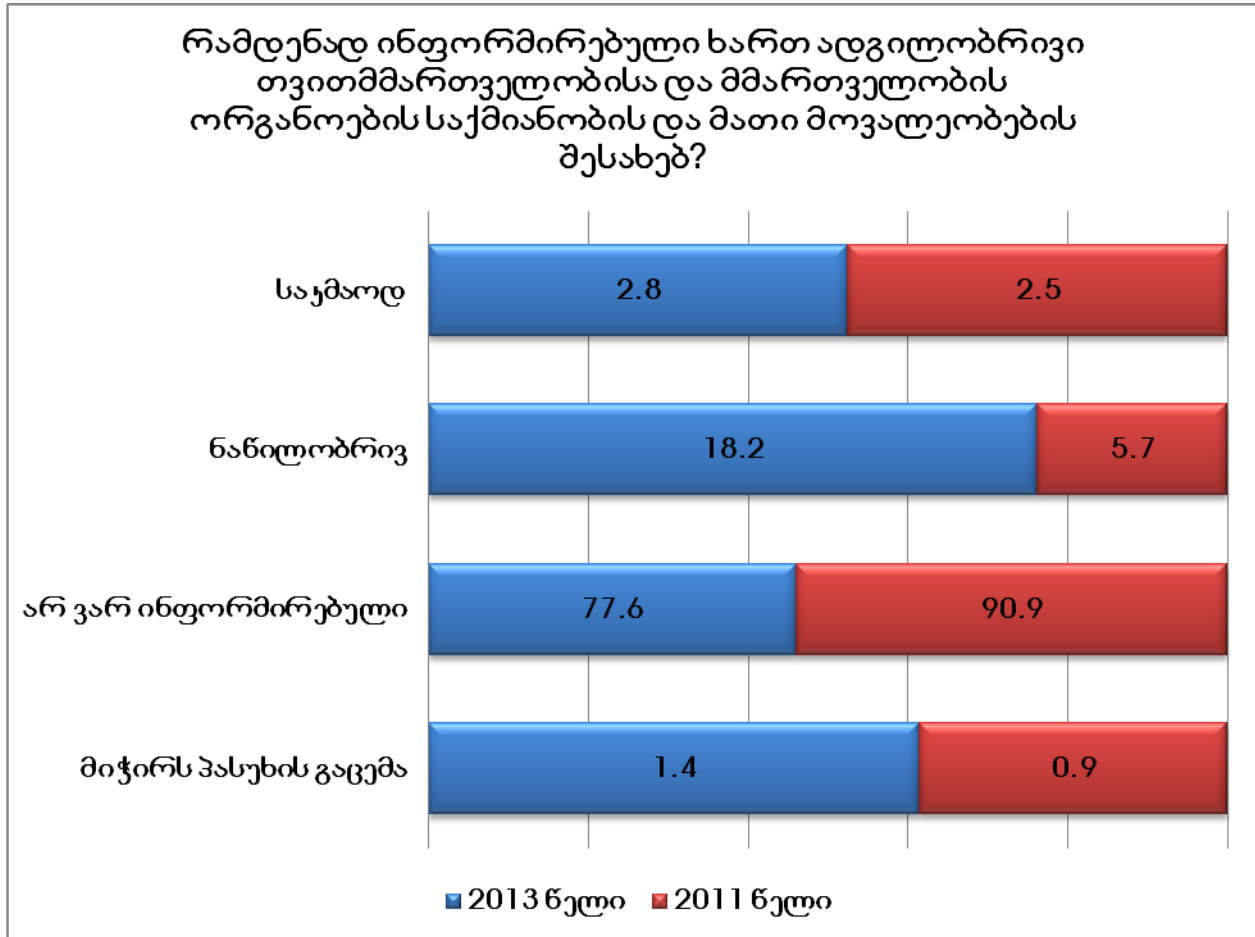
დიაგრამა #51

ადგილობრივი თვითმმართველობისა და მმართველობის ორგანოების საქმიანობის და მათი მოვალეობების შესახებ ინფორმირებულობა გაიზომა სოციალური კვლევისა და ანალიზის ინსტიტუტის მიერ 2011 წელს ჩატარებული კვლევის ფარგლებშიც. აღნიშნული კვლევის შედეგებიდან ჩანს, რომ იმ რესპონდენტთა რიცხვი, რომლებიც საკუთარ თავს აღნიშნული საკითხის მიმართ ნაწილობრივ ინფორმირებულად მიიჩნევენ, 5.7%-ია, ხოლო მათი ხვედრითი წილი, ვინც არ არის ინფორმირებული, 90.9%-ია. 2011 წელს და 2013 წელს ჩატარებული კვლევების შედარების საფუძველზე აშკარაა, რომ ნაწილობრივ ინფორმირებულთა რიცხვი გაიზარდა (გახდა 18.2%), ხოლო მათი პროცენტული მაჩვენებელი, ვისაც არ აქვს ინფორმაცია ადგილობრივი

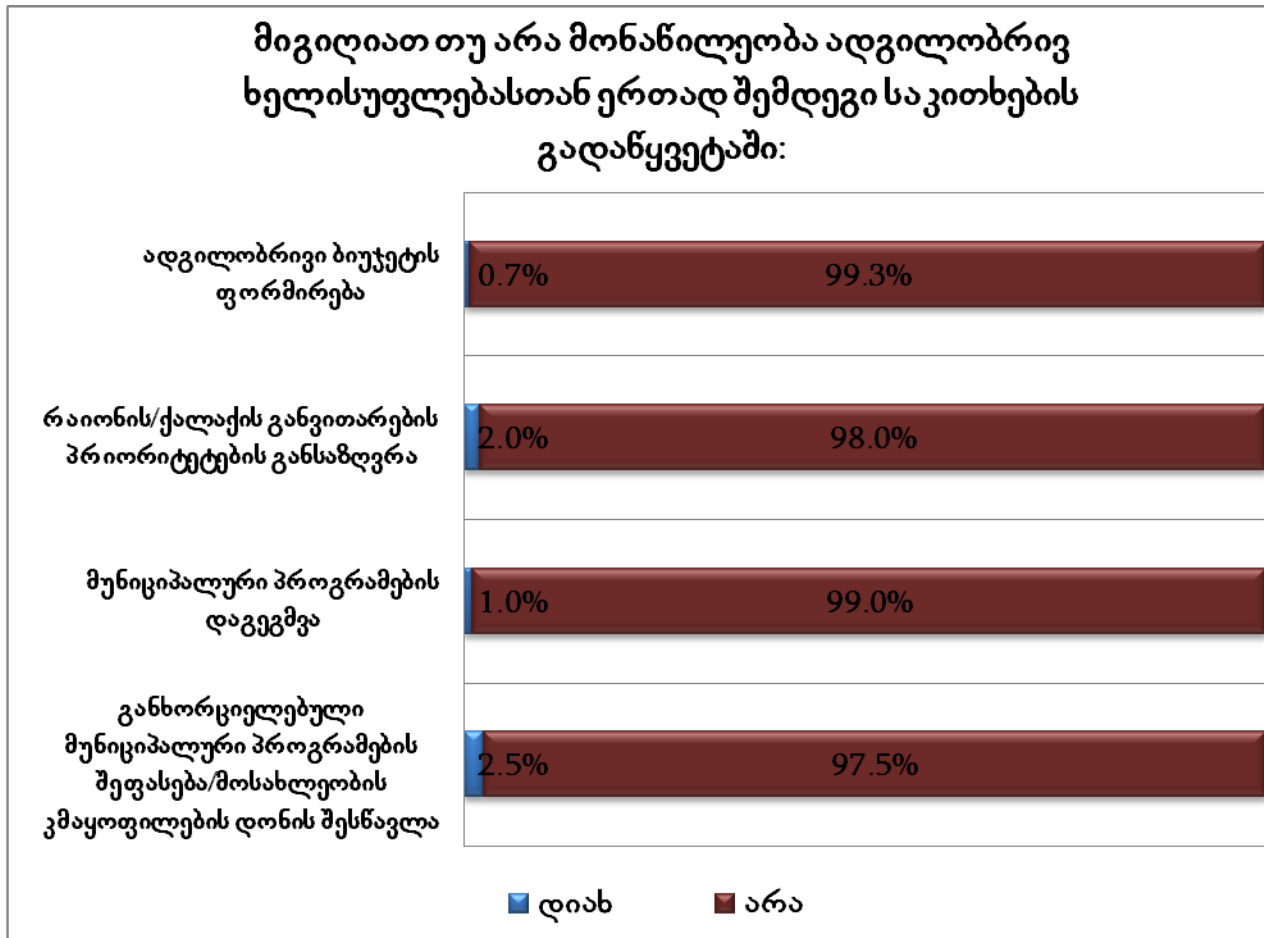
თვითმმართველობისა და მმართველობის ორგანოების საქმიანობის და მათი მოვალეობების შესახებ, შემცირდა (გახდა 77.6%) (იხ. დიაგრამა #52). აღნიშნული მონაცემები ცხადყოფს, რომ ინფორმირებულობის ხარისხი გაიზარდა.

დიაგრამა #52

ადგილობრივ პოლიტიკაში ჩართულობა რამდენიმე შეკითხვით შემოწმდა და აღმოჩნდა, რომ სრულ უმრავლესობას მონაწილეობა არ მიუღია როგორც ადგილობრივი ბიუჯეტის ფორმირებასა და რაიონის/ქალაქის განვითარების პრიორიტეტების განსაზღვრაში, ასევე მუნიციპალური პროგრამების დაგეგმვასა და განხორციელებული მუნიციპალური პროგრამების შეფასებაში/მოსახლეობის კმაყოფილების დონის შესწავლაში (იხ. დიაგრამა #53):

დიაგრამა#53

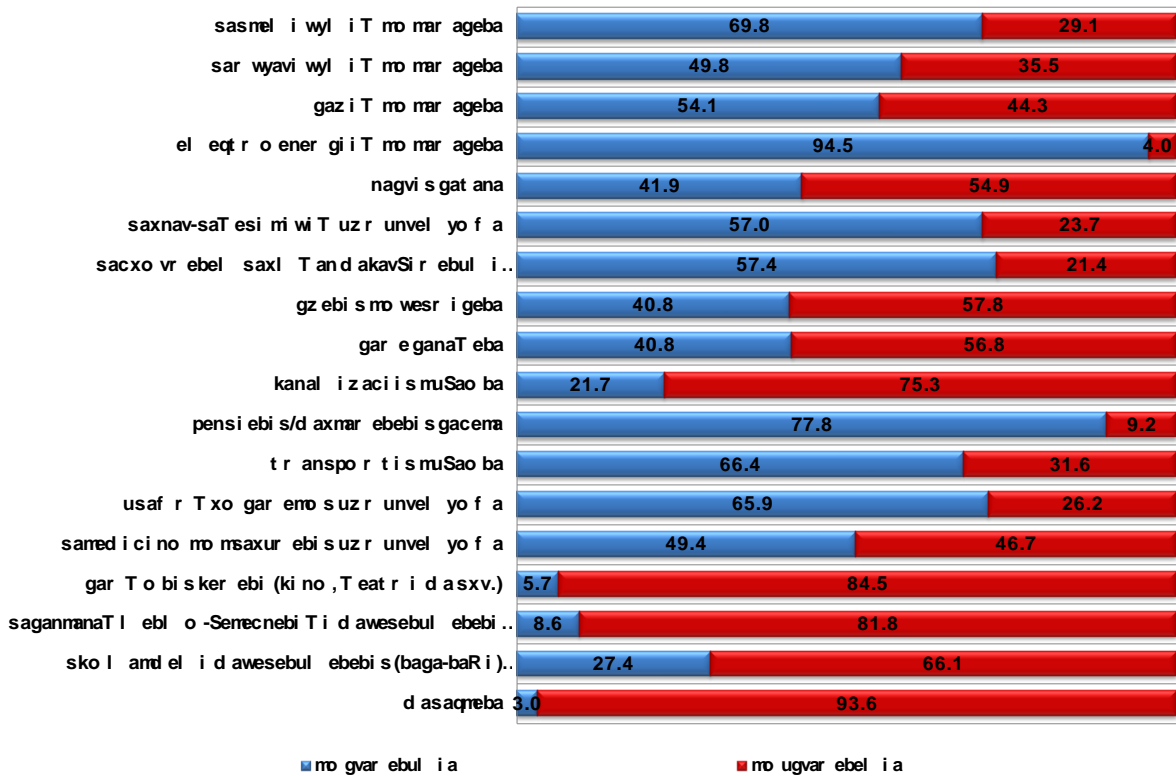

გამოვლინდა ის ძირითადი საკითხებიც, რომლებიც პრობლემატურია ქვემო ქართლის მოსახლეობისთვის. ყველაზე პრობლემატური, როგორც აღმოჩნდა, დასაქმებაა (93.6%). მოუგვარებელ პრობლემებს შორის რესპონდენტებმა დაასახელეს გართობის საშუალებების (კინო, თეატრი და ა.შ.) ნაკლებობა (84.5%); საგანმანათლებლო-შემეცნებითი დაწესებულებების (ბიბლიოთეკა, მუზეუმი და ა.შ.) არარსებობა (81.8%); კანალიზაციის მუშაობა (75.3%); სკოლამდელი დაწესებულებების (ბაგა-ბაღი) გაუმართავი მუშაობა/არარსებობა (66.1%); გზების მოწესრიგება (57.8%); გარე განათება (56.8%) და ნაგვის გატანა (54.9%).

ის საკითხები კი, რომლებსაც რესპონდენტები მიიჩნევენ მოგვარებულად, მოიცავს ელექტროენერგიით მომარაგებას, პენსიების/დახმარების გაცემას, სასმელი წყლით მომარაგებას, ტრანსპორტის მუშაობას, უსაფრთხო გარემოს უზრუნველყოფას, სასმელი წყლის ხარისხს, საცხოვრებელ სახლთან დაკავშირებულ პრობლემებს, სახნავ-სათესი მიწით უზრუნველყოფას და გაზით მომარაგებას (იხ. დიაგრამა #54):

დიაგრამა #54

რამდენად მნიშვნელოვანია თქვენი დასახლებითი

მნიშვნელოვანია ისიც, რომ ქალაქის მოსახლეობას ნაკლები პრობლემა აწუხებს, ვიდრე სოფლის მოსახლეობას, კერძოდ, იმ პრობლემების რაოდენობა, რომელსაც ქალაქის მოსახლეობის ნახევარზე მეტი ასახელებს გაცილებით ნაკლებია იმ პრობლემების რაოდენობაზე, რომელსაც სოფლის მოსახლეობის ნახევარზე მეტი ჩამოთვლის. ქალაქში ყველაზე მეტად დასაქმების, გართობის საშუალებების, საგანმანათლებლო-შემეცნებითი დაწესებულებების და შეკრებების/დემონსტრაციების ორგანიზების პრობლემაა მოუგვარებელი (იხ. ცხრილი #3).

ცხრილი #3

მოუგვარებული პრობლემები:		
	ქალაქის მაცხოვრებლები	(%)
1	დასაქმება	89.3
2	გართობის საშუალებები	65.3
3	საგანმანათლებლო-შემეცნებითი დაწესებულებები	57.1
4	კანალიზაციის მუშაობა	40.7
5	სამედიცინო მომსახურების უზრუნველყოფა	38
6	გარე განათება	36.6
7	ნაგვის გატანა	36.5
8	სარწყავი წყლით მომარაგება	34.3
9	სასმელი წყლის ხარისხი	29.1
10	გზების მოწესრიგება	26.4
11	სასმელი წყლით მომარაგება	25.2
12	სკოლამდელი დაწესებულებების (ბაგა-ბაღი) მუშაობა/არსებობა	23.7
13	ტრანსპორტის მუშაობა	21.3
14	უსაფრთხო გარემოს უზრუნველყოფა	16.9
15	გაზით მომარაგება	10.7
16	საცხოვრებელ სახლთან დაკავშირებული პრობლემები	7.3
17	სახნავ-სათესი მიწით უზრუნველყოფა	3.7
18	ელექტროენერგიით მომარაგება	2.4
19	პენსიების/დახმარებების გაცემა	2.3

რაც შეეხება სოფლის მოსახლეობას, მათთვის მოუგვარებელ პრობლემებია: დასაქმება (95.2%), გართობის საშუალებები (91.4%), საგანმანათლებლო-შემეცნებითი დაწესებულებები (90.4%), კანალიზაცია მუშაობას (87.3%), სკოლამდელი დაწესებულებების მუშაობა/არსებობა (80.7%), გზების მოწესრიგებლობა (68.6%), გარე განათება (63.8%), ნაგვის გატანა (61.2%) და გაზით მომარაგება (56%) (იხ. ცხრილი #4):

ცხრილი #4

მოუგვარებული პრობლემები:		
	სოფლის მაცხოვრებლები	(%)
1	დასაქმება	95.2
2	გართობის საშუალებები	91.4
3	საგანმანათლებლო-შემეცნებითი დაწესებულებები	90.4
4	კანალიზაციის მუშაობა	87.3
5	სკოლამდელი დაწესებულებების მუშაობა/არსებობა	80.7
6	გზების მოწესრიგება	68.6
7	გარე განათება	63.8
8	ნაგვის გატანა	61.2
9	გაზით მომარაგება	56
10	სამედიცინო მომსახურების უზრუნველყოფა	49.7
11	სარწყავი წყლით მომარაგება	35.9
12	ტრანსპორტის მუშაობა	35.2
13	სახნავ-სათესი მიწით უზრუნველყოფა	30.6
14	სასმელი წყლით მომარაგება	30.5
15	სასმელი წყლის ხარისხი	30.2
16	უსაფრთხო გარემოს უზრუნველყოფა	29.5
17	საცხოვრებელ სახლთან დაკავშირებული პრობლემები	26.3
18	პენსიების/დახმარებების გაცემა	11.6
19	ელექტროენერგიით მომარაგება	4.6

კვლევის შედეგებიდან ჩანს, რომ დასაქმების, გართობის საშუალებების, საგანმანათლებლო–შემეცნებითი დაწესებულებების პრობლემები ქალაქშიც და სოფელშიც მწვავედ დგას.

მოგვარებულად კი ქვემო ქართლში მცხოვრებ ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენელ ქალებს, ძირითადად, ინფრასტრუქტურასთან დაკავშირებული საკითხები მიაჩნიათ. ქალაქში მცხოვრები ქალები კმაყოფილები არიან ელექტროენერგიით და გაზით მომარაგებით, ტრანსპორტის მუშაობით და ა.შ. მსგავსი სურათია სოფლის მაცხოვრებლებთანაც (იხ. ცხრილები #5, #6):

ცხრილი #5

მოგვარებული პრობლემები:		
	ქალაქის მაცხოვრებლები	პროცენტული მაჩვენებლები
1	ელექტროენერგიით მომარაგება	96.9
2	გაზით მომარაგება	88.4
3	ტრანსპორტის მუშაობა	76.6
4	პენსიების/დახმარებების გაცემა	76.5
5	სასმელი წყლით მომარაგება	73.9
6	საცხოვრებელ სახლთან დაკავშირებული პრობლემები	72
7	უსაფრთხო გარემოს უზრუნველყოფა	71
8	სკოლამდელი დაწესებულებების (ბაგა–ბაღი) მუშაობა/არსებობა	68.8
9	გზების მოწესრიგება	62.9
10	გარე განათება	60.4
11	სასმელი წყლის ხარისხი	60.1
12	ნაგვის გატანა	58.1
13	კანალიზაციის მუშაობა	57.7
14	სამედიცინო მომსახურების უზრუნველყოფა	56
15	სახნავ–სათესი მიწით უზრუნველყოფა	42.7
16	საგანმანათლებლო–შემეცნებითი დაწესებულებები (ბიბლიოთეკა, მუზეუმი და სხვა)	27
17	შეკრებების/დემონსტრაციების ორგანიზება	19.1
18	სარწყავი წყლით მომარაგება	17.9
19	გართობის საშუალებები (კინო, თეატრი და სხვა)	15.3
20	დასაქმება	6.6

ცხრილი #6

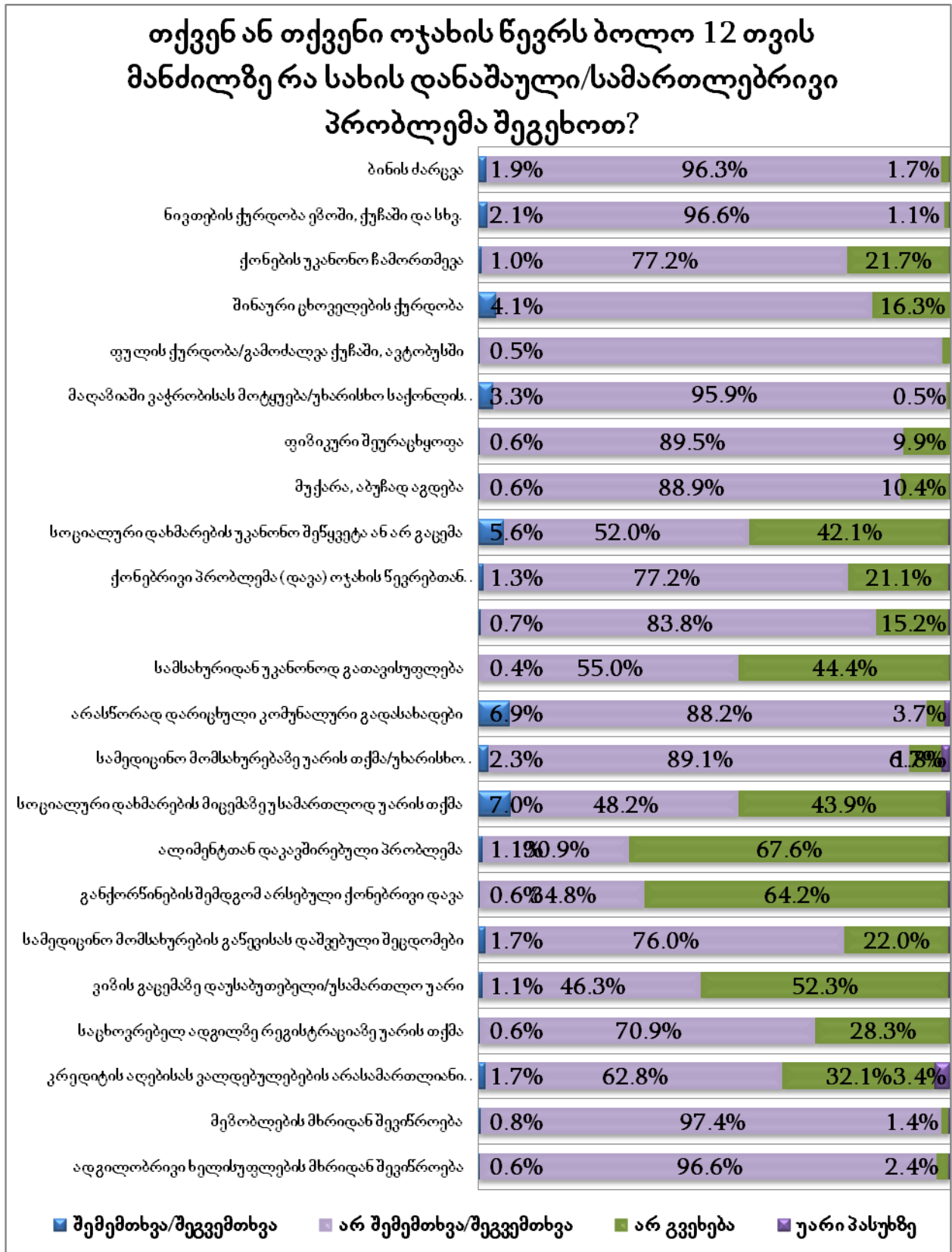
მოგვარებული პრობლემები:		
	სოფლის მაცხოვრებლები	პროცენტული მაჩვენებლები
1	ელექტროენერგიით მომარაგება	93.7
2	პენსიების/დახმარებების გაცემა	78.3
3	სასმელი წყლით მომარაგება	68.4
4	უსაფრთხო გარემოს უზრუნველყოფა	64.1
5	სასმელი წყლის ხარისხი	63.2
6	ტრანსპორტის მუშაობა	62.9
7	სახნავ-სათესი მიწით უზრუნველყოფა	62
8	სარწყავი წყლით მომარაგება	60.9
9	საცხოვრებელ სახლთან დაკავშირებული პრობლემები	52.8
10	სამედიცინო მომსახურების უზრუნველყოფა	47
11	გაზით მომარაგება	42.2
12	ნაგვის გატანა	36.3
13	გარე განათება	33.9
14	გზების მოწესრიგება	29.7
15	სკოლამდელი დაწესებულებების (ბაგა-ბაღი) მუშაობა/არსებობა	13.1
16	კანალიზაციის მუშაობა	9.2
17	შეკრებების, დემონსტრაციების ორგანიზება	4.7
18	გართობის კერები (კინო, თეატრი და სხვა)	2.4
19	საგანმანათლებლო-შემეცნებითი დაწესებულებები (ბიბლიოთეკა, მუზეუმი და სხვა)	2.3
20	დასაქმება	1.8

ელექტროენერგიით მომარაგება, პენსიების/დახმარებების გაცემა, ტრანსპორტის მუშაობა, უსაფრთხო გარემოს უზრუნველყოფა მოგვარებულ საკითხთა შორისაა როგორც ქალაქის, ისე სოფლის მაცხოვრებლებს შორის.

12. სამართლებრივი დაცვა და კერძო საკუთრება

როგორც აღმოჩნდა, სამართლებრივი პრობლემები ქვემო ქართლის მოსახლეობას იშვიათად ექმნება. ეროვნული უმცირესობების წარმომადგენელი ქალები ყველაზე ხშირად შემდეგ სამართლებრივ პრობლემებზე საუბრობენ: სოციალური დახმარების მიცემაზე უარის თქმა, არასწორად დარიცხული კომუნალური გადასახადები, სოციალური დახმარების უკანონო შეწყვეტა ან არგაცემა, შინაური ცხოველების ქურდობა, მალაზიაში ვაჭრობისას მოტყუება/უხარისხო საქონლის მიყიდვა და ა.შ (იხ. დიაგრამა #55):

დიაგრამა #55

რასაკვირველია, სამართლებრივი პრობლემები ვარირებს იმის მიხედვით, თუ სად გამოიკითხნენ რესპონდენტები – სოფელში თუ ქალაქში. მაგალითად, ქალაქში მცხოვრებ ეროვნული უმცირესობების წარმომადგენელ ქალებს უფრო ხშირად სოციალური დახმარების უკანონოდ შეწყვეტა, მალაზიაში ვაჭრობისას მოტყუება/უხარისხო საქონლის

მიყიდვა და არასწორად დარიცხული კომუნალური გადასახადები აწუხებთ (იხ. ცხრილი #7):

ცხრილი #7

ის სამართლებრივი პრობლემები, რომლებიც ექმნებათ რესპონდენტებს:	
ქალაქის მაცხოვრებლები	(%)
სოციალური დახმარების უკანონო შეწყვეტა ან არ გაცემა	6.5
მაღაზიაში ვაჭრობისას მოტყუება/უხარისხო საქონლის მიყიდვა	5.5
არასწორად დარიცხული კომუნალური გადასახადები	4.6
სოციალური დახმარების მიცემაზე უსამართლოდ უარის თქმა	3.5
სამედიცინო მომსახურების გაწევისას დაშვებული შეცდომები	2.6
სამედიცინო მომსახურებაზე უარის თქმა/უხარისხო მომსახურება/მომსახურების დაშვებული შეცდომები	2.2
ნივთების ქურდობა ეზოში, ქუჩაში და სხვა	1.6
ფიზიკური შეურაცხყოფა	0.9
მუქარა, აბუჩად აგდება	0.9
ვიზის გაცემაზე დაუსაბუთებელი/უსამართლო უარი	0.9
ქონებრივი პრობლემა (დავა) ოჯახის წევრებთან (მემკვიდრეობა, დანაზოგი, ინვესტიცია, ვალი და სხვა)	0.8
ბინის მარცვა	0.8
მეზობლების მხრიდან შევიწროება	0.8
ალიმენტთან დაკავშირებული პრობლემა	0.6

რაც შეეხება სოფელში მცხოვრებ ქალებს, აქაც ყველაზე ხშირი სოციალური დახმარების მიცემაზე უსამართლოდ უარის თქმა და არასწორად დარიცხული კომუნალური გადასახადებია (იხ. ცხრილი #8):

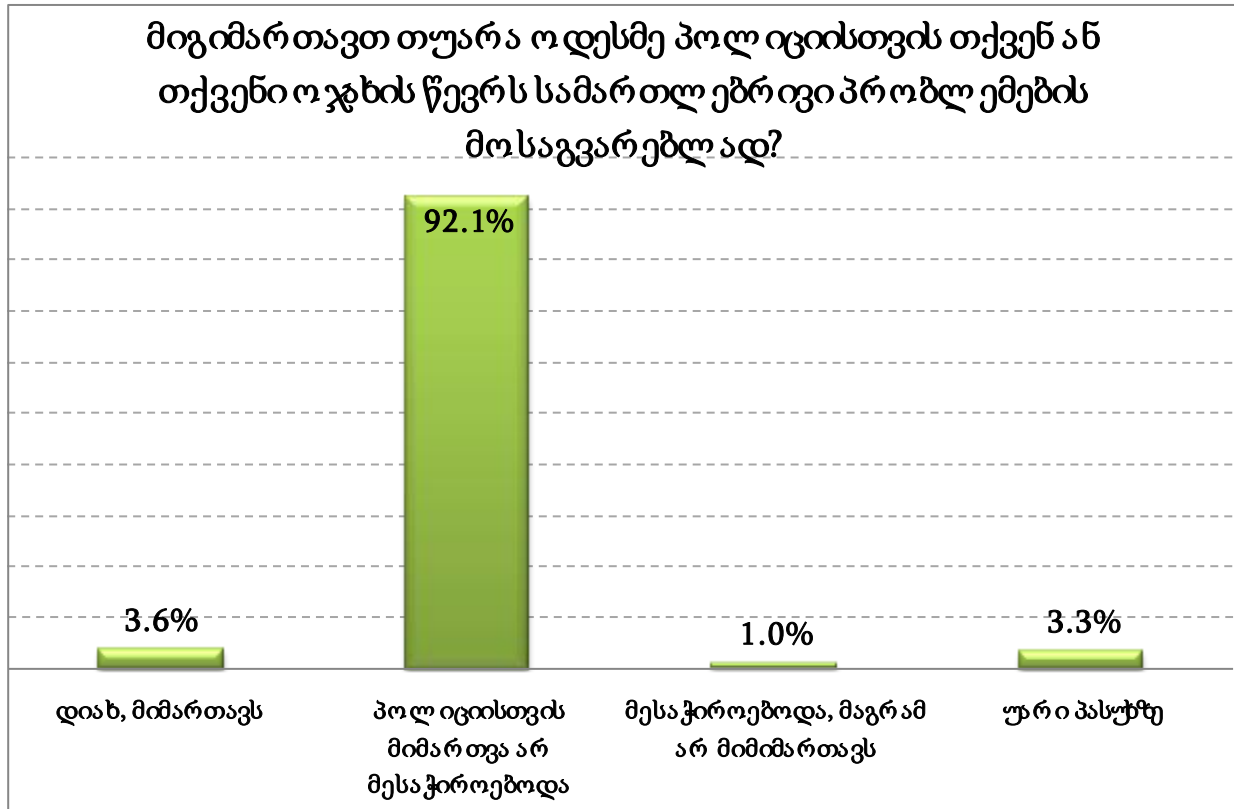
ცხრილი #8

ის სამართლებრივი პრობლემები, რომლებიც ექმნებათ რესპონდენტებს:	
სოფლის მაცხოვრებლები	(%)
სოციალური დახმარების მიცემაზე უსამართლოდ უარის თქმა	8.3
არასწორად დარიცხული კომუნალური გადასახადები	7.7
შინაური ცხოველების ქურდობა	5.5
სოციალური დახმარების უკანონო შეწყვეტა ან არ გაცემა	5.2
მაღაზიაში ვაჭრობისას მოტყუება/უხარისხო საქონლის მიყიდვა	2.6
სამედიცინო მომსახურებაზე უარის თქმა/უხარისხო მომსახურება/მომსახურების დაშვებული შეცდომები	2.4
ბინის მარცვა	2.3
ნივთების ქურდობა ეზოში, ქუჩაში და სხვა	2.3
კრედიტის აღებისას ვალდებულებების არასამართლიანი განაწილება: ბანკების უპირატეს მდგომარეობაში ყოფნა, მაღალი პროცენტისა და მძიმე პირობების დაწესება	2.3
სამედიცინო მომსახურების გაწევისას დაშვებული შეცდომები	1.4
ქონებრივი პრობლემა (დავა) ოჯახის წევრებთან (მემკვიდრეობა, დანაზოგი, ინვესტიცია, ვალი და სხვა)	1.4
ქონების უკანონო ჩამორთმევა	1.3
ალიმენტთან დაკავშირებული პრობლემა	1.2
ვიზის გაცემაზე დაუსაბუთებელი/უსამართლო უარი	1.1
ქრთამის მოთხოვნა რაიმე მომსახურების გასაწევად საჯარო მოხელეებისგან	0.9
განქორწინების შემდგომ არსებული ქონებრივი დავა	0.8
საცხოვრებელ ადგილზე რეგისტრაციაზე უარის თქმა	0.8
მეზობლების მხრიდან შევიწროება	0.8
ადგილობრივი ხელისუფლების მხრიდან შევიწროება	0.8
ფულის ქურდობა/გამომალვა ქუჩაში, ავტობუსში	0.7
სამსახურიდან უკანონოდ გათავისუფლება	0.5
ფიზიკური შეურაცხყოფა	0.5
მუქარა, აბუჩად აგდება	0.5

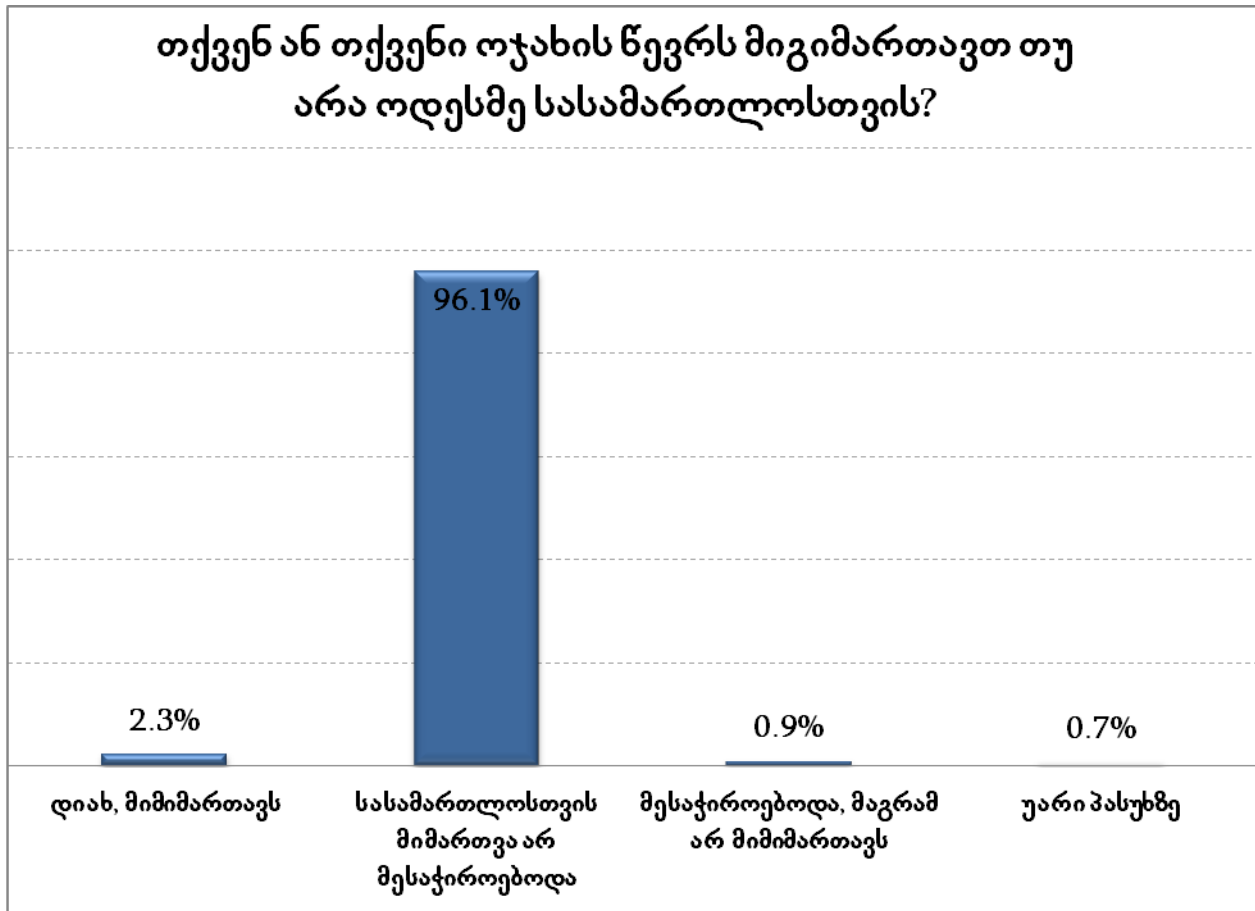
როგორც მონაცემებიდან ჩანს, სოციალური დახმარების, კომუნალური გადასახადების, მაღაზიაში ვაჭრობისას მოტყუების და სამედიცინო მომსახურებაში ხარვეზების პრობლემები როგორც ქალაქის, ისე სოფლის მოსახლეობას ერთნაირად აწუხებს. თუმცა

ქვემო ქართლის მოსახლეობა სამართლებრივი პრობლემების მოსაგვარებლად პოლიციასა და სასამართლოს იშვიათად მიმართავს. მაგალითად, პოლიციისთვის მხოლოდ 3.6%-ს, ხოლო სასამართლოსთვის – 2.3%-ს მიუმართავს (იხ. დიაგრამები #56, #57):

დიაგრამა #56

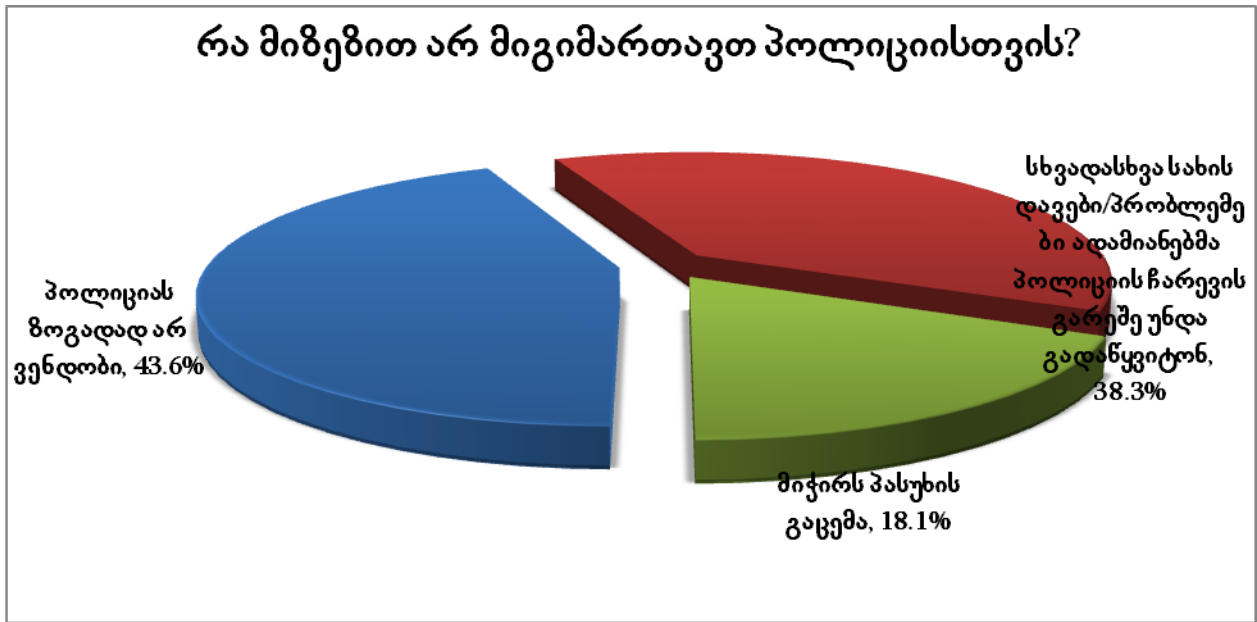

დიაგრამა #57

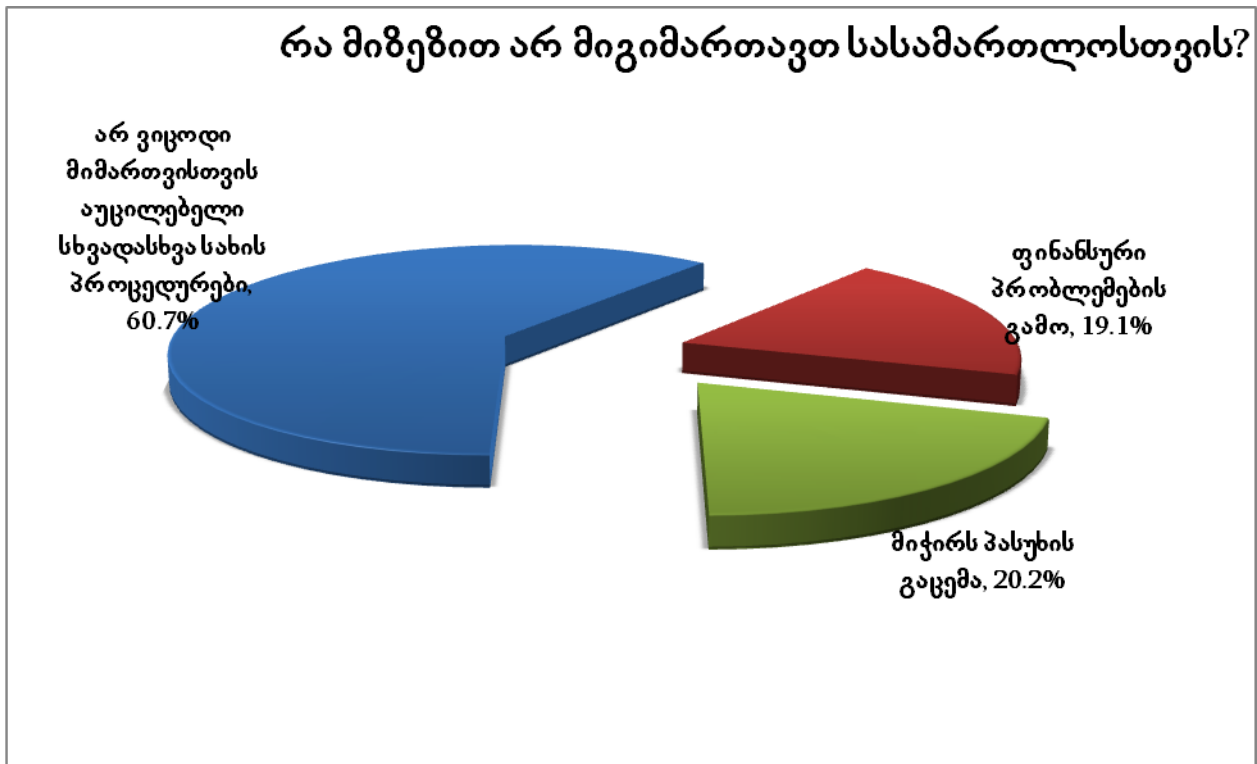

რესპონდენტები მიუთითებენ, რომ პოლიციას არ მიმართავენ მის მიმართ უნდობლობის გამო (43.6%) ან ფიქრობენ, რომ სხვადასხვა სახის დავები/პრობლემები ადამიანებმა პოლიციის ჩარევის გარეშე უნდა გადაწყვიტონ (38.3%). ხოლო სასამართლოს არ მიმართავენ, რადგან არ აქვთ ინფორმაცია მიმართვისთვის აუცილებელი სხვადასხვა სახის პროცედურების შესახებ (60.7%) ან ფინანსური პრობლემების გამო (19.1%) (იხ. დიაგრამები #58, #59):

დიაგრამა #58

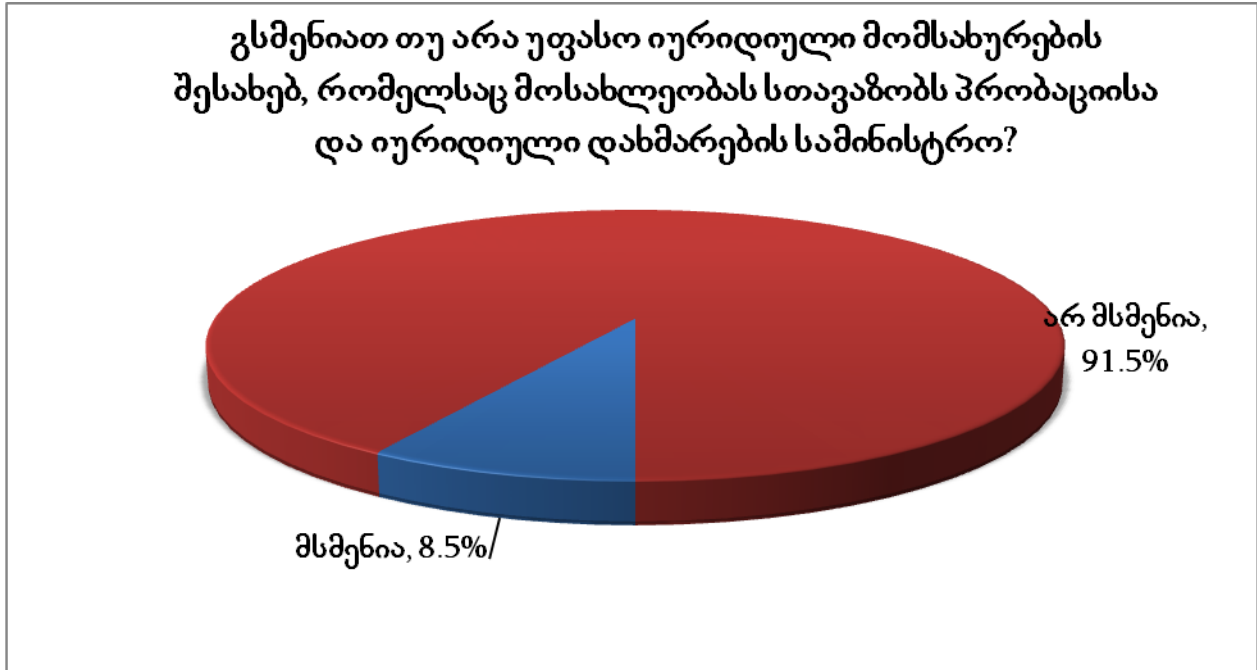

დიაგრამა #59

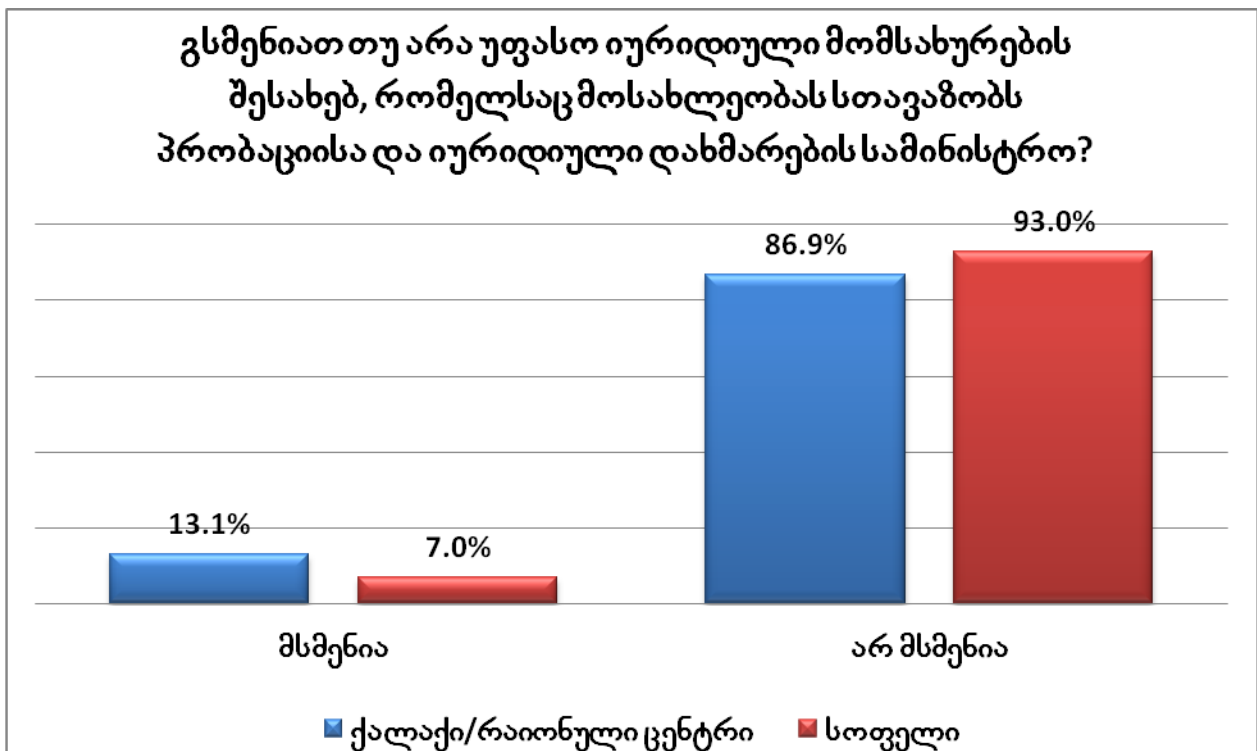

პრობაციისა და იურიდიული დახმარების სამინისტროს უფასო იურიდიული მომსახურების შესახებ მოსახლეობის 91.5%-ს არ სმენია, ხოლო მათგან, ვისაც ინფორმაცია აქვს, ამ პროგრამით მხოლოდ რამდენიმე რესპონდენტს უსარგებლია. მნიშვნელოვანია ისიც, რომ ქალაქის მაცხოვრებლებს უფრო სმენიათ აღნიშნული პროგრამის შესახებ, ვიდრე სოფლის მაცხოვრებლებს (იხ. დიაგრამები #60, #61):

დიაგრამა #60

დიაგრამა #61

ქვემო ქართლში მცხოვრებ ეროვნული უმცირესობების წარმომადგენელ ქალთა უმრავლესობას ძველი პირადობის მოწმობა აქვს. ახალი პირადობის მოწმობა მოსახლეობის მხოლოდ 16.2%-ს აქვს (იხ. დიაგრამა #62). აღსანიშნავია ისიც, რომ

პირადობის მოწმობის ფლობა კორელაციაშია ასაკთან, კერძოდ, ახალი პირადობის მოწმობის მქონეთაგან 28% 18–24 წლის, ხოლო 24.4% 25–34 წლისაა.

დიაგრამა #62

